

Javni zavod za upravljanje dediščine in turizem Pivka

Kolodvorska cesta 51

6257 Pivka

LETNO POROČILO 2019

Pivka, februar 2020

KAZALO VSEBINE:

1.	PREDSTAVITEV ZAVODA ZA TURIZEM PIVKA.....	4
1.1.	O JAVNEM ZAVODU ZA UPRAVLJANJE DEDIŠČINE IN TURIZEM PIVKA	4
1.2.	GLAVNA PODROČJA DELOVANJA IN REGISTRIRANA DEJAVNOST ZAVODA	4
1.3.	LOKACIJE POSLOVANJA	6
1.4.	ZAPOSLENI	6
1.5.	SVET ZAVODA	7
2.	POROČILO O OBISKU V LETU 2019	8
3.	PREGLED IZVEDENIH AKTIVNOSTI V LETU 2019	12
3.1.	UPRAVLJANJE IZLETNIŠKIH TOČK IN DRUGE PONUDBE	12
3.2.	KOMUNICIRANJE IN TRŽENJE	16
3.2.1.	PARK VOJAŠKE ZGODOVINE	16
3.2.2.	EKOMUZEJ PIVŠKIH PRESIHAJOČIH JEZER	20
3.2.3.	ČISTILNA NAPRAVA ŽIVA	20
3.2.4.	KINO PIVKA	20
3.2.5.	VISIT PIVKA, TURISTIČNOINFORMACIJSKI CENTER PIVKA	21
3.2.6.	SEJMI, TURISTIČNE BORZE in OBISKI BLOGERJEV	23
3.3.	SODELOVANJE Z DRUGIMI (TURISTIČNIMI) PONUDNIKI	26
3.3.1.	TRIO KRAŠKIH ZNAMENITOSTI	26
3.3.2.	SODELOVANJE S SLOVENSКИMI ŽELEZNICAMI	26
3.3.3.	MUZEJI BREZ MEJA	27
3.3.4.	AVTO-MOTO ZVEZA SLOVENIJE	27
3.3.5.	ZVEZA SLOVENSКИH ŠPORTNIH DRUŠTEV V ITALIJI.....	27
3.3.6.	DESTINACIJA ZELENİ KRAS IN OSTALI REGIJSKI TURISTIČNI AKTERJI	28
3.3.7.	PAKETI ZVEZDAR, SELECT BOX IN SELECT CARD TER PRODAJA DARILNIH BONOVI	29
4.	ORGANIZACIJA DOGODKOV, PRIREDITEV	30
4.1.	DOGODKI KRAJINSKEGA PARKA PIVŠKIH PRESIHAJOČIH JEZER	30
4.2.	DOGODKI ZAVODA ZA TURIZEM PIVKA V SKLOPU PROMOCIJE ZNAMKE »VISIT PIVKA«	30
4.3.	DOGAJANJE V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE	35
4.3.1.	DOGODKI	35
4.3.2.	UGODNOSTI OB OBISKU NA MUZEJSKE DNEVE IN DRUGE PRAZNIKE	61
4.3.3.	POMEMBNEJŠI PROTOKOLARNI OBISKI	62
4.3.4.	POSLOVNI DOGODKI PARTNERJEVI IN DRUGI POMEMBNI PARTNERSKI OBISKI	68
4.3.5.	NOVE STALNE IN GOSTUJOČE RAZSTAVE V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE.....	70
4.3.6.	NOVE MUZEJSKE PRIDOBITVE V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE	78
5.	OBOGATENI PONUDBI PARKA VOJAŠKE ZGODOVINE	82

5.1.	MUZEJSKA TRGOVINA MAGAZIN	82
5.2.	LETNA VSTOPNICA ZA OGLED PARKA VOJAŠKE ZGODOVINE	82
5.3.	ROJSTNODNEVNE ZABAVE ZA OTROKE	83
5.4.	TEAMBUILDING PROGRAMI	84
5.5.	POHODNIŠTVO IN KROŽNA POT VOJAŠKE ZGODOVINE	84
5.6.	MREŽA POSTAJALIŠČ ZA AVTODOME PO SLOVENIJI	85
5.7.	NEDELJSKA IN PRAZNIČNA VODENJA PO PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE	86
5.8.	VODENI OGLEDI DEPOJEV DRŽAVNIH MUZEJEV	86
5.9.	INOVATIVEN PROJEKT VZDRŽEVANJA ZELENIH POVRŠIN	87
6.	PRIZNANJA PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE	88
6.1.	KROŽNI POTI VOJAŠKE ZGODOVINE TRETJE MESTO NA TEKMOVANJU NAJ POT 2019	88
6.2.	DIREKTOR PARKA MAG. JANKO BOŠTJANČIČ ZMAGOVALEC DRUGEGA ČETRLETJA AKCIJE ONA ALI ON 2019	89
7.	SPONZORSTVO IN DONATORSTVO	90
8.	RAZVOJ IN KAKOVOST TURISTIČNE TER KULTURNE PONUDBE	91
8.1.	PODROČJE DRUŠTVENIH DEJAVNOSTI	91
8.2.	PRIPRAVA IN IZVAJANJE PROJEKTOV	91
9.	RAČUNOVODSKO POROČILO ZA LETO 2019	95

1. PREDSTAVITEV ZAVODA ZA TURIZEM PIVKA

1.1. O JAVNEM ZAVODU ZA UPRAVLJANJE DEDIŠČINE IN TURIZEM PIVKA

Naloga Javnega zavoda za upravljanje dediščine in turizem Pivka je upravljanje s kulturno in naravno dediščino ožjega in širšega območja, kreiranje turističnih projektov, njihovo vodenje in sodelovanje pri turističnem razvoju občine ter regije.

V skladu z ustanovitvenim odlokom zavod v imenu ustanoviteljice Občine Pivka vodi projekt Park vojaške zgodovine, upravlja s kompleksom starih pivških vojašnic, podzemnimi utrdami na Primožu, Krajinskim parkom Pivška presihajoča jezera, Ekomuzejem Pivških presihajočih jezer in javno turistično infrastrukturo v občini Pivka.

Zavod deluje tudi kot lokalna turistična organizacija, katere namen je oblikovanje celovite turistične ponudbe območja, informiranje, promocija turistične ponudbe, pospeševanje turistične dejavnosti, organiziranje kulturnih in drugih prireditev, spremljanje podatkov o turističnem prometu ter druge z razvojem turizma povezane dejavnosti.

1.2. GLAVNA PODROČJA DELOVANJA IN REGISTRIRANA DEJAVNOST ZAVODA

Odlok o ustanovitvi javnega zavoda »Zavod za turizem Pivka« (Uradni list RS, št. 54/2012 z dne 9. 7. 2010) je bil sprejet na seji Občinskega sveta Občine Pivka in objavljen v Uradnem listu RS št. 54/2010. V letu 2012 je bil po istem postopku sprejet Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o ustanovitvi javnega zavoda »Zavod za turizem Pivka« (Uradni list RS, št. 77/2012 z dne 12. 10. 2012), dodatne spremembe so bile sprejete v letu 2013, ko je bil sprejet Odlok o spremembi in dopolnitvi Odloka o ustanovitvi javnega zavoda »Zavod za turizem Pivka« (Uradni list RS, št. 90/2013 z dne 30. 10. 2013), ter v letu 2015, ko je bil sprejet Odlok o dopolnitvi Odloka o ustanovitvi javnega zavoda »Zavod za turizem Pivka« (Uradni list RS, št. 78/2015 z dne 16. 10. 2015). V letu 2016 je Občinski svet Občine Pivka po skrajšanem postopku sprejel še spremembe Odloka o ustanovitvi Javnega zavoda za turizem Pivka (Uradni list RS, št. 54/10, 77/12, 90/13 in 78/15). 5. člen Odloka o ustanovitvi javnega zavoda »Zavod za turizem Pivka« (Uradni list RS, št. 54/2010, 77/2012, 90/2013 in 78/15) se je spremenil tako, da so vse dejavnosti označene s črko in petmestno šifro SKD, opredelila se je glavna dejavnost Zavoda: R91.020 (Dejavnost muzejev), seznam dejavnosti se je dopolnil s potencialnimi dejavnostmi, s katerimi bi se Zavod lahko v prihodnosti ukvarjal.

Zavod za upravljanje dediščine in turizem Pivka z vidika uresničevanja javnega interesa v kulturi:

- opravlja naloge s področja varstva kulturne in naravne dediščine ter upravlja z objekti, ki so bili razglašeni za javno infrastrukturo na področju kulture;
- na podlagi zbiralne politike in poslanstva muzeja evidentira, zbira, dokumentira, digitalizira in raziskuje premično ter nematerialno kulturno dediščino;
- zbirke in ostalo dokumentarno gradivo varuje in hrani v skladu s predpisi, standardi in normami muzejske stroke ter poslanstvom muzeja in jih predstavlja javnosti;
- postavlja stalne in občasne razstave ter skrbi za druge oblike predstavljanja v državi in tujini;
- pripravlja, organizira in izvaja izobraževanja, seminarje, predavanja, delavnice, okrogle mize in srečanja;
- pripravlja strokovne podlage, študije, ocene in elaborate;
- posoja muzejsko gradivo za priložnostne razstave in posebne potrebe;
- sodeluje z zainteresiranimi organizacijami, ki v okviru svoje dejavnosti ali v zvezi z njo pripravljajo zbirke, razstave in druge oblike predstavljanja dediščine;

- izdaja strokovne in znanstvene publikacije o gradivu iz svojih zbirk, sintetične monografske študije, razstavne kataloge in poljubne publikacije s svojega področja;
- izdaja zvočne, filmske in druge zapise, ki izhajajo iz poslanstva muzeja;
- strokovno sodeluje s fizičnimi in pravnimi osebami zasebnega prava, ki imajo zbirke premične dediščine ter sodeluje pri urejanju in predstavljanju zbirk;
- skrbi za izobraževanje svojih strokovnih sodelavcev in nudi pomoč pri strokovnem izobraževanju strokovnih sodelavcev drugih muzejev in ustanov;
- sodeluje pri slovenskem in mednarodnem kulturnem ter znanstvenem sodelovanju z drugimi muzeji in raziskovalnimi ter izobraževalnimi ustanovami.

Javni zavod je ustanovljen tudi za opravljanje dejavnosti spodbujanja razvoja turizma, ki jih opravlja v javnem interesu. Iz tega izhajajoče dejavnosti so:

- informacijsko-turistične dejavnosti, kar vključuje: informiranje turistov, zbiranje podatkov za potrebe informiranja obiskovalcev, ugotavljanje mnenj obiskovalcev o kakovosti turistične ponudbe, spremljanje in posredovanje predlogov in pritožb obiskovalcev v zvezi s turistično ponudbo pristojnim organom, urejanje in vzdrževanje turistične signalizacije;
- spodbujanje razvoja celovitih turističnih proizvodov turističnega območja,
- trženje celovite turistične ponudbe na ravni turističnega območja,
- razvoj in vzdrževanje skupne turistične infrastrukture,
- razvoj in vzdrževanje javnih površin, namenjenih turistom,
- organiziranje in izvajanje prireditev,
- ozaveščanje in spodbujanje lokalnega prebivalstva k pozitivnemu odnosu do turistov in turizma,
- zagotavljanje delovanja turističnoinformacijskega centra,
- druge storitve, ki se v turističnem območju brezplačno nudijo turistom,
- opravljanje drugih nalog v soglasju z ustanoviteljico.

V okviru notranje organizacijske enote Park vojaške zgodovine Pivka izvaja zavod še naslednje naloge in dejavnosti:

- vodi projekt Park vojaške zgodovine,
- upravlja s kompleksom starih pivških vojašnic, podzemnimi utrdбами na Primožu in Habjanovem hribu, Ekomuzejem Pivških presihajočih jezer, javnimi večnamenskimi objekti, spomeniki lokalnega pomena ter javno turistično infrastrukturo v občini Pivka.

Naloge in pristojnosti druge organizacijske enote Krajinski park Pivška presihajoča jezera po dogovoru med Občino Pivka in Zavodom za turizem Pivka izvaja Občina Pivka.

Naloge, ki jih opravlja zavod, so v skladu z Uredbo o uvedbi in uporabi standardne klasifikacije dejavnosti (Uradni list RS, št. 2/02) definirane v 5. členu Odloka o ustanovitvi javnega zavoda »Zavod za turizem Pivka« (Uradni list RS, št. 54/2010, 77/2012 in 90/2013, 78/15 in 61/2016) ter Odloka o ustanovitvi Krajinskega parka Pivška presihajoča jezera (Uradni list RS, št. 43/2014).

1.3. LOKACIJE POSLOVANJA

JAVNI ZAVOD ZA UPRAVLJANJE DEDIŠČINE IN TURIZEM PIVKA

Kolodvorska cesta 51, 6257 Pivka

+386 (0)31 775 002

ticpivka@turizem-pivka.si

Park vojaške zgodovine

Kolodvorska cesta 51, 6257 Pivka

+386 (0)31 775 002

info@parkvojaskezgodovine.si

Turistično informacijski center Pivka

Kolodvorska cesta 51, 6257 Pivka

+386 (0)31 775 002

ticpivka@turizem-pivka.si

Ekomuzej Pivških presihajočih jezer

Slovenska vas 10, 6257 Pivka

+386 (0)31 775 002

pivskajezera@turizem-pivka.si

Učna pot po čistilni napravi Živa

Javorniška cesta 15, 6257 Pivka

+386 (0)31 775 002

ticpivka@turizem-pivka.si

Kino Pivka

Prečna ulica 1

6257 Pivka

+386 (0)31 775 002

kinopivka@turizem-pivka.si

1.4. ZAPOSLENI

Vodenje javnega zavoda:

1. DIREKTOR ZAVODA – mag. Janko Boštjančič

Organizacijske enote zavoda:

- A) Park vojaške zgodovine:

Delovna mesta:

2. POMOČNIK DIREKTORJA ZA PROGRAM VII/2 – Boštjan Kurent
3. VODJA KOORDINACIJE VII/2 – Andreja Požar
4. KOORDINATOR VII/1 – Teja Morelj
5. GLAVNI RAČUNOVODJA VII/1 – Marta Penko
6. MUZEJSKI INFORMATOR VII/1 – Valentina Smrdel
7. MUZEJSKI INFORMATOR VII/1 – Lorena Iskra
8. STROKOVNI DELAVEC V – Silvo Čelhar

9. ČISTILKA II – Nataša Marič
10. STROKOVNI DELAVEC V – Sara Brožič (zaposlitev za določen čas do 31. 3. 2019 – projekt »Dediščina kot doživetje«)
11. STROKOVNI DELAVEC V – Veronika Žele (zaposlitev za določen čas do 31. 3. 2019 – projekt »Dediščina kot doživetje« in zaposlitev za določen čas od 1. 4. 2019 do 31. 3. 2020)
12. MUZEJSKI INFORMATOR VII/1 – Tamara Lumbar (zaposlitev za določen čas od 1. 9. 2019 do 31. 1. 2020)

Delovna praksa:

- Aljaž Žvokelj
- Patricija Lapornik Čavš
- Maria Rosa Černetič
- Valter Kolenc

1.5. SVET ZAVODA

Metka Iskra – predstavnica zainteresirane javnosti/predsednica sveta zavoda

Drago Štunf – predstavnik občinskega sveta

Jože Morel – predstavnik občinskega sveta

Marjana Grčman – predstavnica zainteresirane javnosti

Andreja Požar – predstavnica zaposlenih

2. POROČILO O OBISKU V LETU 2019

V letu 2019 je Park vojaške zgodovine obiskalo **58.652 obiskovalcev**. Po uspešnem zaključku leta 2018, ko je letni obisk prvič presegel mejnik 50.000 obiskovalcev, se je v minulem letu že močno približal novemu muzejskemu mejniku – skupno 60.000 obiskovalcem. V primerjavi z letom 2018, ko smo na ogledu zabeležili 51.066 obiskovalcev, se je delež obiska v letu 2019 **povečal za 14,9 %**.

Izmed 58.652 obiskovalcev si je **28.307 obiskovalcev** ogledalo **samo zbirke in razstave** (2018: 27.221), **16.062 obiskovalcev** pa tudi **notranjost podmornice** v spremstvu vodnika (2018: 15.530). Poleg tega se je **prireditve** brez vključenega ogleda zbirk in razstav med letom udeležilo **7.048 obiskovalcev** (2018: 1.654). V zadnjo kategorijo so zajeti udeleženci pohoda, obiskovalci zunanjih dogodkov Festivala vojaške zgodovine, Tankovskega vikenda in prireditve Europa Truck-Trial.

V letu 2019 je bilo skupno prodanih **51.417 plačljivih vstopnic** (2018: 44.405), s čimer se je **delež plačljivih vstopnic** v primerjavi z letom 2018 povečal za **15,8 %**.

Skladno z rastjo števila obiskovalcev se je v minulem letu povečal tudi **delež brezplačnih ogledov**, a z bistveno nižjim odstotkom rasti glede na delež povečanja plačljivih vstopnic. V letu 2019 si je Park vojaške zgodovine brezplačno ogledalo **7.235 obiskovalcev** (2018: 6.661), kar predstavlja **8,6-odstotni porast** v primerjavi z letom poprej. V kategorijo brezplačnih ogledov sodijo individualni in skupinski ogledi redno zaposlenih v Slovenski vojski, ogledi za občane občine Pivka, novinarje in poslovne partnerje, unovčenja darilnih bonov, brezplačni ogledi ob odprtju novih muzejskih razstav in prireditve.

OBISK V LETU 2019 (PVZ)	
PVZ	28.307
PVZ + podmornica	16.062
prireditve	7.048
brezplačni ogledi	7.235
SKUPAJ	58.652

V sklopu doživljajske ponudbe je bilo poleg zanimanja za vodene ogledne notranjosti podmornice med obiskovalci zaznati tudi veliko povpraševanje po **simulatorju letenja z letalom MiG-21**. Na simulatorju letenja se je v lanskem letu preizkusilo **2.386 obiskovalcev** oziroma za kar **23,9 % več** kot leto poprej (2018: 1.925).

Okrepila se je tudi prepoznavnost ostalih **doživljajskih programov** v ponudbi Parka vojaške zgodovine. Minulo leto je bilo izvedenih **14 animiranih rojstnodnevnih praznovanj za otroke** (2018: 11) in **3 teambuilding programi** za kolektive odraslih (2018: 1).

Utrdbo Alpskega zidu na Primožu kot pomembno prvino spremljevalne ponudbe Parka vojaške zgodovine si je poleg udeležencev pohoda v letu 2019 ogledalo **573 obiskovalcev** (2018: 627), medtem ko je muzejski obisk z **vodenim ogledom kaverne** dopolnilo **56 obiskovalcev** (2018: 102).

Porastu letnega obiska v letu 2019 je glede na statistiko prihodov botroval predvsem trend izrazitega povečanja števila individualnih obiskovalcev, medtem ko je bil **delež organiziranih skupin** v primerjavi s predlanskim letom **nižji za 7,4 %**. Minulo leto si je muzej ogledalo **466 organiziranih skupin** (2018: 503); od tega sta bili **102 šolski** (2018: 134), preostali delež pa so predstavljali obiski skupin gasilcev, veteranov, upokojencev, vojakov, delovnih kolektivov, organizacij, društev, krožkov, združenj, vaških skupnosti, invalidnih organizacij, prijateljskih in družinskih izletov, agencijski izleti ter obiski drugih raznovrstnih skupin. V okviru organiziranih obiskov je bilo organiziranih tudi **14 rojstnodnevnih praznovanj za otroke**.

Med šolskimi skupinami prevladujejo **osnovnošolske skupine**, teh je bilo v preteklem letu na ogledu **59** (2018: 71), kar predstavlja 57,8 % vseh šolskih skupin. **Srednješolskih skupin** smo zabeležili **26** (2018: 44), s čimer znaša njihov delež 25,5 % vseh šolskih skupin. Na ogled so prišle tudi **4 visokošolske skupine** in **13 skupin mladih v okviru društev, krožkov, zvez, tabornikov, skavtov** idr.

Lansko leto se je izraziteje kot prejšnja leta izrazil **trend obiska skupin iz tujine**. Park vojaške zgodovine je v letu 2019 obiskalo **68 tujih skupin** (2018: 24), od tega jih je bilo **22 narodnostno mešanih z vodenjem v angleščini**, **21 iz Italije**, **13 iz Hrvaške**, **1 iz Švice**, **1 iz BiH**, **2 iz Rusije**, **2 iz Avstrije**, **3 iz Nemčije**, **2 iz Kitajske** in **1 iz Velike Britanije**.

Izstopa tudi porast v številu zabeleženih **najemov vodnika**. *Storitev se obračuna individualnim obiskovalcem ali manjšim skupinam, ki se odločijo za voden ogled muzeja namesto individualnega.* V letu 2019 **je storitev najema vodnika** doplačalo **63 skupin** (2018: 46).

Pomemben delež letnega obiska predstavljajo **tuji gostje**, ki Park vojaške zgodovine vse pogosteje in v vedno večjem številu obišejo tudi v času izven osrednje turistične sezone. V letu 2019 smo zabeležili **10.553 prihodov tujih obiskovalcev** (2018: 8.495), kar predstavlja **18 % muzejskega obiska v letu 2019**. Na vrhuncu turistične sezone med junijem in avgustom so tuji obiskovalci predstavljali **28,2 % vseh poletnih obiskovalcev** ob upoštevanju udeležbe na poletnem dogodku Europa Truck-Trial oz. kar 40,3 % ob izvzetju udeležbe na dogodku, ki je pritegnil številno množico pretežno domačih obiskovalcev.

Med tujimi obiskovalci v Parku vojaške zgodovine prednjačijo gostje iz **Italije** (26,8 % tujih obiskovalcev), **Nemčije** (17,9 % tujih obiskovalcev), **Hrvaške** (13,4 % tujih obiskovalcev), **Češke** (6,6 % tujih obiskovalcev) in **Avstrije** (6,5 % tujih obiskovalcev). Zaporedje peterice najbolj zastopanih tujih narodnosti med obiskovalci Parka vojaške zgodovine ostaja v primerjavi s predlanskim nespremenjeno, ravno tako je z letom 2018 primerljiv tudi njihov delež.

Na obisku se pogosto ustavljajo tudi **Nizozemci, Britanci, Madžari, Francozi, Slovaki, Belgijci, Poljaki, Američani, Španci in Rusi**.

Na **postajališču za avtodome** je leta 2019 prenočilo **410 uporabnikov** (2018: 379), kar predstavlja **8,2-odstotno povečanje** v primerjavi z letom poprej. Med uporabniki jih je bilo največ iz **Nemčije** (141, v letu 2018: 96), s precej manjšo zastopanostjo jim sledijo uporabniki iz **Nizozemske** (76, v letu 2018: 80), **Velike Britanije** (34, v letu 2018: 54), **Italije** (32), **Slovenije** (22), **Belgije** (21), **Francije** (20) in ostalih držav.

Ekomuzej Pivških presihajočih jezer si je v letu 2019 ogledalo **2.294 obiskovalcev** (2018: 3.013), s čimer je delež letnega obiska v primerjavi z letom poprej **nižji za 23,9 %**. Med vsemi zabeleženimi ogledi je bilo **1.668 plačljivih** (2018: 2.124) – od tega **270 v okviru individualnih ogledov, 1.398 pa kot del obiska organiziranih skupin**. Poleg tega smo zabeležili **626 brezplačnih ogledov** (2018: 659 + 230).

OBISK V LETU 2019 (EKOMUZEJ)	
individualni ogledi	270
skupinski ogledi	1.398
brezplačni ogledi	626
SKUPAJ	2.294

V sklopu **organiziranih obiskov** si je v letu 2019 Ekomuzej ogledalo **73 skupin** (2018: 72), od tega 26 šolskih (2018: 24). **Najem vodnika** je doplačalo **6 skupin** (2018: 21).

Čistilno napravo Živa si je ogledalo **52 obiskovalcev** (2018: 104) v okviru organiziranih ogledov dveh skupin, od tega je bilo **44 plačljivih ogledov** (2018: 60) in **8 brezplačnih** (2018: 44).

Zavod za turizem Pivka je v oktobru prevzel v upravljanje **Kino Pivka**. V zadnjem trimesečju leta 2019 si je kino predstave ogledalo **1.968 gledalcev**.

3. PREGLED IZVEDENIH AKTIVNOSTI V LETU 2019

3.1. UPRAVLJANJE IZLETNIŠKIH TOČK IN DRUGE PONUDBE

Zavod za turizem Pivka upravlja s Parkom vojaške zgodovine, podzemnimi utrdami na Primožu, Krožno potjo vojaške zgodovine, počivališčem za avtodome, Ekomuzejem Pivških presihajočih jezer, učno potjo po čistilni napravi Živa in Kinom Pivka. V Parku vojaške zgodovine deluje tudi občinski turistično-informacijski center. Naloge in pristojnosti druge organizacijske enote zavoda, Krajinskega parka Pivška presihajoča jezera, po dogovoru med Občino Pivka in Zavodom za turizem Pivka zaenkrat še izvaja Občina Pivka.

PARK VOJAŠKE ZGODOVINE

Park vojaške zgodovine ni le največji muzejski kompleks v Republiki Sloveniji, Park je tudi edini evropski vojaški muzej, kjer najdete vse od najstarejših lokov do izjemne zbirke tankov in vojaških letal, nemško vojaško lokomotivo iz II. svetovne vojne, za vrhunec pa še podmornico, ki si jo lahko ogledate tudi odznotraj.

Park vojaške zgodovine kot sodobno muzejsko središče ponuja še mnogo več – muzejsko restavracijo, dobro založeno muzejsko trgovino, počivališče za avtodome in več prijetnih sprehajalnih in pohodnih poti.

V Parku vojaške zgodovine Pivka obiskovalce vabimo tudi na ogled podzemne **UTRDBE ALPSKEGA ZIDU NA PRIMOŽU**. Do utrdbe je urejena tematsko-učna Pot do utrdb Alpskega zidu. Ta povezuje stare vojašnice pri Pivki, nekdanji vojaški poligon na Koti 110 (613 m) in Primož (718 m), kjer je italijanska vojska v 30. letih 20. stoletja zgradila mogočno podzemno utrdbo. Topniška utrdba na Primožu je bila poveljniška utrdba zaporne skupine utrdb okrog Pivke. Ob poti je postavljenih pet večjih in pet manjših informativnih tabel o naravnih, kulturnih in zgodovinskih zanimivostih Pivške kotline. Z vodnikom se lahko sprehodite tudi v notranjost podzemne utrdbe in si ogledate 500 m podzemnih rovov in notranje prostore utrdbe.

KROŽNA POT VOJAŠKE ZGODOVINE

14 kilometrov dolga tematska učna pot se z izhodišča v Parku vojaške zgodovine, muzejskem središču z bogato zbirko vojaške zapuščine, vzpne do kaverne iz prve svetovne vojne na nekdanjem vojaškem poligonu in naprej do vrha Primoža, na katerem kraljuje nekdanj mogočna podzemna topniška utrdba Alpskega zidu z ohranjenimi podzemnimi tuneli, bojnimi položaji, skladišči streliva in bivalnimi prostori. Spustu v dolino sledi ponoven vzpon do Šilentabra, ki osupne s panoramskim razgledom nad Pivko. Nekdaj je na grebenu stal največji utrjen kompleks na Slovenskem za obrambo pred turškimi vpadi, danes pa pohodnike na vrhu pozdravi prenovljena cerkev sv. Martina. Pot se v sklepnem delu spusti do turistične vasi Narin, preden se zaključi nazaj na izhodišču v Parku vojaške zgodovine.

EKOMUZEJ PIVŠKIH PRESIHajoČIH JEZER

V Ekomuzeju Pivških presihajočih jezer v Slovenski vasi pri Pivki je na ogled postavljena sodobna predstavitev fenomena Pivških presihajočih jezer. Vsebina razstave je razdeljena v dva med seboj povezana dela. V pritličju je poudarek na geoloških, krasoslovnih in hidroloških značilnostih doline Pivke, vključno s predstavitvijo vseh sedemnajstih presihajočih jezer. Prikazana sta tudi vpliv kraškega sveta na življenje domačinov in njihovo prilagajanje na občasno preobilje vode ter sušna obdobja. V zgornjih prostorih je poudarek na pestrosti živega sveta v dolini Pivke, v različnih ekosistemih: v jamah, gozdu, grmičevju ter suhih in mokrotnih kraških travnikih. Tudi v tem delu se etnološke vsebine prepletajo z naravoslovnimi.

UČNA POT NA ČISTILNI NAPRAVI ŽIVA

Na območju Krajinskega parka Pivška presihajoča jezera deluje čistilna naprava Živa, nepogrešljiva infrastruktura za potrebe ohranjanja čiste vode, še posebej na občutljivem kraškem terenu, ki ima zelo slabe samočistilne sposobnosti.

Učna čistilna naprava Živa je namenjena organiziranim in vnaprej napovedanim skupinam, v prvi vrsti šolajočim se otrokom in mladini, zanimiva pa je tudi za druge skupine obiskovalcev. V okviru vodenega ogleda se obiskovalci seznanijo s postopki biološkega čiščenja odpadnih voda, obišejo interpretacijsko sobo, ki je namenjena ozaveščanju o pomembnosti varstva vodnih virov, in si ogledajo krajši film o čistilni napravi.

KINO PIVKA

Kino Pivka se nahaja v Krpanovem domu v Pivki, dvorana pa sprejme 252 obiskovalcev. V dvorani sta nameščena vrhunsko JBL ozvočenje in projekcijsko platno dimenzij 9 m x 5 m, ki ga je mogoče dvigniti ter je tako drugo največje navijalno platno v Sloveniji. Kino Pivka ima tudi nov BARCO DCP projektor z Dolby 3D projekcijskim sistemom, poleg tega pa je mogoče z njim predvajati še DVD, Blu-ray in ostale medijske vsebine. Dvorana je primerna za gledališke, kulturne in glasbene prireditve, predavanja ter različne druge predstavitve.

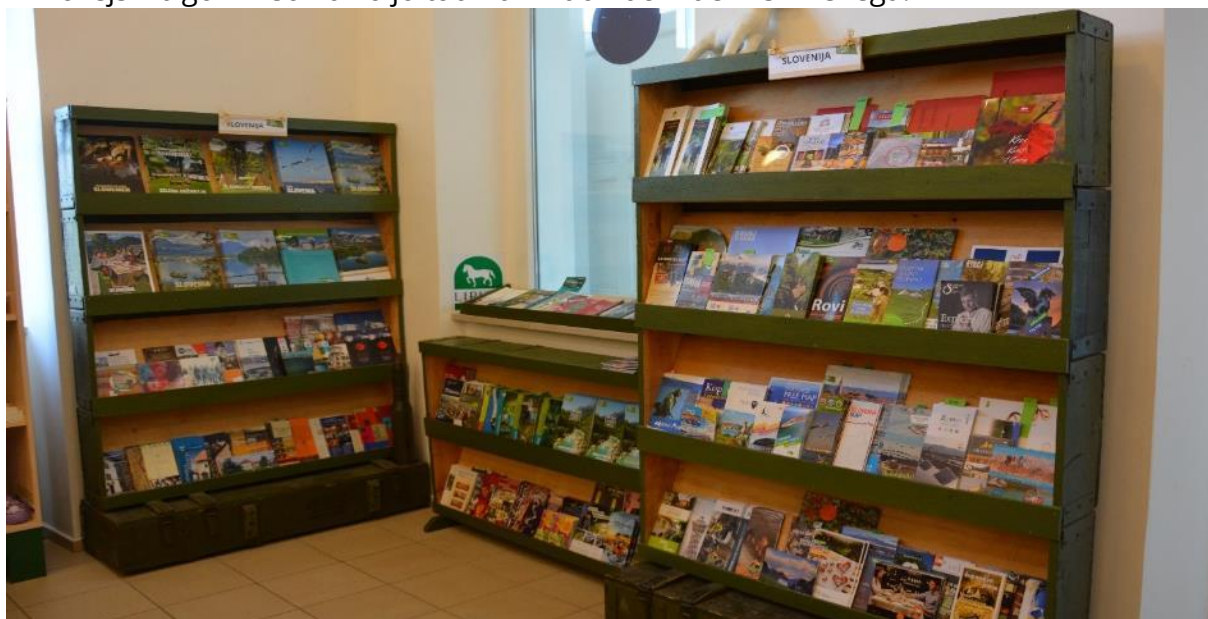

TURISTIČNOINFORMACIJSKI CENTER PIVKA in »VISIT PIVKA«

TIC Pivka oz. Turističnoinformacijski center Pivka je namenjen domačinom, okoliškim prebivalcem in obiskovalcem od drugod. Deluje v Parku vojaške zgodovine z namenom zbiranja in posredovanja turističnih informacij iz bližnje okolice kot tudi z območja celotne Slovenije.

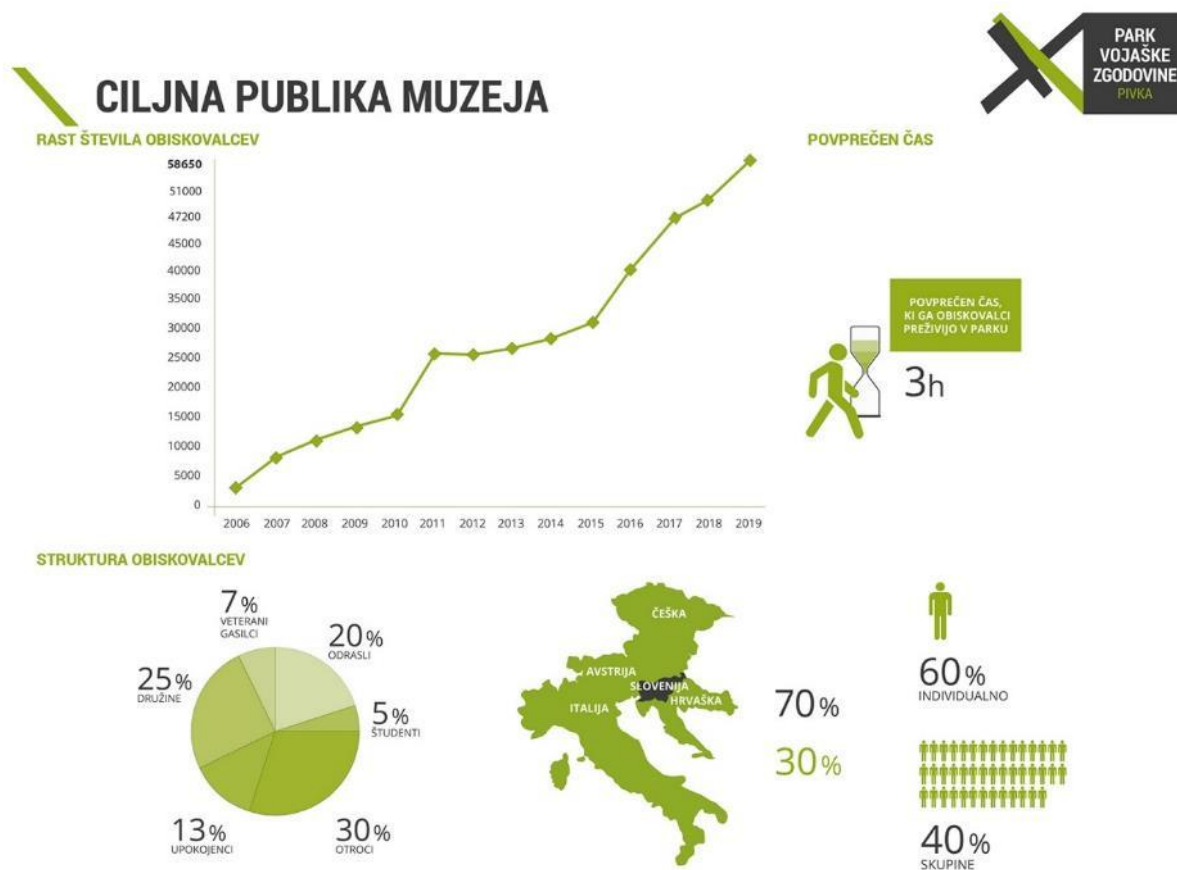
V TIC-u je na voljo veliko brezplačnih publikacij o Pivki, okoliških krajih, Ljubljani in Sloveniji, na policah pa so razvrščeni tudi raznovrstni turistični zemljevidi.

V muzejski trgovini so na voljo tudi razni domači izdelki s Pivškega.

3.2. KOMUNICIRANJE IN TRŽENJE

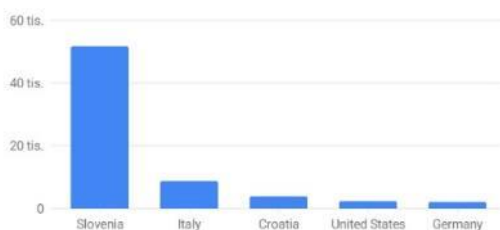
3.2.1. PARK VOJAŠKE ZGODOVINE

Poročilo Google Analytics
01/01/19–12/31/19
Pozitiven design - statistike > Park vojaške zgodovine > All Web Site Data

Uporabniki glede na država

Uporabniki
75.937

Dano v skupno rabo iz aplikacije za mobilne naprave storitve Google Analytics

Park s ciljnimi javnostmi komunicira po različnih kanalih: preko spletne strani (75.937 obiskovalcev letno), socialnih omrežij (Facebook, Twitter, YouTube, TripAdvisor, G+, Instagram) in različnih medijev. V zadnjih letih dajemo večji poudarek spletnemu oglaševanju, kar se je izkazalo kot zelo učinkovito orodje. Izjemno rast sledilcev zaznavamo zlasti na Instagramu in Facebooku. Dobro je je prijel tudi naš novi promocijski video (<https://www.youtube.com/watch?v=aRsJEl-vHhc&t=11s>), izdan v več jezikovnih različicah, ki smo ga v slovenskem in italijanskem jeziku oglaševali tudi na našem YouTube kanalu.

Slika 1: Število ogledov spletne strani Parka vojaške zgodovine

Dogajanje v Parku je običajno medijsko izjemno dobro pokrito in generira večje število objav v regionalnih in nacionalnih medijih. Redno so članki o nas objavljeni v *Pivškem listu*,

Primorsko-notranjskih novicah, Primorskih novicah ipd. Lani smo ob večjih dogodkih organizirali več novinarskih konferenc, redno pa pošiljamo tudi izjave za javnost. Medijsko najbolj odmevna sta bila lani prihod razbitin letala spitfire in prihod helikopterja MiL Mi-8, o čemer so poročali na POP TV-ju, Planetu TV, RTV SLO, Radiu Slovenija, Radiu 94 idr. Veliko objav je bilo tudi o večjih dogodkih Parka, kot sta bila Europa Truck Trial in Festival vojaške zgodovine. Nekaj objav je objavljenih na povezavi: <http://parkvojaskezgodovine.si/mediji-o-nas/>.

V letu 2019 velja izpostaviti sodelovanje s slovenskim avtomobilističnim entuziastom dobro poznano trojico avtomobilskih novinarjev Atmosferci, ki široko bazo sledilcev na svojem spletnem portalu redno razveseljujejo z zanimivimi vsebinami in video prispevki iz sveta avtomobilizma. Za vse bolj prepoznavnim imenom stojijo Ciril Komotar, Jure Gregorčič in Saša Kapetanovič, katerih obsežno strokovno znanje, poklicne izkušnje in velika strast do avtomobilov se odražajo v vsakem njihovem prispevku. Eden odmevnejših v minulem letu je bila zagotovo dirka s kulturnimi starodobnimi avtomobili iz obdobja nekdanje skupne države, rdečo nit preizkušanja zmogljivosti starodobnikov pa so obdržali tudi v video epizodi, posneta v Parku vojaške zgodovine. Serijo avtomobilističnih vsebin so tokrat dopolnili s posebnim prispevkom, v katerem so se namesto avtomobilov na poligonu za ponazoritvene vožnje pomerila tri starodobna oklepna vozila iz voznega dela muzejske zbirke Parka vojaške zgodovine in Vojaškega muzeja Slovenske vojske. Svojo moč in mobilnost sta spletnim gledalcem predstavila kar dva veterana druge svetovne vojne, znameniti sovjetski tank T-34-85 in ameriški lovec na tanke M36, njima ob boku pa se je predstavil tudi nekoliko mlajši sovjetski vrstnik, tank T-55. Prispevek si ogledate na: <https://www.youtube.com/watch?v=iiDOfqzeVrw>.

Konec leta smo postali partner Avto-moto zveze Slovenije, ki združuje že več kot 80.000 članov. V zameno za reklamiranje po njihovih kanalih Park članom nudi 15-odstotni popust za osnovni ogled razstav in zbirk.

Park vojaške zgodovine je v letu 2019 distribuiral več različnih tiskovin informativnega značaja v nakladi več kot 100.000 izvodov, ki so bile namenjene opisu Parka in posameznih

dogodkov. Tiskovine smo distribuovali na različne točke (Petrolovi bencinski servisi, sobodajalci in hoteli v regiji ter širši okolici, TIC-i in turistične znamenitosti, železniške postaje, določene frekventne točke na Hrvaškem in v Italiji), kjer se potencialni obiskovalci lahko seznanijo s turistično ponudbo in dogodki Parka.

Promocija se je izvajala tudi na raznih sejmih in turističnih borzah v Sloveniji (SIW, sejem NATOUR Alpe Adria, Festival za tretje življenjsko obdobje, Kulturni bazar, Dan ravnateljcev na Bledu, sejmi na raznih večjih prireditvah po Sloveniji ...) in v tujini (Barcolana Trst (I) in na ostalih sejmih preko RRA Zeleni kras).

V letu 2019 smo se pri oglaševanju v tujini osredotočili na italijanski trg. S podjetjem Internos smo v glavni sezoni izvajali oglaševanje na osmih radijskih postajah v pokrajinah Friuli Venezia Giulia in Veneto, oglaševali smo tudi na spletni strani <http://www.vacanzeinslovenia.it/>, s podjetjem Lovely Trips pa smo se dogovorili za promocijo na sejmih (Turismo Outdoor Festival Parma, Liberamente Ferrara, Outdoor Expo Bologna, Fa la cosa Giusta Milano, Tempo Libero Bolzano, Salone del Camper Parma, Alt Quota Bergamo), poleg tega pa tudi za komuniciranje novosti, prireditev in dogajanja splošnim in specializiranim javnostim ter za organizacijo in izvedbo študijskih tur za turistične agente in predstavnike medijev.

V lanskem letu smo opazili tudi porast obiska domačih in tujih blogerjev ter novinarjev, ki so objavili številne prispevke, tako o samem Parku vojaške zgodovine kot tudi ostalih znamenitostih občine Pivka. Veliko le-teh se je udeležilo tudi posebnega kulinaričnega dogodka Skrivna večerja, organiziranega v sodelovanju z RRA-jem Zeleni kras in agencijo Pirana.

V letu 2019 smo oglaševali tudi v različnih domačih in tujih revijah (*Avtodom, Gasilec, Top TRIPS&TIPS, Lipov list, Slovenska vojska, Dobra ideja*) in na slovenskih radiih (Capris, Hit, Radio 1, Radio 94, Aktual, Robin, Ognjišče ...).

Vključili smo se v turistični projekt IstraCard, s katerim na obali promovirajo obalno zaledje.

Za zelo dobro se je izkazalo oglaševanje v brezplačnih zemljevidih in trgankah Ljubljane, Slovenske obale in Slovenije, saj se delijo na zelo frekventnih mestih, kot so gostilne, hoteli, kampi, letališče ...

Med osrednjo sezono smo zakupili nekaj dodatnih jumbo panojev v Zagorju, Parjah, Postojni in Ilirski Bistrici, stalno pa imamo najetih nekaj plakatnih mest v Pivki in Lipici. V Pivki imamo postavljene tudi tri večje fasadne grafike.

V letu 2019 smo posebno pozornost v trženju posvetili šolam. Nagovarjali smo jih s poslanimi dopisi, na srečanju ravnateljev na Bledu, zanje smo organizirali srečanja na Pivškem in jih obiskali na šolah.

Večji poudarek smo dali projektu sodelovanja TRIO KRAŠKIH ZNAMENITOSTI, v katerem Park vojaške zgodovine sodeluje s Parkom Škocjanske jame in Kobilarno Lipica. Obiskovalci ob obisku ene izmed treh destinacij prejmejo kupone, s katerimi lahko pri nakupu vstopnic na preostalih dveh točkah v roku treh mesecev uveljavljajo 15-odstotni popust. Ponatisnili smo tudi skupen zemljevid v nakladi 70.000 kosov. Skupaj nastopamo v marketinških akcijah in se predstavljamo na sejmih v Sloveniji in tujini.

V zadnjem letu smo začeli intenzivneje spodbujati razvoj kongresnega turizma. Pripravili smo ponudbo za podjetja in se včlanili v Kongresni urad Slovenije.

11.08.19
STUPEMBA ESPORIZIONE Molto interessante
e ben disposto. Po. Isotokhitei dei filmati potreb-
bero essere un populo "beni". Grazie per
il notevole lavoro
Sen he

POZDRAVLJENI. 17.8.2019
PRVIČ SVA PRI VAS IN MOREVA REČI DA ČESA TAKO
ZANIMIVEGA NISVA VIDELA. TOP RAZSTAVA IN ZELO
PRIJAZNI LJUDJE.
KARJEN Dejan

11. OKTOBAR 2019.
Drugi put u muzeju!
Svaka čast za novitete!
Pozdrav iz Srbije
Covic' Enolj

Slika 2: Zapisi iz knjige vtisov

3.2.2. EKOMUZEJ PIVŠKIH PRESIHAJOČIH JEZER

Vsebine in dogodki v Ekomuzeju Pivških presihajočih jezer so predstavljeni na spletni strani www.pivskajezera.si. Na spletu redno skrbimo za informiranje o dogodkih in delovanju Ekomuzeja tudi preko profilov, ustvarjenih na družbenih omrežjih, Facebooku in Instagramu. O izvedenih dogodkih poročamo tudi v tiskanih medijih, predvsem v občinskem glasilu *Pivški list*.

Dogodke v Ekomuzeju in ostale vsebine spremljajo tudi mediji. V letu 2019 so bili objavljeni prispevki v tiskanih medijih (*Primorske novice*, *Pivški list*, *Notranjske novice* idr.), na radiu (Radio 94, Radio Capris, Radio Slovenija, Radio SI, Radio Rai 1 Trst) in v TV oddajah (oddaja Tednik (RTV SLO), Primorska kronika, NA LEPŠE, Slovenska kronika, Dnevnik, Oddaja Svet (KANAL A)).

Zavod za turizem Pivka je v letu 2019 distribuiral več različnih tiskovin informativnega značaja v nakladi več kot 30.000 izvodov, ki so bile namenjene opisu Pivških presihajočih jezer. Tiskovine smo distribuirali na različne točke (Petrolovi bencinski servisi, sobodajalci in hoteli v regiji ter širši okolici, TIC-i in turistične znamenitosti, železniške postaje, določene frekventne točke na Hrvaškem in v Italiji), kjer se potencialni obiskovalci lahko seznanijo s turistično ponudbo.

Čez celo leto imamo zakupljena tudi 2 jumbo panoja – enega v Pivki in enega na parkirišču Parka vojaške zgodovine.

3.2.3. ČISTILNA NAPRAVA ŽIVA

Za čistilno napravo še ni ustvarjene spletne strani, povezavo najdete na podstrani Parka vojaške zgodovine – TIC PIVKA

(<http://parkvojaskezgodovine.si/tic-pivka/znamenitosti-in-zanimivosti/ucna-cistilna-naprava-ziva-v-pivki/>).

Postavljena je tudi stran na Facebooku, ki pa počasi pridobiva vsebino in sledilce.

3.2.4. KINO PIVKA

Promocijo za kino predstave Kina Pivka izvajamo preko profilov, ustvarjenih na družbenih omrežjih, Facebooku in Instagramu. Napovedniki predstav so objavljeni tudi na spletni strani Občine Pivka in na lokalnem Radiu 94.

3.2.5. VISIT PIVKA, TURISTIČNOINFORMACIJSKI CENTER PIVKA

Zavod izvaja tudi dejavnost turističnoinformacijskega centra občine Pivka. Aktivnosti potekajo v treh osnovnih smereh:

- A) informiranje obiskovalcev TIC-a v Parku vojaške zgodovine,
- B) raznos promocijskega materiala ter nastopi na sejnih in turističnih prireditvah po Sloveniji in v tujini,
- C) internetna promocija, radijski in časopisni oglasi.

TIC v Parku vojaške zgodovine je prepoznan kot najbolj obiskan TIC v celi regiji, kar dokazuje količina razdeljenega materiala. Obiskovalci dobijo celovito informacijo o turistični ponudbi v občini Pivka, primorsko-notranjski regiji ter o celi Sloveniji. Tako redno zaposleni kot študenti, ki delajo v TIC-u, se redno udeležujejo izobraževanj za delavce TIC-ev, ki jih organizira RRA Zeleni kras, ter se seznanjajo z novostmi v ponudbi turističnih ponudnikov občine Pivka. Odprtost TIC-a v Parku vojaške zgodovine je 1.900 ur letno, in sicer je odprt vse dni v letu (izjema božič in novo leto).

Ad B)

Zavod v okviru sodelovanja s TIC-i širom Slovenije raznaša oz. pošilja promocijski material tako Parka vojaške zgodovine in Ekomuzeja kakor tudi vseh drugih zainteresiranih ponudnikov v občini Pivka širom Slovenije. V okviru te aktivnosti se pivški prospekti razširijo vse od Prekmurja do Pirana. Promocijski materiali se distribuirajo tudi v okviru sejmov in turističnih prireditev širom Slovenije (sejem Natour Alpe-Adria, Srečanje s preteklostjo v Športnem centru HIT Nova Gorica, Srečanje ravnateljcev na Bledu, Slovenian Incoming Workshop, Festival za tretje življenjsko obdobje idr.) ter tujine (Liberamente Ferrara IT, Gusti di frontiera IT, Barcolana Trst IT idr.). Za nastop na tujih trgih smo v zadnjih letih razvili pogodben odnos s partnerji (npr. Lovely Trips, Internos d.o.o., Zveza slovenskih športnih društev v Italiji, Flyer distribution HR idr.). Aktivnost zajema tudi zbiranje materiala in fotografij, pripravo marketinških materialov in besedil, kreiranje oglasov, plakatov in tisk materialov (npr. 15.000 izvodov zemljevidov Pivke, več kot 30.000 izvodov zgibank Ekomuzeja, 3.000 prospektov akcije *Raziskujte z nami!* ipd.).

Ad C)

Zavod upravlja tudi Facebook in Instagram profil »Visit Pivka«, na spletni strani Parka vojaške zgodovine pa ureja podstran Obiščite Pivko. Za Občino Pivka izvaja tudi digitalno oglaševanje dogodkov, ki jih le-ta organizira. V zadnjih letih tudi sicer dajemo večji poudarek spletnemu oglaševanju, saj se je izkazalo kot zelo učinkovito marketinško orodje. Za potrebe pridobivanja fotografij za objave na družbenih omrežjih smo se povezali z lokalnimi ljubiteljskimi in profesionalnimi fotografi, ki nam brezplačno odstopajo fotografije za uporabo.

V lanskem letu smo v sodelovanju z lokalnimi turističnimi ponudniki za glavno turistično sezono pripravili pester nabor turističnih vsebin v promocijski akciji **»Raziskujte z nami!«**, v sklopu katere so obiskovalci Pivškega in Zelenega krasa lahko izbirali med vodenimi pohodniškimi izleti, kolesarskimi turami ter vodenimi obiski lokalnih kmetij in osrednjih turističnih točk v občini.

Redno oglašujemo v različnih domačih in tujih revijah (*Avtodom, Gasilec, Top TRIPS&TIPS, Lipov list, Slovenska vojska, Dobra ideja*) in na slovenskih radiih (*Capris, Hit, Radio 1, Radio 94, Aktual, Radio Veseljak, Val 202, Ognjišče ...*).

Opazili smo tudi porast obiska domačih in tujih blogerjev ter novinarjev, ki objavljajo številne prispevke, tako o samem Parku vojaške zgodovine kot tudi ostalih znamenitostih občine Pivka.

Posebno pozornost v trženju posvečamo šolam. Nagovarjamo jih s poslanimi dopisi, na srečanju ravnateljev na Bledu, zanje organiziramo srečanja na Pivškem in jih obiskujemo na šolah.

3.2.6. SEJMI, TURISTIČNE BORZE in OBISKI BLOGERJEV

31. 1.–3. 2. 2019	Sejem Natour Alpe-Adria, Ljubljana
15. 2.–17. 2. 2019	Sejem Turismo Outdoor Festival Parma, Italija (preko Gorazda Skrta)
23. 2.–24. 2. 2019	Sejem Liberamente Ferrara, Italija (preko Gorazda Skrta)
1.3.–3. 3. 2019	Sejem Outdoor Expo Bologna, Italija (preko Gorazda Skrta)
8. 3.–10. 3. 2019	Sejem Fa la cosa Giusta Milano, Italija (preko Gorazda Skrta)
13. 3.–16. 3. 2019	One More Round – Youtube blogerji iz Madžarske
4. 4. 2019	Kulturni bazar 2019, Ljubljana
12. 4. 2019	Srečanje ravnateljev, Bled
12. 4.–14. 4. 2019	Sejem Lov–ribolov, Gornja Radgona
14. 4. 2019	Blogerji iz Italije na Podmorničarskem vikendu
25. 4.–28. 4. 2019	Sejem Freizeit – Tempo Libero Bolzano, Italija (preko Gorazda Skrta)
15. 5. 2019	Parada učenja, Postojna
16. 5. 2020	Blogerji iz Češke, Madžarske in Slovaške
17. 5. 2019	SIW 2019, Podčetrtek
18. 5. 2019	Italijanski kolesarji - influencerji
14. 7. 2019	Furmanski praznik, Postojna
7. 9. 2019	Festival praženega krompirja, Postojna
11. 9. 2019	Sejem Po primorsko v Ljubljani, Ljubljana
14. 9.–22. 9. 2019	Sejem Il Salone del Camper – Parma, Italija (preko Gorazda Skrta)
29. 9. 2019	Okusi Pivških jezer, Pivka
1. 10.–3. 10. 2019	Festival za 3. življenjsko obdobje, Ljubljana
12. 10.–13. 10. 2019	Sejem Barcolana, Trst
17. 10.–20. 10. 2019	Sejem Alt Quota Bergamo, Italija (preko Gorazda Skrta)
17. 10. 2019	Bogatajevi dnevi zaščite in reševanja, Postojna

Slika 3: Barcolana, Trst

Slika 4: Po primorsko, Ljubljana

Slika 5: Slovenian Incoming Workshop, Podčetrtek

Slika 6: Festival za tretje življenjsko obdobje, Ljubljana

3.3. SODELOVANJE Z DRUGIMI (TURISTIČNIMI) PONUDNIKI

3.3.1. TRIO KRAŠKIH ZNAMENITOSTI

Park vojaške zgodovine se kot ena izmed večjih in bolje obiskanih turističnih točk v tem delu Slovenije povezuje s preostalima dvema večjima znamenitostma na krasu, Parkom Škocjanske jame in Kobilarno Lipica.

Med prvimi konkretnimi koraki sodelovanja med partnerji je zagotovitev popustov za obiskovalce ob obisku dveh ali več točk. Obiskovalci tako ob obisku ene izmed treh destinacij prejmejo kupone, s katerimi lahko na drugih dveh točkah uveljavljajo 15-odstotni popust. Ponatisnili smo tudi skupen zemljevid v nakladi 70.000 kom. Skupaj nastopamo v marketinških akcijah in se predstavljamo na sejmi v Sloveniji in tujini.

Med pomembnejše aktivnosti vsekakor sodijo izvedbe strokovnih ekskurzij in ogledov preostalih dveh znamenitosti za informatorje, vodnike in prodajno službo.

Dobro se je prijela tudi skupna darilna kartica Selectcard, vrednostna kartica, ki je unovčljiva pri katerem koli od treh ponudnikov. Kartica se prodaja na vseh pomembnih maloprodajnih mestih, kot so Spar, Mercator, Tuš, 1001 Dar, DZS, Mladinska knjiga, Big Bang, Office&More, Pošta Slovenije ter tudi na Petrolovih in OMV črpalkah (<http://www.selectbox.si/prodajna-mesta/>).

3.3.2. SODELOVANJE S SLOVENSKIMI ŽELEZNICAMI

Slovenske železnice, Občina Pivka in Javni zavod za upravljanje dediščine in turizem Pivka imajo sklenjen sporazum o sodelovanju pri turističnem razvoju največjega muzejskega kompleksa v Sloveniji, Parka vojaške zgodovine v Pivki, ter drugih turističnih zanimivosti v občini Pivka, hkrati pa tudi o oblikovanju skupnih storitev v javnem potniškem prometu.

Za obiskovalce smo tudi v letu 2019 s Slovenskimi železnicami pripravili ugodno skupno ponudbo, ki zajema potovanje v Pivko z vlakom in obisk Parka vojaške zgodovine tako za individualne obiskovalce in družine kot tudi za šolske skupine.

GREMZVLAKOM **V PARK VOJAŠKE ZGODOVINE**

www.slo-zeleznice.si
www.parkvojaskezgodovine.si

 Slovenske železnice

3.3.3. MUZEJI BREZ MEJA

Park vojaške zgodovine sodeluje v akciji Muzeji brez meja, v katero je vključenih več kot 20 muzejev iz Slovenije, Italije in Hrvaške.

V okviru skupnega partnerstva sodelujočih muzejev je že od leta 2017 dalje vsem obiskovalcem omogočena čezmejna ugodnost: v roku 20 dni od obiska enega od sodelujočih partnerskih muzejev lahko obiskovalci pri obisku katerekoli druge partnerske ustanove izkoristijo 50-odstotni popust pod pogojem, da gre za ustanovo iz ene izmed dveh sosednjih držav. Več o akciji si lahko preberete na www.muzejibrezmeja.eu.

Slika 7: Podpisniki sporazuma Muzeji brez meja

3.3.4. AVTO-MOTO ZVEZA SLOVENIJE

Konec leta smo postali partner Avto-moto zveze Slovenije, ki združuje več kot 80.000 članov. V zameno za reklamiranje po njihovih kanalih Park članom nudi 15-odstotni popust za osnovni ogled razstav in zbirk. O ugodnosti, ki jo zagotavljamo članom AMZS-ja, obveščamo po komunikacijskih kanalih, kot so e-novice, *Motorevija*, v prilogah računom, na družbenih omrežjih Facebook, Twitter in Instagram ter na spletni strani www.amzs.si.

3.3.5. ZVEZA SLOVENSkih ŠPORTNIH DRUŠTEV V ITALIJI

Zavod za turizem Pivka je že v letu 2017 z Združenjem slovenskih športnih društev v Italiji sklenil dogovor o poslovnem partnerskem sodelovanju, s katerim smo še okrepili povezanost s slovensko narodno skupnostjo v Italiji in spodbudili medsebojno spoznavanje. Na podlagi sklenjenega partnerstva lahko učinkoviteje predstavljamo

ponudbo Parka vojaške zgodovine čez mejo in krepimo povezovanje s Slovenci v Italiji, poleg tega pa tovrstno sodelovanje ustvarja tudi zavest, da šport ni zgolj tekmovalni dogodek, ampak tudi sredstvo širjenja intelektualnih obzorij.

V okviru dogovora smo v Parku vojaške zgodovine podarili brezplačne vstopnice tekmovalcem enega izmed športnih dogodkov, ki jih prireja združenje, ter čez leto na obisku gostili udeležence več izletov v organizaciji ZSŠDI-ja, med drugim tudi na tradicionalnem Jesenskem pohodu po Krožni poti vojaške zgodovine. Dogovor o partnerskem sodelovanju Parka vojaške zgodovine in ZSŠDI-ja predvideva tudi stalen popust pri nakupu muzejskih vstopnic za člane ZSŠDI-ja in njihove družine ter dodatno promocijo Parka vojaške zgodovine.

Slika 8: Barcolana, Trst

3.3.6. DESTINACIJA ZELENI KRAS IN OSTALI REGIJSKI TURISTIČNI AKTERJI

Dobro sodelovanje imamo vzpostavljeno tudi z Regionalno destinacijsko organizacijo RDO Zeleni kras. Redno se sestajamo na koordinacijskih sestankih, skupaj se udeležujemo sejmov in turističnih borz, sodelujemo pri pripravi marketinških akcij v Sloveniji in tujini, veseli pa smo zlasti obiskov tujih blogerjev, novinarjev in agentov, ki nam jih pomagajo privabiti v regijo.

Ker je RDO Zeleni kras registrirana tudi za opravljanje agencijske dejavnosti, v sodelovanju z njimi pripravljamo tudi skupne ponudbe za skupine.

Dobro sodelujemo tudi s Turizmom Postojna, TIC-em Ilirska Bistrica, Muzejem Krasa, Gradom Prestranek in drugimi. Skupaj nastopamo na sejmih, pripravljamo skupne ponudbe za zaključene skupine in si pomagamo pri raznosu promocijskega materiala po Sloveniji, Italiji in Hrvaški.

Kot je bilo že omenjeno, smo lani zagnali promocijsko akcijo Raziskujte z nami!, ki je z delom ponudbe presegala občinske meje.

3.3.7. PAKETI ZVEZDAR, SELECT BOX IN SELECT CARD TER PRODAJA DARILNIH BONOV

V Parku vojaške zgodovine smo vzporedno z vse večjo prepoznavnostjo na nacionalni ravni zaznali tudi povečano povpraševanje obiskovalcev po možnosti podaritve vstopnic za ogled Parka vojaške zgodovine kot darila. S tem namenom smo tudi v letu 2019 nadaljevali sodelovanje z več partnerji s področja oblikovanja in prodaje tematskih darilnih paketov in darilnih kartic, ki so ponudbo Parka vojaške zgodovine vključili v svoj prodajni darilni program. Kot zelo uspešno se je izkazalo sodelovanje s podjetjem Zvezdar d.o.o., ki se na tržišču predstavlja z različnimi tematskimi darilnimi paketi, v katere je zajet darilni bon za obisk destinacije po izbiri iz priloženega kataloga turističnih točk. Bon za obisk Parka vojaške zgodovine je v okviru sodelovanja s podjetjem Zvezdar vključen v več tematskih darilnih paketov, pri čemer je v paket všteti ogled Parka vojaške zgodovine in voden ogled notranjosti podmornice za celo družino. Družinski ogled Parka vojaške zgodovine in notranjosti podmornice je še vedno tudi del ponudbe darilnih paketov Selectbox.

Skupaj s Kobilarno Lipica in Parkom Škocjanske jame imamo v prodaji skupno darilno kartico SelectCard. Vsi trije turistični ponudniki smo v darilno ponudbo vključeni v okviru skupnega darilnega paketa Trio kraških znamenitosti, ki je na voljo na številnih prodajnih mestih širom Slovenije. Darilna kartica Trio kraških znamenitosti je odlična ideja za darilo, saj prejemniku nudi možnost unovčenja vrednosti na kartici za ogled ene izmed treh destinacij.

Tudi v letu 2019 je bila dobro sprejeta akcija Podari darilni bon Parka vojaške zgodovine. Skupno je bilo v letu 2019 prodanih 37 družinskih darilnih bonov (2018: 7) in 111 individualnih (2018: 50).

oseba družina

za ogled razstav in zbirk

za ogled razstav in zbirk in notranjosti podmornice

DARILNI BON

Velja do _____ Št. bona: _____

PARK VOJAŠKE ZGODOVINE PIVKA
Kolodvorska cesta 51, 6257 Pivka, M: +386 (0)31 775 002
E: info@parkvojaskezgodovine.si, W: www.parkvojaskezgodovine.si

Bon ni izplačljiv v gotovini. Za ogled notranjosti podmornice se je potrebno predhodno najaviti na telefonski številki +386 (0)31 775 002.

4. ORGANIZACIJA DOGODKOV, PRIREDITEV

4.1. DOGODKI KRAJINSKEGA PARKA PIVŠKIH PRESIHAJOČIH JEZER

Naloge in pristojnosti organizacijske enote Krajinski park Pivška presihajoča jezera po sporazumu med Občino Pivka in Zavodom za turizem Pivka zaenkrat še izvaja Občina Pivka.

Tako je tudi organizacija prireditev potekala preko Občine Pivka, uslužbenci zavoda pa so pri pripravah nudili ustrezno pomoč.

Slika 9: Okusi Pivških jezer

4.2. DOGODKI ZAVODA ZA TURIZEM PIVKA V SKLOPU PROMOCIJE ZNAMKE »VISIT PIVKA«

16. 1. 2019	Predavanje Franca Jelušiča »Kakovostno žganje in trženje – predstavitev dobre prakse« (delavnica v okviru projekta Stare obrti za nove podjetniške priložnosti – Etno podjetno)
23. 1. 2019	Predavanje Milene Štolfa iz Kmetijsko-gozdarskega zavoda Nova Gorica »Registracija žganjekuhe« (delavnica v okviru projekta Stare obrti za nove podjetniške priložnosti – Etno podjetno)
4. 3. 2019	Predsezonsko srečanje lokalnih turističnih ponudnikov
15. 7.–18. 8. 2019	Poletni turistični produkt <i>Raziskujte z nami!</i>
16. 10. 2019	Posezonsko srečanje lokalnih turističnih ponudnikov

V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE DELAVNICI V OKVIRU PROJEKTA ETNO PODJETNO

Zavod za turizem Pivka se je v letu 2018 pridružil projektu Etno podjetno: stare obrti za nove podjetniške priložnosti, v okviru katerega so si sodelujoči partnerji prizadevali za obuditev in promocijo tradicionalnih obrti, ki so nekdanj močno zaznamovale življenje v regiji. Projekt je avtohtono kulturno dediščino te vrste opredelil kot eno izmed dragocenih možnosti za nadgradnjo in razvoj sodobnega podjetništva ter v nadaljnjih korakih predvidel tudi njeno aktivno integracijo v lokalno turistično ponudbo. V izvedbo projekta so bili poleg Zavoda za turizem Pivka vključeni še Občina Postojna in Zavod Znanje kot predstavnika iz Postojne ter samostojna podjetnica Tamara Urbančič iz Ilirske Bistrice. Regionalni partnerji so v sodelovanju z RRA-jem Zeleni kras za zagon projekta uspešno kandidirali na razpisu LAS-a Med Snežnikom in Nanosom in pridobili sredstva iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Na širšem območju Pivke je skušal projekt v okviru iskanja novih priložnosti za razvoj podjetništva ponovno obuditi interes za dejavnost žganjekuhe, ki je v preteklosti zaradi obilja sadja in brina na tem območju predstavljala dragocen dodaten vir zaslužka za lokalno prebivalstvo. Poleg tega so skušale projektne aktivnosti tiste, ki že kuhajo žganje za lastne potrebe, motivirati k legalizaciji in razširitvi njihove dejavnosti. S tem namenom sta bili januarja 2019 v Parku vojaške zgodovine organizirani dve delavnici na temo žganjekuhe. V prvi je Franc Jelušič, večkrat nagrajeni proizvajalec žganja s turistične kmetije Pri Filetu iz Slop, zbranim zaupal napotke za pripravo kakovostnega žganja in načine ter strategije za njegovo trženje in konkurenčnost na trgu; v drugi delavnici pa je Milena Štolfa iz Kmetijsko-gozdarskega zavoda Nova Gorica udeležencem predstavila vse potrebne postopke za legalizacijo in registracijo žganjekuhe. Obe delavnici sta zaradi zanimive vsebine pritegnili veliko število zainteresiranih.

PREDSEZONSKO SREČANJE LOKALNIH TURISTIČNIH PONUDNIKOV

Zavod za turizem Pivka je kot krovna organizacija za spodbujanje razvoja turizma in celostne turistične ponudbe na Pivškem v začetku marca 2019 pripravil letno srečanje lokalnih turističnih ponudnikov. Na srečanje so bili povabljeni vsi, ki se tako ali drugače srečujejo s področjem turizma v naši občini – upravljavci nastanitvenih kapacitet, gostinci, ponudniki turističnih storitev in predstavniki Krajinskega parka Pivška presihajoča jezera ter občinske uprave.

V Zavodu za turizem Pivka smo želeli s pobudo za srečanje lokalnim ponudnikom omogočiti predstavitev njihove turistične ponudbe ostalim ponudnikom ter začeti konstruktiven dialog z izmenjavo izkušenj in predlogov, s čimer bi se vzpostavila osnova za vsa nadaljnja medsebojna povezovanja. Za turistični preboj kraja in posledično rast turističnega obiska so namreč poleg vlaganja v razvoj osrednjih turističnih točk ključni tudi vloga kakovostne spremljevalne turistične ponudbe, sodelovanje ponudnikov in čim bolj povezano predstavljanje ponudbe na turističnem tržišču. Izvedba srečanja tik pred začetkom turistične sezone je bila obenem tudi odlična priložnost za načrtovanje še ene uspešne sezone s še boljšo in celovitejšo turistično ponudbo Pivke. Vabilu na srečanje so se v velikem številu odzvali tako turistični delavci z večletno tradicijo delovanja v turističnem sektorju kakor tudi novi ponudniki lokalnih turističnih storitev. Direktor Zavoda za turizem Pivka mag. Janko Boštjančič se je zahvalil vsem ponudnikom za udeležbo na posvetu in izraženo pripravljenost za nadaljnje povezovanje. Za prijeten zaključek srečanja je s predstavitveno degustacijo nove kulinarične ponudbe poskrbela Polona Česnik Novak.

POLETJE NA PIVŠKEM V ZNAMENJU VODENIH OGLEDOV LOKALNIH TURISTIČNIH TOČK

Zavod za turizem Pivka je v dogovoru z lokalnimi ponudniki ob nastopu osrednje turistične sezone pripravil pester nabor vsebin, ki so zaznamovale minulo poletno dogajanje na Pivškem in pomembno doprinesle k zadovoljstvu sezonskih obiskovalcev. V najnovejšem lokalnem turističnem produktu se pod sloganom *Raziskujte z nami!* zrcali celostna ponudba Pivškega, s katero so se lahko obiskovalci minulo poletje seznanili v sklopu vodenih ogledov osrednjih turističnih točk, ob obisku lokalnih kmetij in vasi ter med kolesarskimi turami in vodenimi pohodniškimi izleti. Skupni produkt lokalnih ponudnikov s Pivškega je prvič zaživel na vrhuncu sezone med 15. julijem in 18. avgustom 2019 v obliki tedenskega razporeda aktivnosti in vodenih ogledov posameznih destinacij na Pivškem. Ljubitelji narave in aktivnega preživljanja prostega časa so se lahko podali na voden pohod do priljubljenih pohodniških točk – Primoža, Vremščice, Sv. Trojice in Snežnika, se sprehodili do Petelinjskega jezera, se odpravili na opazovanje medveda v naravo ali pa Pivško raziskovali s kolesom na vodenih kolesarskih turah. Ljubitelji muzejev in kulture so si lahko v sklopu vodenih obiskov ogledali tudi osrednje turistične točke – Park vojaške zgodovine, Ekomuzej Pivških presihajočih jezer ali Hišo kulture v Pivki, organiziranih pa je bilo tudi več ogledov domačij in okoliških vasi. Vodeni ogledi in aktivnosti iz ponudbe so nagovarjali zlasti tuje goste, ki v poletni sezoni vsako leto predstavljajo glavnino obiskovalcev na Pivškem. Zasnova in izvedba tovrstnega produkta sta plod zgledega sodelovanja z lokalnimi ponudniki z namenom krepiteve lokalne turistične ponudbe in podaljševanja njihovega postanka na Pivškem.

POSEZONSKO SREČANJE LOKALNIH TURISTIČNIH PONUDNIKOV

Zavod za turizem Pivka je ob izteku glavne sezone v sredo, 16. oktobra 2019, v Parku vojaške zgodovine pripravil drugo redno srečanje lokalnih turističnih ponudnikov. Osrednji namen evalvacijskega posveta je bil v sodelovanju z lokalnimi ponudniki

turističnih storitev, predstavniki turističnih točk, upravljavci nastanitvenih kapacitet, gostinci, predstavniki občinske uprave in lokalne regionalne razvojne agencije opredeliti uspešnost minule turistične sezone ter podati splošno oceno o njenem poteku in celoviti ponudbi Pivke v turistično najbolj obremenjenem delu leta. Pobudo za izvedbo srečanja tudi ob zaključku glavne sezone so udeleženci pozdravili že spomladi v okviru predsezonskega posveta, z zavedanjem, da medsebojno sodelovanje, redna izmenjava predlogov in načrtov ter realna ocena ponudbe predstavljajo ključne predpogoje za njeno nadgradnjo v celovit turistični produkt. Podobno kot spomladi se je tudi jesenskega srečanja udeležila glavnina pivških turističnih delavcev, ki so minulo sezono ocenili kot uspešno tako z vidika deleža prihodov in turističnega obiska kot tudi z vidika izvedbe in pestrosti turistične ponudbe. Pri tem so pohvalili tudi skupno akcijo *Raziskujte z nami!*, v okviru katere so pod okriljem Zavoda za turizem Pivka lokalni ponudniki v času visoke turistične sezone obiskovalcem predstavljali svojo ponudbo v obliki tedenskega razporeda turističnih ogledov in aktivnosti, kar je po njihovih besedah pomembno doprineslo k večji pestrosti poletnega dogajanja na Pivškem. Z namenom ponuditi tovrstno obogateno izkušnjo tudi obiskovalcem naslednje turistične sezone so složno predlagali, da se akcija ponovno izvede v prihodnjem letu. Analizo minule turistične sezone na Pivškem je podal tudi direktor Zavoda za turizem Pivka mag. Janko Boštjančič in se ob tem zbranim zahvalil za udeležbo in njihovo pripravljenost za nadaljnje sodelovanje. Prijetno popoldne je zaokrožilo še neformalno druženje ob prijetnem razgovoru.

4.3. DOGAJANJE V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE

4.3.1. DOGODKI

20. 2. 2019	Delavnice za otroke med zimskimi šolskimi počitnicami
20. 2. 2019	Pogovorni večer o podzemni letalski bazi Željava s člani hrvaškega društva Željava LYBI team ob odprtju fotografske razstave o Željavi
27. 2. 2019	Delavnice za otroke med zimskimi šolskimi počitnicami
6. 3. 2019	Predavanje Gregorja Jazbeca »Analiza bitke na Sutjeski«
23. 3. 2019	Strokovna ekskurzija v sodelovanju z Društvom prijateljev Parka vojaške zgodovine v nekdanjo podzemno letalsko bazo Željava
27. 3. 2019	Predstavitve knjige Boruta Podgorška in Marka Malca <i>Zaljubljeni v letenje – zgodbe slovenskih letalcev</i>
28. 3. 2019	Odprtje gostujoče razstave Dolenjskega muzeja Novo mesto <i>Zdravljeni v zavetju gozda – partizanske bolnice v Kočevskem rogu</i>
11. 4. 2019	Novinarska konferenca
13.–14. 4. 2019	Podmorničarski vikend
17. 4. 2019	Otvoritev razstave <i>Kras 1915–1917, fotografije iz zapuščine Andreasa Maraskega</i> Predstavitve nove številke revije <i>Na fronti</i>
21. 5. 2019	Slovesnost ob vpisu Parka vojaške zgodovine v razvid muzejev
25.–26. 5. 2019	Tankovski vikend
14. 6. 2019	Odprtje razstave <i>Zgodba našega soseda: Franc Žele (1896–1971)</i>
15. 6. 2019	Poletna muzejska noč
29. 6. 2019	Slovesnost ob dnevu Logistične brigade
17.–18. 8. 2019	Evropsko prvenstvo v spretnostni vožnji s tovornjaki Europa Truck Trial
26. 8. 2019	Strokovno izobraževanje Boštjana Trilerja »Temeljni in praktični prikaz temeljnih postopkov oživljanja z uporabo avtomatskega defibrilatorja«
7. 9.– 8. 9. 2019	Tekmovanje društva HAS Team v vojaškem simulacijskem športu
11. 9. 2019	Novinarska konferenca (napoved Festivala vojaške zgodovine in predstavitev novih muzejskih pridobitev)

13.–15. 9. 2019	<p>Festival vojaške zgodovine</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vestirnga 2019 - demonstracijske vožnje - ogledi vojaških taborov - pohod na Primož - ponazoritev vojaškega spopada iz druge svetovne vojne - statična in dinamična predstavitev letalskih sil Slovenske vojske - vodeni ogledi, otroške delavnice, sejem militarij in domačih izdelkov - Dan odprtih vrat Vojašnice Stanislava Požarja
27. 9. 2019	Projekcija filmov »Tito – novi zaveznik« in »Oklep svobode« ter predavanje o ameriški vojaški pomoči Jugoslaviji v 50. letih 20. st. v sklopu projekta Noč ima svojo moč
4. 10. 2019	Skrivna večerja
13. 10. 2019	Jesenski pohod po Krožni poti vojaške zgodovine
30. 10. 2019	Delavnice za otroke med jesenskimi šolskimi počitnicami
11. 11. 2019	Odprtje prenovljene muzejske vitrine, posvečene padcu letala »Double Trouble«
25. 11. 2019	Predpremiera filma »Slovenec, ki je preletel stoletje«
1. 12. 2019	Dobrodelno tekmovanje društva HAS Team v vojaškem simulacijskem športu
3. 12. 2019	Odprtje razstave <i>Pisateljska četa</i>
11. 12. 2019	Seja Državnega sveta Republike Slovenije
17. 12. 2019	Odprtje fotografske razstave Veleposlaništva Ljudske republike Kitajske v Sloveniji in novoletni sprejem veleposlanika Ljudske republike Kitajske v Sloveniji Njegove Ekscelence Wang Shunqinga
30. 12. 2019	Delavnice za otroke med novoletnimi šolskimi počitnicami
*24. 2. 2019	<i>V okviru Pohoda ob rapalski meji, ki ga je organiziralo Društvo Rapalska meja, je Park vojaške zgodovine sodeloval kot ena izmed destinacij, ki so jih udeleženci obiskali med pohodom.</i>

POČITNIŠKE PUSTOLOVŠČINE V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE

V Parku vojaške zgodovine smo se v zadnjem času poleg dragocenih dopolnitev muzejskih zbirk in razstav v sklopu različnih projektov in iniciativ intenzivneje posvetili tudi razvoju doživljajsko-izkustvenih programov, s katerimi skušamo muzejske vsebine približati zlasti najmlajšim obiskovalcem. V zadnjih letih predstavljajo pravo doživetje za najmlajše raznovrstni počitniški programi in številne interaktivne delavnice, s katerimi med letom v Parku vojaške zgodovine redno popestrimo šolske počitnice. Z izjemno dobro obiskanimi otroškimi delavnicami smo za animacijo najmlajših obiskovalcev poskrbeli tudi med zimskimi, jesenskimi in novoletnimi počitnicami v letu 2019. Mladi udeleženci delavnic so se v Parku vojaške zgodovine med sprehodom po poti namigov in ugank pomerili v različnih spretnostih in preizkusili v številnih aktivnostih. V spremstvu animatorja so si ogledali tudi notranjost podmornice, kjer so se seznanili s skrivnostnim delom in življenjem podmorničarjev pod morsk gladino, pred zaključkom pa so si za popotnico izdelali še majhen spominek, ki jim bo doma služil kot spomin na prijetno pustolovščino v Parku vojaške zgodovine.

MUZEJSKI POGOVORNI VEČER O PODZEMNI LETALSKI BAZI ŽELJAVA

V Parku vojaške zgodovine je sezono muzejskih večerov v letu 2019 zaznamovala serija odmevnih gostujočih predavanj in zanimivih pogovornih večerov, ki so z novih zornih kotov osvetlili pomembne zgodovinske teme. Kot enega prvih v nizu smo v sodelovanju z Društvom prijateljev Parka vojaške zgodovine v sredini februarja pripravili pogovorni dogodek s člani hrvaškega društva Željava LYBI team, v katerem delujejo navdušenci nad nekdanjo podzemno letalsko bazo Željava skupaj z nekaterimi nekdanjimi piloti, mehaniki in drugimi zaposlenimi iz Željave pa tudi več strokovnjakov in vrhunskih poznavalcev vojaških podzemnih utrdbenih sistemov. Člani društva si prizadevajo za ohranjanje, predstavljanje in promocijo dediščine tega impozantnega infrastrukturnega kompleksa v

bližini Bihaća na meji med Hrvaško in BiH, ki velja za največji in najdražji vojaški infrastrukturni projekt v nekdanji Jugoslaviji, okrog katerega so se spletli številni miti in legende. Povabljeni gostje so predstavili zgodbo nekdanje letalske baze vse od prvih idej za izgradnjo pa do njenega uničenja, poleg tega so nekdanji piloti in zaposleni iz Željave iz izkušenj iz prve roke zbranim opisali značilnosti življenja in dela v težkih ter zahtevnih pogojih v podzemni letalski bazi. Ob tej priložnosti so člani društva javnosti predstavili tudi doslej še neobjavljene fotografije in posnetke o letališču ter pogovorni večer zaokrožili z odprtjem zanimive fotografske razstave o Željavi.

PREDAVANJE »ANALIZA BITKE NA SUTJESKI«

V Parku vojaške zgodovine smo v začetku marca za vse ljubitelje vojaške zgodovine pripravili še en zanimiv muzejski večer. Udeleženci dogodka so imeli priložnost prisluhniti gostujočemu predavanju mag. Gregorja Jazbeca, v katerem je podrobno in z različnih vidikov analiziral potek, okoliščine ter zgodovinski kontekst bitke na Sutjeski. Znameniti spopad med obkoljenimi partizanskimi enotami na eni strani in Nemci ter njihovimi zavezniki na drugi je po koncu druge svetovne vojne v kolektivni zavesti prerastel v dogodek mitskih razsežnosti, ki so ga učenci spoznavali v šoli, še večje prepoznavnosti pa je bila bitka deležna po izidu jugoslovanskega filma Bitka na Sutjeski, ki je bil premierno predvajan leta 1973 ob tridesetletnici slavne bitke in velja za enega najambicioznejših filmskih podvigov nekdanje jugoslovanske kinematografije. Avtor predavanja mag. Jazbec se je kot vojaški psiholog in predavatelj vojaške psihologije na Centru vojaških šol Slovenske vojske v svoji analizi odmaknil od ustaljenih predstav o okoliščinah bitke in v zanimivem predavanju orisal geopolitične razmere, v katere je bila bitka umeščena, predstavil njene akterje s poudarkom na ključnih poveljnikih in sam potek bitke ter zaključil z analizo, zakaj se je bitka končala tako, kot se je. V okviru svoje analize je izpostavil tudi stiske vojakov na terenu, ki se morajo znati obvladati tudi v stanju najhujših psihičnih in fizičnih obremenitev in pogosto delovati preko meja svojih zmožnosti, ter potegnili vzporednice z današnjo situacijo.

STROKOVNA EKSKURZIJA Z EKSKLUZIVNIM OGLEDOM NEKDANJE PODZEMNE LETALSKE BAZE ŽELJAVA

V Parku vojaške zgodovine smo konec marca skupaj z Društvom prijateljev Parka vojaške zgodovine za člane društva in ostale zainteresirane organizirali ekskluziven ogled nekdanje jugoslovanske letalske baze Željava na meji med današnjo Hrvaško in BiH. Po pridobitvi makete nekdanjega podzemnega letališča pri Bihaću in več dobro obiskanih pogovornih večerih z letalci smo zaradi velikega povpraševanja glede možnosti ogleda Željave v živo vzpostavili sodelovanje s hrvaškim društvom Željava LYBI team, v okviru katerega deluje več nekdanjih letalcev in drugih zaposlenih v bazi skupaj s strokovnjaki ter vrhunskimi poznavalci vojaških podzemnih utrdbenih sistemov. Članom društva Željava LYBI team gre tudi velika zahvala za organizacijo in izvedbo strokovne ekskurzije, saj so s svojim posredovanjem in dogovori pri lokalnih oblasteh domačim letalskim zanesenjaki omogočili obisk opuščene in za javnost zaprtega podzemnega letališča. Gostitelji so udeležencem predstavili zgodbo nekdanje letalske baze vse od prvih idej do njenega uničenja, ob strokovnem vodenju pa so se med ogledom še iz prve roke poučili o značilnostih življenja in dela v Željavi. Strokovne ekskurzije se je udeležilo tudi več nekdanjih pilotov, mehanikov in letalcev, ki so se tako po več desetletjih vrnili nazaj v kraj, kjer so začeli svojo letalsko pot. Možnost ekskluzivnega ogleda skrivnostnega podzemnega letališča, okrog katerega so se spletli številni miti in legende, je k udeležbi pritegnila tudi nacionalne medije, ki so z javnostjo delili svoje vtise s strokovne ekskurzije.

PREDSTAVITEV KNJIGE *ZALJUBLJENI V LETENJE – ZGODBE SLOVENSКИH LETALCEV*

V Parku vojaške zgodovine smo v letu 2019 poleg raznovrstnih predavanj in drugih zanimivih vsebin za udeležence pripravili tudi serijo predstavitev nekaterih najaktualnejših publikacij strokovne literature ter knjig z vojaško in vojaškozgodovinsko tematiko. Med letalskimi zanesenjaki je bila ena bolj odmevnih knjiga *Zaljubljeni v letenje – zgodbe slovenskih letalcev*, ki sta jo njena avtorja Borut Podgoršek in Marko Malec konec marca predstavila udeležencem v okviru muzejskega večera v Parku vojaške zgodovine. Knjiga prinaša dragocen vpogled v bogato zgodovino letalstva na Slovenskem skozi oči 18

slovenskih letalcev, katerih edinstvene in medsebojno prepletene zgodbe so v letalstvu pustile neizbrisen pečat ter krojile slovensko letalsko zgodovino. Soavtorja knjige sta na podlagi osebnih razgovorov in podrobnega raziskovalnega dela ubesedila dragocene spomine in pričevanja nekdanjih slovenskih pilotov, stevardes in letalcev ter tako njihove zgodbe ohranila pred pozabo. Obenem sta s tovrstnim pristopom bralcu omogočila spoznavanje naše letalske zgodovine z zornega kota nekdanjih letalcev, ki so jo s svojo zagnanostjo in entuziazmom lastnoročno snovali.

Dogodka se je poleg široke množice poslušalcev udeležil tudi državni sekretar na Ministrstvu za obrambo mag. Miloš Bizjak, prijetno druženje pa so popestrili tudi številni nekdanji piloti.

ODPRTJE NOVE GOSTUJOČE RAZSTAVE ZDRAVLJENI V ZAVETJU GOZDA: PARTIZANSKE BOLNICE V KOČEVSKEM ROGU

Marca 2019 je bila v Parku vojaške zgodovine kot ena prvih v nizu gostovanj partnerskih muzejev odprta gostujoča razstava Dolenjskega muzeja Novo mesto *Zdravljeni v zavetju gozda: partizanske bolnice v Kočevskem rogu*. Razstava prinaša vpogled v ustroj partizanskega zdravstva med drugo svetovno vojno, v okviru katerega podrobneje obravnava tematiko partizanskih bolnic. Partizansko zdravstvo v Kočevskem rogu je predstavljalo ne samo višek partizanskega zdravstva med drugo svetovno vojno pri nas, ampak tudi vrh organizirane skrbi za ranjence med evropskimi odporniški gibanji druge svetovne vojne. Slikovno in dokumentarno gradivo bogati tudi več kot 130 dragocenih predmetov iz obsežne zdravstvene zbirke Dolenjskega muzeja Novo mesto. Avtor razstave Matej Rifelj, profesor zgodovine in višji kustos Dolenjskega muzeja Novo mesto, je v muzejskem prikazu orisal razvoj partizanskih bolnic skupaj z vsemi izzivi, ki jih je prinašalo njihovo vzpostavljanje v težko dostopnih območjih. Posebej se je osredotočil tudi na prikaz vsakodnevnega utripa v bolnicah in njihovo humanitarno dejavnost.

Gostujočo razstavo *Zdravljeni v zavetju gozda: partizanske bolnice v Kočevskem rogu* je v Parku vojaške zgodovine konec marca slovesno odprl namestnik načelnice Generalštaba Slovenske vojske brigadir Robert Glavaš. Na kratki slovesnosti ob otvoritvi sta zbrane nagovorila tudi direktorica Dolenjskega muzeja Novo mesto Jasna Dokl Osolnik in avtor razstave Matej Rifelj, ki je med poučnim vodenjem po razstavi udeležencem predstavil dragoceno zbirko muzejskih predmetov.

S PODMORNIČARSKIM VIKENDOM V NOVO TURISTIČNO SEZONO

V Parku vojaške zgodovine smo tudi v letu 2019 v novo turistično sezono zakorakali z že tradicionalnim Podmorničarskim vikendom, v sklopu katerega vsako leto ob obletnici prihoda podmornice P-913 Zeta iz Črne gore temu izjemnemu muzejskemu eksponatu posvetimo pester in raznolik program. Dogodek poteka v tesnem sodelovanju z nekdanjimi slovenskimi podmorničarji iz Društva za ohranjanje podmorniške tradicije Podmorničar, ki si prizadevajo s svojim delovanjem ohranjati zavest o dolgi in bogati zgodovini podmorničarstva ob vzhodni jadranski obali ter pomembni vlogi slovenskih podmorničarjev. V okviru Podmorničarskega vikenda so tudi tokrat obiskovalce pri podmornici in na razstavi o podmorničarstvu Jugoslavije sprejeli nekdanji podmorničarji iz društva ter jih spremljali v notranjost podmornice, s čimer so imeli obiskovalci edinstveno priložnost iz prve roke zvedeti vse podrobnosti o skrivnostih podmorničarskega poklica ter življenju in delu pod morsko gladino. Program letošnjega, že 4. Podmorničarskega vikenda je bil še nekoliko bogatejši, saj smo v Parku vojaške zgodovine ob tej priložnosti pripravili tudi začasno razstavo o podmornici Zeta in razstavo maket maketarskega združenja »Novosadski Ikar« iz Srbije, nekaj maket pa so prispevali tudi sami podmorničarji. Za najmlajše so bile organizirane otroške delavnice, poleg tega pa so nekdanji podmorničarji iz društva medse povabili še bivše sodelavce iz nekdanje Jugoslavije, tako da je bilo ob podmornici zbranih tudi več nekdanjih kapitanov podmornic, med njimi tudi g. Miroslav Desnica, ki je bil prvi kapitan »pivške« Zete.

SEZONO MUZEJSKIH VEČEROV SKLENILI S FOTOGRAFSKO RAZSTAVO KRAS 1915-1917

V Parku vojaške zgodovine smo tik pred velikonočnimi prazniki zaokrožili še eno uspešno serijo muzejskih večerov, ki je udeležencem postregla z nizom odmevnih gostujočih predavanj, predstavitev najnovejših in aktualnih publikacij z vojaškozgodovinskimi vsebinami ter zanimivih pogovornih večerov. Ob zaključku sklopa večernih dogodkov smo v sodelovanju z Društvom soška fronta 1915–1917 za obiskovalce odprli novo občasno fotografsko razstavo *KRAS 1915–1917, fotografije iz zapuščine Andreasa Maraskega*, avtorjev Davida Erika Pipana in Andreia Bivolana. Razstava skozi objektiv amaterskega fotografa romunskih korenin iz prve svetovne vojne Andreasa Maraskega odstira vpogled v vojaški vsakdan na kraškem bojišču in okoliških krajih med prvo svetovno vojno. Dragoceni prizori kraške vojne pokrajine in ujeti trenutki tovarštva med vojaki pri delu, oskrbi ranjencev, pripravi hrane in počitkom predstavljajo pomemben fragment iz njegove obsežne fotografske zbirke, s katero je podrobno dokumentiral svoja vojaška leta na soškem in drugih bojiščih. Njegov pravnuk Andrei Bivolani je za potrebe razstave ob strokovni pomoči soavtorja Davida Erika Pipana iz Društva soška fronta 1915–1917 izmed okoli 400 fotografij zbral in uredil ožji izbor fotografskega materiala ter s tem ohranil zapuščino Maraskega in obenem pomembno doprinesel k splošnemu vedenju o vojnih razmerah na bojiščih.

V sklopu muzejskega večera so zbrani prisluhnili tudi prof. Vinku Avsenaku, dolgoletnemu uredniku revije *Na fronti* in izjemnemu poznavalcu vojaške zgodovine, ki je udeležencem predstavil vsebine in prispevke iz najnovejše številke vojaškozgodovinske revije *Na fronti*.

SLOVESNOST OB VPISU PARKA VOJAŠKE ZGODOVINE V RAZVID MUZEJEV

V Parku vojaške zgodovine smo v torek, 21. maja 2019, s posebno slovesnostjo obeležili vpis v razvid muzejev, ki sta se je udeležila tudi predsednik Vlade Republike Slovenije g. Marjan Šarec in minister za kulturo mag. Zoran Poznič. Razvid muzejev je javna listina, v katero se vpisujejo muzeji, ki izpolnjujejo vse pogoje za hranjenje dediščine in njeno varstvo ter javnosti omogočajo dostopnost do zbirk. Z vpisom v razvid muzejev Park vojaške zgodovine sicer ni pridobil neposredne finančne podpore, a mu je tovrstno priznanje odprlo dodatne priložnosti, tako pri kandidiranju na razpisih kot pri povezovanju z drugimi muzejskimi institucijami doma in v tujini, ter ga tudi formalno uvrstilo v družbo slovenskih in svetovnih muzejev.

Vpis Parka vojaške zgodovine v razvid muzejev predstavlja eno od prelomnic v razvoju projekta, ki je skozi leta z vsakim novim muzejskim mejnikom – prihodom podmornice, helikopterja, letalske zbirke, nemške vojaške lokomotive, simulatorja letenja z letalom MiG-21 in ostalih dragocenih dopolnitev muzejske ponudbe ter celovito ureditvijo kompleksa – postopoma preraščal začrtane okvirje izpred petnajstih let in postal največji muzejski kompleks v Sloveniji s skoraj 60.000 obiskovalci na letni ravni.

Na slovesnosti ob najnovejšem razvojnem mejniku v zgodbi Parka vojaške zgodovine sta častna gosta prireditve ter slavnostna govornika predsednik Vlade Republike Slovenije g. Marjan Šarec in minister za kulturo mag. Zoran Poznič direktorju Parka mag. Janku Boštjančiču slovesno predala sklep o vpisu v razvid muzejev. Predsednik vlade je ob tem Park vojaške zgodovine označil kot »izjemnega pomena za celotno državo, zlasti tudi za mlade generacije«. Ob tej priložnosti je čestital direktorju in vsem odgovornim za vztrajnost in pogum pri zagonu tako pomembnega projekta. Navdušenje nad Parkom vojaške zgodovine je izrazil tudi minister za kulturo mag. Poznič. Vpis v razvid muzejev je opredelil kot velik korak k njegovi institucionalizaciji in Parku ponudil vso pomoč ter podporo pri razvoju novih idej in predstavljanju naše zgodovine, kulture ter vsega, kar nas

dela narod. Direktor Parka mag. Janko Boštjančič je ob slovesnem prejemu pomembnega sklepa dejal: »Večkrat se sliši in bere, da je Park vojaške zgodovine zgodba o uspehu. Še bolj kot to je zgodba o pogumu, saj so bile, če pogledamo nazaj, možnosti za uspeh tega projekta majhne. Gre za pogum tako cele ekipe sodelavcev kot tudi lokalne skupnosti, ki je v tej razvojni oviri prepoznala razvojno priložnost.« Vsem zaslužnim je čestital tudi župan Občine Pivka Robert Smrdelj in kot pomemben element te zgodbe o uspehu poudaril tudi zgledno sodelovanje lokalne skupnosti, Ministrstva za kulturo ter Ministrstva za obrambo in Slovenske vojske.

TANKOVSKI VIKEND

V Parku vojaške zgodovine so tudi v letu 2019 zadnji dnevi maja minili v znamenju Tankovskega vikenda. Krono bogatega programa z nizom raznovrstnih dogodkov je tudi tokrat predstavljal dinamičen prikaz muzejskih oklepnikov iz voznega dela zbirke Parka vojaške zgodovine in Vojaškega muzeja Slovenske vojske. Obiskovalci so imeli edinstveno priložnost ogleda predstavitvenih voženj dragocenih primerkov vojaške tehnične dediščine, v sklopu katerih so se lahko v živo prepričali o moči in mobilnosti muzejskih vozil. Po predstavitvenem poligonu se je zapeljalo več oklepnikov, med katerimi sta se prvič v okviru Tankovskega vikenda predstavila tudi tank M-55S in izvlečno oklepno vozilo TZI. Obiskovalci so lahko prisostvovali celo prikazu zmogljivosti dveh oklepnikov iz druge svetovne vojne, ameriškega M-36 in sovjetskega T-34. Dinamične predstavitve je z atraktivnim scenarijem zaključil nastop tanka M-84, ki še danes predstavlja udarno moč Slovenske vojske.

Sobotne obiskovalce je kot ena izmed dragocenih dopolnitev programa Tankovskega vikenda razveselil tudi prelet letal Slovenske vojske Pilatus PC-9M. Ljubitelji tehnike in tehnične dediščine so si lahko ogledali mednarodno razstavo starodobnih vozil Zastava, pripravljeno v sodelovanju z Zastava klubom Slovenije. Navdušence nad vojaško

zgodovino pa je pritegnil tudi program članov Društva za taktične igre, ki so pripravili prikaz njihove uprizoritvene in airsoft dejavnosti.

Oba dneva je bilo organiziranih več strokovnih vodenj po zbirkah in razstavah, za najmlajše je v otroškem kotičku potekala delavnica izdelave maket, zbiralci pa so si lahko ogledali tudi sejem militarij.

ODPRTJE RAZSTAVE ZGODBA NAŠEGA SOSEDA

V Parku vojaške zgodovine v Pivki je bila v petek, 14. junija 2019, na predvečer Poletne muzejske noči odprta razstava o Francu Želetu (1896–1971), pivškem rojaku, sicer pa mornariškem podčastniku avstro-ogrske mornarice, ki je junija 1918 preživel brodolom bojne ladje Szent István. Ta dogodek ga je močno zaznamoval za vse življenje in ima tudi v okviru razstave osrednje mesto. Tudi po koncu vojne njegovo življenje ni bilo enostavno in enolično – preizkusil se je kot podjetnik, emigriral v Brazilijo, se podal v Argentino, od tam pa na kitolovko na Južni Georgiji, kjer je v dveh letih zaslužil dovolj, da se je vrnil domov in družini omogočil dostojno življenje. Franc Žele je svojo zgodbo skrbno popisal v obliki spominov, ki jih je njegova vnukinja Flory Banovac Žele pred desetimi leti izdala v knjižni obliki.

Slavnostni govornik na otvoritvi je bil minister za obrambo g. Karl Erjavec, ki je uvodoma vodstvu muzeja čestital za izjemno razvojno zgodbo, v kateri je Park vojaške zgodovine postal ena največjih, najbolj obiskanih in reprezentativnih muzejskih ustanov v Sloveniji. Najnovejša muzejska razstava po ministrovih besedah gledalca nagovarja z več sporočili, in sicer v prvi vrsti opozarja na pomen ohranjanja spomina na naše prednike in njihove dosežke, priča pa tudi, da smo Slovenci pomorski narod in da nam je pomorstvo blizu.

Svečanosti so se poleg sorodnikov Franca Želeta ter domačinov udeležili tudi mnogi visoki gostje: podpredsednik Državnega zbora Republike Slovenije g. Branko Simonovič, veleposlanica Republike Madžarske v Sloveniji ga. Edit Szilágyiné Bátorfi in madžarski

vojaški ataše polkovnik Jozsef Gulyas, namestnik načelnice Generalštaba Slovenske vojske Robert Glavaš in drugi.

SLOVESNOST OB DNEVU LOGISTIČNE BRIGADE

V Parku vojaške zgodovine smo v soboto, 29. junija 2019, gostili slovesnost ob dnevu Logistične brigade in oklepno-mehaniziranih enot Slovenske vojske, s katero so njeni pripadniki obeležili 17 let delovanja specializirane enote za logistično podporo Slovenske vojske. V muzejskem kompleksu so se ob tej priložnosti zbrali najvišji predstavniki Slovenske vojske in poveljstva Logistične brigade skupaj s častniki, podčastniki, vojaki in ostalimi zaposlenimi iz vseh operativnih enot Logistične brigade ter njihovimi družinskimi člani in povabljenimi gosti. Več kot 1200 udeležencev srečanja sta na slovesni proslavi v Parku vojaške zgodovine nagovorila namestnik poveljnika sil Slovenske vojske brigadir Franc Koračin in poveljnik Logistične brigade polkovnik Franc Kalič. Zbrane je ob pričetku slovesnosti pozdravil tudi direktor Parka vojaške zgodovine mag. Janko Boštjančič. Uspehi Parka so po njegovih besedah rezultat zglednega sodelovanja lokalne skupnosti in Ministrstva za obrambo Republike Slovenije oz. Slovenske vojske, pri čemer gre do pomembne zasluge tudi pripadnikom Logistične brigade, ki so s prevozi, dostavami eksponatov ter na različne druge načine pomagali soustvarjati to zgodbo. Za pomoč in podporo skozi leta se je posebej zahvalil tudi pripadnikom 45. centra goseničnih bojnih vozil iz pivške Vojašnice Stanislava Požarja.

Udeleženci dogodka so se po slovesnosti podali na ogled muzejskih zbirk in razstav. Dogodek so zaokrožili s prijateljskim druženjem v sproščenem vzdušju, ki ga je dopolnilo pestro dogajanje s spusti po vrvi za najmlajše in nastopom akrobatske skupine Dunking Devils kot osrednjima dogodkoma zabavnega programa.

V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE GOSTILI ADRENALINSKI SPEKTAKEL POLETJA EVROPA TRUCK TRIAL

Na poligonu za ponazoritvene vožnje v Parku vojaške zgodovine je na vrhuncu poletne sezone, 17. in 18. avgusta 2019, potekalo evropsko prvenstvo v spretnostni vožnji s tovornjaki Europa Truck Trial. Eno najbolj uveljavljenih mednarodnih tekmovanj s tovornjaki na evropskih tleh, ki je v letu 2019 dopolnilo že okroglih trideset let delovanja, vsako leto sestavlja 6 etap v različnih evropskih državah, tokrat prvič tudi v Sloveniji. Kamionski spektakel je v Park vojaške zgodovine pritegnil navdušeno množico več kot 6.000 obiskovalcev, kjer so v lepem vremenu uživali v vratolomnih prizorih in drznih voznških manevrih več kot 20 neustrašnih voznikov tovornjakov s pogonom na vsa kolesa po izjemno zahtevnem terenu.

Zmagovalec pivške etape je postala ekipa HS Schoch Hardox Truck Trial Team, ki je z zmago v Pivki naziv evropskega prvaka osvojila že na predzadnji tekmi, saj so si na petih dotakratnih tekmovanjih nabrali dovolj točk v skupnem seštevku za končno zmago.

Večina obiskovalcev je adrenalinsko obarvan vikend sklenila z ogledom muzejskih razstav in zbirk ter tako združila prijetno s koristnim.

XIII. FESTIVAL VOJAŠKE ZGODOVINE

V Parku vojaške zgodovine smo tudi v letu 2019, tokrat že trinajstič, v jesen zakorakali z že tradicionalnim Festivalom vojaške zgodovine. Gre za osrednji dogodek Parka ob zaključku letne sezone in hkrati za največjo vojaškozgodovinsko prireditev na nacionalni ravni, ki je obiskovalcem na tretji septembrski vikend zopet postregla z odmevnim sklopom muzejskih dogodkov ter pestrim in bogatim festivalskim programom.

- VESTIRNGA 2019

Tokratni Festival vojaške zgodovine se je pričel v petek, 13. septembra 2019, ko smo v Parku vojaške zgodovine skupaj z Upravo za obrambo Postojna v okviru seznanitve vojaških obveznikov že četrto leto zapored izvedli dogodek Vestirnga.

Vestirnga, vizita oz. štelunga predstavljajo različna poimenovanja za nabor, ki je svojčas predstavljal pomembno prelomnico v življenju mladih fantov. V nekaterih slovenskih pokrajinah se je dolgo ohranjal kot barvit običaj z okrašenimi vozovi mladih vojaških nabornikov iz posameznih vasi. Generacije mladih fantov so namreč nekdam pred odhodom na služenje vojaškega roka ob pomoči vaščanov izdelovale in okraševale naborne vozove s smrečjem in papirnatimi rožami ter se na njih pripeljale pred naborno komisijo, ki jih je potrdila za služenje vojaškega roka. Tradicija je bila z ukinitvijo nabornega sistema in profesionalizacijo Slovenske vojske dokončno prekinjena, a jo skušamo v Parku obuditi in ohraniti kot živo dediščino. Na Vestirngo 2019 so bili povabljeni vojaški obvezniki letnika 2001 iz občin Pivka in Ilirska Bistrica. Nekateri izmed njih so se na dogodek, kjer so bili seznanjeni s pravicami in dolžnostmi vojaškega obveznika, pripeljali z okrašenim nabornim vozom in v skladu s tradicijo za nagrado prejeli pršut.

- FESTIVALSKI VIKEND

S pestrim dogajanjem je obiskovalcem postregel tudi festivalski vikend. Rdečo nit celotnega festivala je v minulem letu, ob stoletnici slovenskega vojaškega letalstva, predstavljala zgodovina letalstva. Obiskovalci so si lahko kot dodatno festivalsko ponudbo ogledali dve tematski razstavi, in sicer razstavo Vojaškega muzeja Slovenske vojske *Ljubljanska letalska stotnja* in fotografsko razstavo *Letala in helikopterji Slovenske vojske*. Z letalstvom so povezane tudi nove pridobitve v Parku vojaške zgodovine, ki so bile ob festivalu prvič na ogled obiskovalcem. Ljubitelje letalstva so še posebej zanimala razbitine letala Supermarine Spitfire F.IX MJ116, padlega ob Ižanski cesti v Ljubljani pred natanko

75 leti; v okviru festivala pa je bilo prvič na ogled tudi vojaško trenažno letalo UTVA Aero 3, ki ga je Park vojaške zgodovine odkupil od Aerokluba Josip Križaj Ajdovščina.

V soboto, 14. septembra 2019, je bil kot uvod v dogajanje festivalskega vikenda organiziran voden pohod do podzemne utrdbe Alpskega zidu na Primožu. Sobotni obiskovalci so si lahko ogledali del vozne tehnike in postavljanje vojaških taborov iz različnih zgodovinskih obdobj, organizirani pa so bili tudi vodeni ogledi po stalnih in gostujočih razstavah Parka ter ogledi Depojev državnih muzejev v objektu D. Sobotni program je dopolnil Dan odprtih vrat v Vojašnici Stanislava Požarja v Pivki kot edini tankovski vojašnici Slovenske vojske.

Višek festivalskega dogajanja se je odvil v nedeljo, 15. septembra 2019. V sklopu obeležitve jubileja slovenskega vojaškega letalstva je osrednjo točko festivala predstavljal dinamičen prikaz letalskih sil. Šlo je za pravi »air show«, med katerim se je v zraku s preletom nad publiko uvodoma predstavil letalski starodobnik Aero 3 iz Aerokluba Postojna, ki so mu sledili dinamični nastopi letal Slovenske vojske. Ovacije navdušenih obiskovalcev sta poželi predvsem letali Falcon 2000EX in pa, zahvaljujoč vratolomnim akrobacijam, Pilatus PC-9M Hudournik. Pri tleh sta v okviru statične predstavitve obiskovalce pritegnila še helikopterja iz operativne sestave letalskih sil 15. polka Slovenske vojske.

Muzejske zelenice so tudi tokrat postale prizorišče vojaških taborov, s katerimi so vojaške uprizoritvene skupine predstavljale vojaško življenje skozi različna zgodovinska obdobja. Eden odmevnejših dogodkov festivala je bila zagotovo njihova uprizoritev vojaškega spopada iz druge svetovne vojne, v kateri je sodelovalo tudi več oklepnih vozil. Tankovske gosenice so zaškripale tudi med predstavitvenimi vožnjami oklepne tehnike iz voznega dela muzejske zbirke in oklepnih vozil Slovenske vojske.

Za pestro spremljevalno dogajanje so s prikazom gašenja po starem poskrbeli gasilci PGD Podhom, za najmlajše so bile organizirane otroške delavnice, potekali so tudi vodeni ogledi po zbirkah Parka in Depojih državnih muzejev, zbiratelji in ostali pa so si lahko ogledali še sejem militarij in domačih izdelkov.

Tokratni Festival vojaške zgodovine je poleg še posebej odmevnega in atraktivnega dogajanja zaznamovala tudi izjemno številčna množica navdušencev nad vojaško tehniko in zgodovino. Festivala se je udeležilo skoraj 6.000 obiskovalcev, med katerimi smo imeli priložnost v muzeju pozdraviti tudi predsednika Državnega sveta Republike Slovenije g. Alojza Kovšco in državno sekretarko na Ministrstvu za kulturo mag. Petro Culetto.

SKRIVNA VEČERJA V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE

Park vojaške zgodovine se je z atraktivno zbirko eksponatov v zadnjih letih uveljavil kot priljubljena butična destinacija za izvedbo najrazličnejših dogodkov. Enega takšnih smo gostili na petkov večer, 4. oktobra 2019, ko so tanki, letalo, helikopter in podmornica

postali kulisa kulinaričnemu dogodku Skrivna večerja. S tem se je Park vojaške zgodovine pridružil nizu ekskluzivnih lokacij, kjer so imeli kulinarični navdušenci priložnost uživati v gastronomskih specialitetah priznanih kuharskih mojstrov. Vsak dogodek, pripravljen kot del kulinaričnega doživetja Skrivna večerja, zaznamuje vsakič nova destinacija izvedbe z različnimi kuharskimi mojstri. Udeležence gastronomskega dogodka v Parku vojaške zgodovine je z izbranimi okusi razvajal vodja kuhinje v Hotelu Marina v Izoli chef Ivo Tomšič.

Posebno doživetje muzejskega kulinaričnega večera je predstavljala pogostitev udeležencev med muzejskimi eksponati. Direktor Parka vojaške zgodovine mag. Janko Boštjančič je udeležencem ob vodenem sprehodu po razstavišču predstavil tudi nosilno muzejsko razstavo *Pot v samostojnost*, prijeten večer pa so tematsko zaokrožili še z obiskom notranjosti podmornice in preizkusom na simulatorju letenja kot ključnima elementoma muzejske doživljajske ponudbe.

Kulinarčni večer v Parku vojaške zgodovine je bil hkrati tudi zadnji dogodek iz serije Skrivna večerja na Zelenem krasu, izveden v sodelovanju z RRA-jem Zeleni kras z namenom promocije regije in njenega turizma.

JESENSKI POHOD PO KROŽNI POTI VOJAŠKE ZGODOVINE

V Parku vojaške zgodovine smo v nedeljo, 13. oktobra 2019, vrhunec jesenske sezone kronali z že tradicionalnim Jesenskim pohodom po Krožni poti vojaške zgodovine. Obeti sončnega vremena so v kombinaciji s peštrim programom tokrat k udeležbi pritegnili rekordnih 350 pohodnikov. Bolj vajeni samostojnega pohodništva so se po petnajst kilometrov dolgi pohodni poti podali sami, za preostale pa smo tokrat prvič pripravili tudi v celoti voden pohod z animiranimi postanki in okrepčili na osrednjih točkah. Skupina pohodnikov se je v spremstvu izkušenega lokalnega vodnika izpred Parka vojaške

zgodovine najprej podala do kaverne iz prve svetovne vojne na nekdanjem vojaškem poligonu, kjer je udeležence po kratkem vzponu razveselil domač čaj zeliščarke Metke Vergan, pripravljen v kotličku na terenu. Pohod so nadaljevali z vzponom do hriba Primož, na katerem jih je poleg lepih razgledov na Pivško kotlino navdušila notranjost podzemne utrdbe Alpskega zidu s svojimi skrivnostnimi rovi in podzemnimi prostori. Zadišalo je tudi po pečenem kostanju, s katerim so se pohodniki okrepčali, preden so nadaljevali pot proti Šilentabru. Zadnji večji vzpon je še enkrat postregel s panoramskimi razgledi nad dolino, na vrhu Šilentabra pa je pohodnike očarala podružnična cerkev svetega Martina. Ob poti so naleteli celo na lokalnega junaka Martina Krpana. Po okrepčilu na turistični kmetiji Andrejevi v Narinu so udeleženci peturni pohod zaključili v Parku vojaške zgodovine, kjer je večina prijeten izlet sklenila še z ogledom zbirk in razstav.

Poučno noto Jesenskega pohoda po Krožni poti vojaške zgodovine so poudarile prenovljene informativne table ob poti o naravnih, kulturnih in zgodovinskih zanimivostih Pivške kotline, ki so bile zamenjane pred izvedbo pohoda v sklopu vzdrževanja pohodne poti in infrastrukture ob njej.

ODPRTJE PRENOVLJENE MUZEJSKE VITRINE, POSVEČENE PADCU LETALA »DOUBLE TROUBLE«

V Parku vojaške zgodovine smo v ponedeljek, 11. novembra 2019, s krajšo slovesnostjo odprli prenovljeno muzejsko vitrino v okviru razstave *Do pekla in nazaj*. Stalna razstava že od leta 2017, ko je bila prvič na ogled, obiskovalce seznanja z zgodbo padlih ameriških letal v drugi svetovni vojni na slovenskem ozemlju. Gre za pomembno in obsežno zgodovinsko temo (na slovenskem ozemlju je v letih '44 in '45 padlo kar 140 ameriških letal), ki predstavlja prav posebno izhodišče za sodelovanje med Združenimi državami Amerike in Republiko Slovenijo.

Prenovljena vitrina je posvečena padcu letala B-24 »Double Trouble« pri Logatcu dne 25. februarja 1944. Vitrina je bila dopolnjena z dragocenimi predmeti iz zapuščine bombarderja podporočnika Georgea A. Evensa in strelca Salvatoreja P. Scafidijsa.

Odprtje prenovljene vitrine smo pripravili ob ameriškem državnem prazniku Dnevu veteranov, pri čemer sta pomembno težo dogodku dala nagovor namestnice veleposlanice Združenih držav Amerike Susan K. Falatko in udeležba Paula J. Tripodija, pranečaka Salvatoreja Scafidijsa, ki je ob strmoglavljenju letala pri Logatcu izgubil svoje življenje.

PREDPREMIERA FILMA O DOMAČINU JURIJU KRAIGHERJU

V Parku vojaške zgodovine so si v ponedeljek, 21. novembra 2019, povabljeni gostje ogledali ekskluzivno predpremiero filma »Slovenec, ki je preletel stoletje«. Najnovejši dokumentarec na filmskem platnu upodablja izjemno življenjsko zgodbo domačina Jurija/Georgea Kraigherja - Žoreta (1891–1984), ki se je kot veteran prve in druge svetovne vojne v razgibanem 20. stoletju pogosto znašel v samem vozlišču zgodovinskega dogajanja. Njegovo življenjsko pot je krojilo neomajno navdušenje nad letalstvom, zaradi katerega je iz rodnih Hrašč pri Postojni že kmalu po prvi svetovni vojni emigriral v Združene države Amerike in se tu odlikoval s številnimi dosežki. Kot vodja enote za reševanje sestreljenih ameriških letalcev na Balkanu je bil odgovoren za uspešen povratek skoraj 2.500 moških. V zgodovino se je zapisal tudi kot izkušen vojaški pilot, polkovnik vojnega letalstva ZDA, testni pilot, letalski inovator in eden od direktorjev podjetja Pan American Airways.

Razgibano življenjsko zgodbo Jurija Kraigherja je v filmskem zapisu zajelo Društvo Kolut v sodelovanju s Parkom vojaške zgodovine, Veleposlaništvom Združenih držav Amerike v Sloveniji, Studiom Proteus, Občino Postojna in Zavarovalnico Triglav. Pod scenarij in režijo celournega dokumentarca sta se podpisala Drago Mislej - Mef in Dušan Milavec.

Slovesnosti ob predpremiernem predvajanju novega dokumentarnega filma, s katerim so ustvarjalci na novo osvetlili skoraj pozabljeno zgodbo izjemnega rojaka, se je kot slavnostna gostja udeležila tudi veleposlanica Združenih držav Amerike v Sloveniji Lynda C. Blanchard, ki je ob tej priložnosti v kratkem nagovoru pozdravila skupna prizadevanja po ohranjanju spomina na pomembne dosežke naših prednikov.

VESELI DECEMBER V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE TUDI S HUMANITARNO AKCIJO

Člani športnega društva HAS team so v nedeljo, 1. decembra 2019, v Parku vojaške zgodovine pripravili mednarodno tekmovanje v vojaškem simulacijskem športu, pri čemer so športni dogodek ponovno sklenili s humanitarno noto. V želji, da praznično razpoloženje omogočijo tudi najbolj ogroženim, so udeleženci na pobudo društva HAS team v zameno za sodelovanje podarili sladkarije in sladke dobrote, s katerimi so preko Rdečega križa Postojna osrečili otroke iz ogroženih družin. Airsoft tekmovanja se je udeležilo več kot 80 sodelujočih iz raznih airsoft društev, manjkali niso niti člani društev iz sosednje Hrvaške, ki so skozi taktično igro vojaške simulacije uspešno izpeljali še en dobrodelni dogodek.

Predsednik društva HAS team Sebastjan Dužnik je bil nad izvedbo več kot navdušen. »Odziv je bil nad pričakovanji in s tem smo tudi pokazali, da znamo sodelovati na drugih področjih. Ob tem gre velika zahvala Parku vojaške zgodovine za izkazano pomoč. S Parkom smo že večkrat uspešno sodelovali in verjamem, da tudi v prihodnje takšnih dogodkov ne bo manjkalo.«

ODPRTJE RAZSTAVE *PISATELJSKA ČETA*

V Parku vojaške zgodovine smo na Ta veseli dan kulture, 3. decembra 2019, skupaj z Ruskim centrom znanosti in kulture pripravili odprtje nove razstave *Pisateljska četa*. Razstava na zanimiv način združuje kulturno in vojaško zgodovino ter kaže prepletenost dogajanja, do katerega je prišlo ob totalni vojni, kakršna je bila druga svetovna vojna. Sovjetski pisatelji ob tem niso mogli stati križem rok. Med vojno so bili pripravljene odložiti peresa in se oprijeti orožja, a je kmalu postalo jasno, da domovina prav tako kakor njihovo kri potrebuje tudi njihovo črnilo. Potrebni so bili kot vojni dopisniki, ki so znali s kvalitetnimi poročili s fronte obveščati sodržavljane in soborce o stanju na frontah in hkrati dvigati borbenega duha ter preganjati vsako malodušje in pesimizem.

Razstavo *Pisateljska četa* je v Parku vojaške zgodovine slovesno odprla odpravnica poslov Veleposlaništva Ruske federacije v Sloveniji ga. Galina Zamjatina, ki je ob tej priložnosti pozdravila zgledno dosedanje sodelovanje s Parkom vojaške zgodovine. Na kratki slovesnosti ob otvoritvi je zbrane nagovoril tudi direktor Parka vojaške zgodovine mag. Janko Boštjančič. Po njegovih besedah je razstava še posebej pomembna predvsem zato, ker mladim rodovom približa vrline medvojne generacije, ki so jo kljub vsem strahotam zaznamovali pogum, zvestoba in ljubezen do domovine. Kulturni program ob odprtju je zaokrožil nastop glasbene skupine Ruski talisman.

SEJA DRŽAVNEGA SVETA REPUBLIKE SLOVENIJE

V Parku vojaške zgodovine je v sredo, 11. decembra 2019, potekala 24. seja Državnega sveta Republike Slovenije. Državni svetniki na čelu s predsednikom Državnega sveta Republike Slovenije Alojzom Kovšco so se na zadnji redni seji pred zaključkom leta sešli z namenom obravnave aktualnih vprašanj v okviru svojih pristojnosti in letnega programa dela. Državni svet Republike Slovenije, ki je v Parku vojaške zgodovine zasedal prvič, je eden od osrednjih organov državne oblasti in s svojimi pristojnostmi predstavlja pomembno svetovalno telo na področju zakonodajnega postopka. Udeležence sta pred začetkom seje pozdravila župan Občine Pivka Robert Smrdelj in direktor Parka vojaške zgodovine mag. Janko Boštjančič, ki je članom sveta predstavil tudi projekt razvoja Parka vojaške zgodovine v sodobno muzejsko središče in vizijo za nadaljnjo muzejsko pot.

Visoki gostje so se po zaključku seje podali na ogled muzejskih zbirk in razstav, kjer so se seznanili z najbolj atraktivnimi primerki ter najnovejšimi pridobitvami, večina pa si je z zanimanjem ogledala tudi notranjost nekdanje vojaške podmornice. Ob tej priložnosti so Parku vojaške zgodovine izrazili vse pohvale za dosedanje dosežke in obsežno delo na področju predstavljanja in promocije vojaškozgodovinske in tehnične dediščine. Obisk so sklenili še z ogledom depojskega kompleksa treh nacionalnih muzejev – Muzeja novejšje zgodovine Slovenije, Tehniškega muzeja Slovenije in Narodnega muzeja Slovenije.

ODPRTJE FOTOGRAFSKE RAZSTAVE IN NOVOLETNI SPREJEM VELEPOSLANIKA LJUDSKE REPUBLIKE KITAJSKE

V torek, 17. decembra 2019, je bila v Parku vojaške zgodovine s krajšo slovesnostjo odprta fotografska razstava, ki jo je ob sedemdeseti obletnici ustanovitve Ljudske republike Kitajske pripravilo Veleposlaništvo Ljudske republike Kitajske v Sloveniji.

Dogodka se je kot častni gost udeležil tudi predsednik Državnega sveta Republike Slovenije Alojz Kovšca in razstavo uradno odprl s slavnostnim nagovorom. Z otvoritvijo razstave se po njegovih besedah Slovenija simbolno pridružuje praznovanju sedemdesetletnice državnosti Ljudske republike Kitajske, države, ki jo zaznamujejo izjemna gospodarska rast in vsestranski vzpon, a prav tako tudi bogata kultura in tisočletna tradicija.

Slovesnost je zaokrožil novoletni sprejem veleposlanika Ljudske republike Kitajske v Sloveniji Njegove Ekscelence Wang Shunqinga, s katerim se je povabljenim visokim gostom, sodelavcem in poslovnim partnerjem ob izteku leta zahvalil za skupno in vsestransko prizadevanje po krepitvi kitajsko-slovenskih odnosov. V svojem nagovoru navzočim je mednarodno sodelovanje in iskanje novih možnosti za povezovanje na političnem, gospodarskem, kulturnem pa tudi vojaškem področju izpostavil kot nujna predpogoja v prizadevanju za ohranjanje miru in blagostanja na svetu.

Slavnostno noto kulturnemu programu je pridodal operni nastop domačina Jureta Počkaja. Ob spremljavi Mete Fajdiga na klaviaturi je mednarodno priznani baritonist z izjemnim vokalom publiki pričaral posebno glasbeno doživetje.

4.3.2. UGODNOSTI OB OBISKU NA MUZEJSKE DNEVE IN DRUGE PRAZNIKE

TERMIN	DOGODEK
8. 2. 2019	Slovenski kulturni praznik
15. 6. 2019	Poletna muzejska noč
3. 12. 2019	Ta veseli dan kulture

SLOVENSKI KULTURNI PRAZNIK

Na slovenski kulturni praznik, 8. februarja 2019, smo v Parku vojaške zgodovine za individualne obiskovalce dopoldne pripravili splošno muzejsko vodenje po zbirkah in razstavah v paviljonih A, B in C. Popoldanski obiskovalci pa so se lahko poleg tega udeležili strokovnega vodenja po razstavi *Življenje za c(es)arja*, posvečeni zgodbi vojnih ujetnikov carske Rusije v prvi svetovni vojni na slovenskem ozemlju. V sklopu kulturnega praznika smo vsem obiskovalcem nudili tudi 20-odstotni popust pri nakupu vstopnic.

POLETNA MUZEJSKA NOČ

Poletna muzejska noč je vseslovenska promocijska akcija slovenskih muzejev in galerij, v kateri vsako leto z raznovrstnimi programi s področja kulturne dediščine, umetnosti, kulture in zgodovine sodelujejo tudi številni zavodi in ustanove.

Dogodku se je kot že vrsto let doslej pridružil tudi Park vojaške zgodovine in v soboto, 15. junija 2019, med 18. in 24. uro obiskovalcem brezplačno odprl svoja vrata. Poleg prostega vstopa za ogled muzejskih zbirk in razstav so si lahko obiskovalci brezplačno ogledali tudi notranjost podmornice. V sklopu dogajanja Poletne muzejske noči so bila organizirana splošna muzejska vodenja po paviljonih A, B in C ter specializirana vodenja po razstavah *Zgodba našega soseda*, *Življenje za c(es)arja – vojni ujetniki carske Rusije v prvi svetovni vojni na slovenskem ozemlju* in *Pot v samostojnost*.

TA VESELI DAN KULTURE

V Parku vojaške zgodovine smo na Ta veseli dan kulture, 3. decembra 2019, vsem obiskovalcem nudili 15-odstotni popust pri nakupu vstopnic za ogled muzejskih zbirk in razstav ter notranjosti podmornice.

4.3.3. POMEMBNEJŠI PROTOKOLARNI OBISKI

29. 1. 2019	Ruski veleposlanik v Sloveniji Doku G. Zavgajev
30. 1. 2019	Generalmajor dr. Andrej Osterman
14. 3. 2019	V. d. generalne direktorice Direktorata za kulturno dediščino Ministrstva za kulturo Maja Bahar Didović
21. 3. 2019	Državni sekretar na Ministrstvu za obrambo Črne gore Slobodan Filipović
21. 3. 2019	Državni sekretar na Ministrstvu za obrambo Republike Slovenije mag. Miloš Bizjak
28. 3. 2019	Namestnik načelnice Generalštaba Slovenske vojske brigadir Robert Glavaš ob odprtju gostujoče razstave <i>Zdravljeni v zavetju gozda – partizanske bolnice v Kočevskem rogu</i>
28. 3. 2019	Podžupanja Mestne občine Novo mesto Sara Draškovič ob odprtju gostujoče razstave <i>Zdravljeni v zavetju gozda – partizanske bolnice v Kočevskem rogu</i>
5. 4. 2019	Mednarodni strokovnjak s področja javne diplomacije Lawrence Chalmer
9. 4. 2019	Poveljnik Centra vojaških šol brigadir Milko Petek
9. 4. 2019	Poveljnik Vojaškega muzeja Slovenske vojske polkovnik Zoran Vobič
18. 4. 2019	Pripadniki Športne enote Slovenske vojske
21. 5. 2019	Predsednik Vlade Republike Slovenije Marjan Šarec ob predaji sklepa o vpisu Parka vojaške zgodovine v razvid muzejev
21. 5. 2019	Minister za kulturo Republike Slovenije mag. Zoran Poznič ob predaji sklepa o vpisu Parka vojaške zgodovine v razvid muzejev
4. 6. 2019	Mednarodna delegacija vojaških atašejev (iz ZDA, Francije, Avstrije, Nemčije, Madžarske, Poljske, Švice, Slovaške, Nizozemske, Španije, Anglije, Romunije, Srbije, Rusije, Ukrajine, Azerbajdžana, Turčije, Irana, Brazilije)
14. 6. 2019	Minister za obrambo Republike Slovenije Karl Erjavec ob odprtju razstave <i>Zgodba našega soseda: Franc Žele (1896–1971)</i>
14. 6. 2019	Podpredsednik Državnega zbora Republike Slovenije Branko Simonovič ob odprtju razstave <i>Zgodba našega soseda: Franc Žele (1896–1971)</i>

14. 6. 2019	Veleposlanica Republike Madžarske v Sloveniji Edit Szilágyiné Bátorfi ob odprtju razstave <i>Zgodba našega soseda: Franc Žele (1896–1971)</i>
14. 6. 2019	Madžarski vojaški ataše polkovnik Jozsef Gulyas ob odprtju razstave <i>Zgodba našega soseda: Franc Žele (1896–1971)</i>
29. 6. 2019	Namestnik poveljnika sil Slovenske vojske brigadir Franc Koračin na slovesnosti ob dnevu Logistične brigade
29. 6. 2019	Poveljnik Logistične brigade polkovnik Franc Kalič na slovesnosti ob dnevu Logistične brigade
13. 8. 2019	Minister za razvoj, strateške projekte in kohezijo dr. Iztok Purič (v spremstvu direktorja Urada za kohezijsko politiko mag. Bojana Suvorova)
13. 9. 2019	Predsedujoči Vojaškemu odboru NATA letalski general (Air Chief Marshal) Sir Stuart Peach (v spremstvu vojaškega predstavnika pri NATU brigadirja Davida Humarja in vodje Stalnega predstavništva Republike Slovenije pri NATU dr. Erika Kopača)
15. 9. 2019	Državna sekretarka na Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije mag. Petra Culetto ob Festivalu vojaške zgodovine
28. 9. 2019	Veleposlanik Republike Poljske v Sloveniji Paweł Czerwiński
28. 9. 2019	Predsednik Državnega sveta Republike Slovenije Alojz Kovšca
11. 10. 2019	Obrambni ataše Veleposlaništva Ljudske republike Kitajske v Sloveniji višji polkovnik Yinsheng Zhang
25. 10. 2019	Varuh človekovih pravic Peter Svetina
11. 11. 2019	Namestnica veleposlanice Združenih držav Amerike v Sloveniji Susan K. Falatko ob odprtju prenovljene muzejske vitrine, posvečene padcu letala »Double Trouble«
25. 11. 2019	Veleposlanica Združenih držav Amerike v Sloveniji Lynda C. Blanchard ob predpremieri filma »Slovenec, ki je preletel stoletje«
3. 12. 2019	Odpravnica poslov Veleposlaništva Ruske federacije v Sloveniji Galina Zamjatina ob odprtju razstave <i>Pisateljska četa</i>
17. 12. 2019	Veleposlanik Ljudske republike Kitajske v Sloveniji Wang Shunqing ob novoletnem sprejemu v Parku vojaške zgodovine

V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE NA OBISKU GOSTILI RUSKEGA VELEPOSLANIKA

Park vojaške zgodovine je konec januarja 2019 obiskala delegacija Veleposlaništva Ruske federacije v Republiki Sloveniji na čelu z ruskim veleposlanikom v Sloveniji Dokujem G. Zavgajevom in predstavniki Ruskega centra znanosti in kulture v Ljubljani. Pomemben obisk sta v Parku vojaške zgodovine sprejela župan Občine Pivka Robert Smrdelj in direktor Parka vojaške zgodovine Janko Boštjančič, ki sta visokim gostom predstavila muzejsko ponudbo z zbirkami in razstavami ter načrte in vizijo za nadaljnji razvoj Parka. Veleposlanik je izrazil še posebej veliko zanimanje za novo občasno razstavo *Življenje za c(es)arja*, posvečeno zgodbi vojnih ujetnikov carske Rusije v prvi svetovni vojni na slovenskem ozemlju. Razstava po besedah veleposlanika predstavlja pomemben doprinos k prizadevanjem za ohranjanje spomina na težko usodo in trpljenje več deset tisoč vojnih ujetnikov armade carske Rusije, ki kot delovna sila za svoje napore niso prejeli nobenega priznanja, zato je Parku vojaške zgodovine izrazil vse pohvale za prvo muzejsko obdelavo te velike zgodovinske teme. Beseda je tekla tudi o možnostih sodelovanja z Ruskim centrom znanosti in kulture in ruskim veleposlaništvom pri nadaljnjih projektih Parka vojaške zgodovine. Ruski veleposlanik je svoje vtise ob obisku strnil tudi z vpisom v knjigo častnih gostov.

V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE SPOMLADI NA OBISKU VISOKI GOSTJE

Park vojaške zgodovine se kot največji muzejski kompleks pri nas z dragoceno vojaškozgodovinsko in tehnično zbirko nacionalnega pomena ter vedno večjo prepoznavnostjo med domačo javnostjo pa tudi tujimi obiskovalci in ne nazadnje tujimi diplomati uveljavlja kot državni vojaški muzej in s tem kot eden od atributov državnosti. Iz tega razloga na obisku redno gostimo tudi visoke diplomatske, protokolarne pa tudi državniške obiske. Marca je tako v okviru delovnega obiska v Sloveniji Park vojaške zgodovine obiskala mednarodna delegacija na čelu z državnim sekretarjem Ministrstva za

obrambo Črne gore Slobodanom Filipovičem v spremstvu domačih gostiteljev pod vodstvom državnega sekretarja na Ministrstvu za obrambo Republike Slovenije mag. Miloša Bizjaka. V sredini marca so si v okviru strokovnega izobraževanja Park ogledali tudi sodelavci Direktorata za kulturno dediščino Ministrstva za kulturo pod vodstvom v. d. generalne direktorice ge. Maje Bahar Didović. V začetku aprila smo na ogledu gostili poveljnika Centra vojaških šol brigadirja Milka Petka in poveljnika Vojaškega muzeja Slovenske vojske polkovnika Zorana Vobiča s sodelavci. V okviru zgledega sodelovanja z ameriškim veleposlaništvom v Ljubljani je v sredini aprila kot del protokolarnega mednarodnega obiska Park vojaške zgodovine obiskal tudi mednarodni svetovalec, predavatelj in strokovnjak s področja javne diplomacije Lawrence Chalmer; serijo visokih obiskov pa je konec aprila zaokrožil še obisk pripadnikov Športne enote Slovenske vojske, ki že vrsto let zaposluje vrhunske športnike najrazličnejših športnih panog.

Visoki gostje so se po sprejemu v Parku vojaške zgodovine podali na ogled zbirk in razstav, pri čemer so se seznanili z nekaterimi najbolj atraktivnimi muzejskimi primerki in najnovejšimi razstavami, večina pa si je z zanimanjem ogledala tudi notranjost nekdanje vojaške podmornice in se tako поблиže seznanila še z bogato tradicijo podmorničarstva. Ob tej priložnosti so Parku vojaške zgodovine izrazili vse pohvale za dosedanje dosežke in obsežno delo na področju predstavljanja in promocije vojaškozgodovinske in tehnične dediščine.

V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE NA OBISKU MEDNARODNA DELEGACIJA VOJAŠKIH ATAŠEJEV

Park vojaške zgodovine je v začetku junija 2019 v okviru diplomatskega obiska v Sloveniji obiskala mednarodna delegacija vojaških atašejev v spremstvu domačih gostiteljev z Ministrstva za obrambo Republike Slovenije. Visokega srečanja najvišjih vojaških diplomatskih predstavnikov v osrednjem vojaškem muzejskem kompleksu pri nas so se udeležili vojaški atašeji iz 19 držav z vsega sveta, in sicer iz Francije, Avstrije, Nemčije, Madžarske, Poljske, Švice, Slovaške, Nizozemske, Španije, Anglije, Romunije, Srbije, Rusije, Ukrajine, Azerbajdžana, Turčije, Irana, Brazilije in ZDA.

V Parku vojaške zgodovine sta delegacijo sprejela direktor Parka mag. Janko Boštjančič in župan Občine Pivka Robert Smrdelj, ki sta visokim gostom najprej predstavila razvojno pot samega projekta v njegov današnji obseg, muzejsko ponudbo ter načrte in vizijo za nadaljnji razvoj Parka, po uvodnem sprejemu pa so se podali še na ogled muzejskih zbirk in razstav. Pomembne goste sta še posebej navdušila podmornica P-913 Zeta, ki so si jo z zanimanjem ogledali tudi v njeni notranjosti, in simulator letenja z letalom MiG-21. Ogled so zaokrožili v depojskem kompleksu treh nacionalnih muzejev – Muzeja novejšje zgodovine Slovenije, Tehniškega muzeja Slovenije in Narodnega muzeja Slovenije. Svoje vtise so strnili z vpisom v knjigo častnih gostov, v kateri so Parku vojaške zgodovine izrazili vse pohvale za uspešno delo in dosežke.

PARK VOJAŠKE ZGODOVINE OBISKALA MINISTER ZA RAZVOJ IN DIREKTOR URADA ZA KOHEZIJSKO POLITIKO

Park vojaške zgodovine sta v sredini avgusta obiskala minister za razvoj, strateške projekte in kohezijo dr. Iztok Purič in direktor Urada za kohezijsko politiko mag. Bojan Suvorov. Sprejela sta ju direktor Parka mag. Janko Boštjančič in župan Občine Pivka Robert Smrdelj, ki sta gostoma predstavila projekt razvoja Parka vojaške zgodovine iz opuščenega kompleksa v sodobno muzejsko-turistično središče. Direktor Janko Boštjančič je pri tem izpostavil, da je intenzivnemu razvoju Parka vojaške zgodovine v zadnjem desetletju botrovalo predvsem aktivno črpanje evropskih finančnih sredstev, zahvaljujoč katerim je bilo v preteklih letih uspešno izvedenih več ključnih projektov širitve muzejskih zbirk in obnove muzejske infrastrukture. V okviru delovnega srečanja je beseda tekla tudi o možnostih nadaljnjega sodelovanja med Parkom vojaške zgodovine in resorjem, odgovornim za področje evropske kohezijske politike in koriščenje evropskih sredstev, s katerimi bi Parku zagotovili nadaljnji razvoj in nadgradnjo muzejske ponudbe.

Visoka gosta sta si po zaključenih pogovorih ogledala tudi muzejske zbirke in razstave, pri čemer sta ju še posebej navdušila obisk notranjosti podmornice P-913 Zeta in simulator letenja z letalom MiG-21. Ob tem sta izrazila svoje občudovanje nad dimenzijami Parka vojaške zgodovine in pestrostjo muzejske ponudbe v njem. Posebej sta izpostavila pomen projekta za Republiko Slovenijo, ohranjanje zgodovinskega spomina, promocijo Slovenske vojske ter tudi krepitev turistične ponudbe.

V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE MED JESENSKO SEZONO NA OBISKU VEČ VISOKIH GOSTOV

Jesensko sezono v Parku vojaške zgodovine so poleg pestrega muzejskega dogajanja zaznamovali tudi obiski več visokih vojaških in diplomatskih predstavnikov iz Slovenije in tujine. Ob uradnem obisku v Sloveniji v sklopu konference načelnikov obrambnih sil članic zveze NATO v okviru vojaškega odbora NATA si je v sredini septembra Park vojaške zgodovine ogledal britanski letalski general (Air Chief Marshal) Sir Stuart Peach, predsedujoči Vojaškemu odboru zveze NATO, v spremstvu vojaškega predstavnika pri zvezi NATO brigadirja Davida Humarja in vodje Stalnega predstavništva Republike Slovenije pri zvezi NATO v Bruslju dr. Erika Kopača ter ostalih delegatov. Konec septembra je Park vojaške zgodovine obiskal veleposlanik Republike Poljske v Sloveniji Paweł Czerwiński v spremstvu predsednika Državnega sveta Republike Slovenije Alojza Kovšče. V oktobru pa je direktor Parka vojaške zgodovine mag. Janko Boštjančič na spoznavnem obisku v Parku sprejel in pozdravil novega obrambnega atašeja Veleposlaništva Ljudske republike Kitajske v Sloveniji višjega polkovnika Yinsheng Zhanga. V okviru službenega obiska smo v Parku oktobra gostili tudi varuha človekovih pravic Petra Svetino s kolektivom sodelavcev.

Visoki diplomatski predstavniki so se uvodoma seznanili z muzejsko ponudbo, atraktivnimi novimi pridobitvami in celostno turistično infrastrukturo muzejskega

kompleksa, čemur je sledil še ogled aktualnih muzejskih zbirk in razstav. Ob tem so čestitali Parku vojaške zgodovine za pomemben doprinos na področju ohranjanja vojaškozgodovinske dediščine.

4.3.4. POSLOVNI DOGODKI PARTNERJEV IN DRUGI POMEMBNI PARTNERSKI OBISKI

13. 2. 2019	Regijsko srečanje Slovenske turistične organizacije
8. 3. 2019	Predstavniki »Muzeja domovinskog rata« iz Splita (Muzej državljanske vojne)
24. 3. 2019	Strokovna komisija za potrjevanje izpolnjevanja pogojev za vpis Parka vojaške zgodovine v razvid muzejev pri Ministrstvu za kulturo
9. 5. 2019	Župan Občine Domžale z občinsko upravo
31. 5. 2019	Zgodovinski arhiv Ljubljana
13. 6. 2019	9. tradicionalno srečanje članov Društva upokojencev Ministrstva za obrambo
26. 6. 2019	Strokovna ekskurzija za učitelje: obisk Muzeja krasa v Notranjskem muzeju, Parka vojaške zgodovine in Križne jame v organizaciji RRA-ja Zeleni kras
29. 6. 2019	Slovesnost ob dnevu Logistične brigade
13. 8. 2019	Županja Občine Hrpelje-Kozina z občinsko upravo

16.-20. 9. 2019	Mednarodna konferenca v organizaciji Veleposlaništva ZDA v Sloveniji in predstavnikov Nacionalne garde Kolorada ter Slovenske vojske
20. 9. 2019	Radio 94
26. 9. 2019	Strokovna komisija za ocenjevanje Krožne poti vojaške zgodovine v okviru tekmovanja Naj pot 2019
4. 10. 2019	Mednarodna konferenca učiteljev v organizaciji Osnovne šole Košana
27. 11. 2019	Mestni muzej Idrija
28. 11. 2019	Župana Občin Polzela in Braslovče z občinskima upravama
11. 12. 2019	Seja Državnega sveta Republike Slovenije
12. 12. 2019	Dolenjski muzej Novo mesto
18. 12. 2019	Seja Občinskega sveta Občine Pivka
20. 12. 2019	Javni zavod Sevnica
23. 12. 2019	Zavarovalnica Triglav
28. 12. 2019	Križna jama

4.3.5. NOVE STALNE IN GOSTUJOČE RAZSTAVE V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE

apr. 2018 (do mar. 2019)	Gostujoča razstava Pomorskega muzeja »Sergej Mašera« Piran <i>Čez morje na nepoznani Daljni vzhod</i>
jesen 2018 (do apr. 2019)	Gostujoča razstava <i>V zaledju soške fronte</i>
nov. 2018 (na ogled tudi v 2019)	Občasna razstava <i>Življenje za c(es)arja – vojni ujetniki carske Rusije v prvi svetovni vojni na slovenskem ozemlju</i>
feb. 2019	Gostujoča razstava Gorenjskega muzeja <i>Incident hladne vojne na bohinjskem nebu</i>
feb. 2019	Občasna fotografska razstava Društva Željava LYBI team o podzemni letalski bazi Željava
mar. 2019	Gostujoča razstava Dolenjskega muzeja Novo mesto <i>Zdravljeni v zavetju gozda – partizanske bolnice v Kočevskem rogu</i>
apr. 2019	Občasna razstava o podmornici P-913 Zeta in razstava maket maketarskega združenja »Novosadski Ikar« iz Srbije
apr. 2019	Občasna fotografska razstava Davida Erika Pipana in Andreia Bivolana <i>Kras 1915–1917, fotografije iz zapuščine Andreasa Maraskega</i>
jun. 2019	Stalna razstava <i>Zgodba našega soseda: Franc Žele (1896–1971)</i>
sept. 2019	Gostujoča razstava Vojaškega muzeja Slovenske vojske <i>Ljubljanska letalska stotnija</i>
sept. 2019	Gostujoča fotografska razstava <i>Letala in helikopterji Slovenske vojske</i>
nov. 2019	Prenovljena muzejska vitrina, posvečena padcu letala »Double Trouble«, v okviru razstave <i>Do pekla in nazaj</i>
dec. 2019	Gostujoča razstava <i>Pisateljska četa</i>
dec. 2019	Gostujoča fotografska razstava Veleposlaništva Ljudske republike Kitajske v Sloveniji ob sedemdeseti obletnici ustanovitve Ljudske republike Kitajske
*mar. 2019	<i>Posoja muzejskih eksponatov za umestitev v priložnostno razstavo Rešeni na Gorjancih v Kulturnem centru Primoža Trubarja v Šentjerneju</i>

GOSTUJOČA RAZSTAVA ČEZ MORJE NA NEPOZNANI DALJNI VZHOD

Gostujoča razstava *Čez morje na nepoznani Daljni vzhod: potovanja pomorščakov v Vzhodno Azijo v obdobju Avstrije in Avstro-Ogrske* je v Parku vojaške zgodovine gostovala med aprilom 2018 in marcem 2019. Pripravila jo je kustosinja Bogdana Marinac iz Pomorskega muzeja »Sergej Mašera« Piran.

Razstava se je osredotočila na potovanja pomorščakov avstrijske in avstro-ogrske vojne mornarice v Vzhodno Azijo od 2. polovice 19. stoletja do konca 1. svetovne vojne ter s pomočjo predmetov in bogatega slikovnega ter pisnega gradiva iz zapuščin pomorščakov razkrivala Kitajsko, Japonsko in Korejo skozi njihovo perspektivo. Na razstavi je bilo prikazanih 19 potovanj z zgodbami čez 30 pomorščakov iz slovenskega etničnega prostora. Potovanja vojnih ladij so imela sprva pretežno diplomatske, trgovske, raziskovalne in izobraževalne namene; na njih so opravljali raziskave znanstveniki različnih družboslovnih in naravoslovnih strok; s pomočjo odprav so bili sklenjeni sporazumi s tujimi deželami in odprta poslaništva; nekatere posadke pa so iskale tudi primerna zemljišča za premogovne postaje ter nahajališča rudnin. Kljub pretežno miroljubnim namenom so posadke nekaterih ladij sodelovale tudi v vojaških spopadih. Razstava je pomembno dopolnila muzejsko ponudbo, saj je obiskovalcem približala tematiko, ki pred tem še ni doživela poglobljenega in celovitega muzejskega prikaza.

GOSTUJOČA RAZSTAVA V ZALEDJU SOŠKE FRONTE

Gostujoča razstava *V zaledju soške fronte* je v Parku vojaške zgodovine gostovala od jeseni 2018 do aprila 2019. Ob stoletnici začetka soške fronte so jo v okviru skupnega projekta pripravili sodelavci Zgodovinskega arhiva Ljubljana skupaj s sodelavci Pokrajinskega arhiva Nova Gorica, Pokrajinskega arhiva Koper, Gornjesavskega muzeja Jesenice in Tolminskega muzeja. Razstava je predstavila soško bojišče kot eno izmed osrednjih prizorišč prve svetovne vojne in orisala potek frontne linije ter vojno dogajanje ob njej. Pomemben del razstave je bil posvečen tudi prikazu vsakdana prebivalstva v neposredni bližini fronte in v njenem zaledju, ki so ga vojne razmere močno zaznamovale.

Visokogorska in težko dostopna bojišča soške fronte so namreč narekovala izgradnjo nove infrastrukture za potrebe oskrbe vojakov z orožjem in opremo, kar se je predvsem na bohinjskem in tolminskem koncu odražalo z izgradnjo novih cest, železnic in tovornih žičnic. Vojnim razmeram so se prilagodili tudi številni industrijski obrati na Jesenicah, v Ljubljani, Škofji Loki, Idriji in drugod, ki so svojo dejavnost preusmerili v proizvodnjo orožja, streliva, obleke in obutve, šole pa so v tem času pogosto postale kar improvizirane bolnišnice. Razstava se je posebej dotaknila tudi vprašanja številnih primorskih beguncev in ruskih ter italijanskih vojnih ujetnikov, za katere so zgradili taborišča in jih zaposlovali pri raznih delih.

OBČASNA RAZSTAVA ŽIVLJENJE ZA C(ES)ARJA – VOJNI UJETNIKI CARSKJE RUSIJE V PRVI SVETOVNI VOJNI NA SLOVENSLEM OZEMLJU

V okviru stoletnice prve svetovne vojne smo na različne načine obeleževali spomin na dosežke in trpljenje rojakov na bojiščih in v zaledju front. Jubilejno spominjanje pa je skoraj prezrlo pojav, ki je brez primere v nacionalni zgodovini – velikansko število več deset tisoč vojnih ujetnikov armade carske Rusije, ki so bili pripeljani na naše nacionalno ozemlje in so kot delovna sila za vojaške potrebe v zaledju soške fronte ali pa kot delavci na poljih, v gozdovih, delavnicah, tovarnah in rudnikih preivali znoj širom naše domovine in mnogi tu tudi izgubili svoje življenje.

V Parku vojaške zgodovine smo se zato odločili obdelati to temo in jo prvič celovito predstaviti javnosti v obliki muzejske razstave. V začetku novembra 2018 je tako predsednik Republike Slovenije Borut Pahor v Parku vojaške zgodovine odprl novo razstavo z naslovom *ŽIVLJENJE ZA C(ES)ARJA – vojni ujetniki carske Rusije v prvi svetovni vojni na slovenskem ozemlju*. Razstava je bila v muzejski postavitvi obiskovalcem na ogled tudi v letu 2019.

Razstava s svojo sodobno ter interaktivno zasnovo prinaša bogat nabor fotografij, videomateriala in zapisov iz tistega obdobja, ki obiskovalcem približajo izseke iz

ujetniškega življenja zajetih vojakov v zgodovinskem kontekstu prve svetovne vojne. Pri tem se ne nanaša na samo bojevanje, ampak na usodo ujetnikov, njihovo trpljenje in napore, za katere niso prejeli nobenega priznanja in zahvale, čeprav takrat zgrajeno infrastrukturo v veliki meri še vedno uporabljamo. Pomembno težo razstavi dajejo tudi originalni izdelki ruskih vojnih ujetnikov, ki so jih izdelovali v prostem času.

Osrednji simbol trpljenja ruskih ujetnikov na slovenskem ozemlju med prvo svetovno vojno je Ruska kapelica pod Vršičem, zato je kot srčika razstave predstavljena odlična maketa kapelice, ki jo je z izjemno natančnostjo v merilu 1 : 10 izdelal g. Franci Pogačar in dejansko z vsemi detajli predstavlja pomanjšavo originala.

Avtor razstave je Janko Boštjančič, direktor Parka vojaške zgodovine, kot partnerja pa sta pri nastajanju razstave sodelovala tudi Center za preventivno arheologijo kot enota Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije in Zgodovinsko društvo Kidričevo. Posebna zahvala gre tudi vsem zbirateljem, ki so za potrebe muzejske postavitve v razstavi odstopili izdelke ruskih vojnih ujetnikov.

GOSTUJOČA RAZSTAVA *INCIDENT HLADNE VOJNE NA BOHINJSKEM NEBU*

V Parku vojaške zgodovine smo v začetku februarja 2019 v muzejsko postavitvev umestili gostujočo razstavo Gorenjskega muzeja *Incident hladne vojne na bohinjskem nebu*, ki je v zgodovinskem kontekstu hladne vojne obravnavala enega prvih hujših incidentov pri nas. Razstava se je osredotočila na predstavitev sestrelitve ameriškega transportnega letala nad Slovenijo leta 1946, s čimer je že v prvem letu po koncu druge svetovne vojne prišlo do resnih vojaških napetosti.

Obiskovalci so se ob ogledu seznanili z zgodbo ameriškega transportnega letala Douglas C-47, ki je poleti 1946 brez dovoljenja letelo čez slovensko ozemlje v Italijo. V odgovor na nedovoljen polet je jugoslovansko lovsko letalo po večkratnih opozorilih brez povratnega odziva posadke sestrelilo ameriško letalo. Letalo je strmoglavilo v okolici Gorjuš, pri čemer je vseh pet članov posadke izgubilo življenje.

Za razliko od ameriškega časopisja jugoslovanski časopisi o tem incidentu niso pisali, je pa dogodek močno pretresel domačine. Zanje so bili zelo dragoceni tudi deli letala, saj so bili iz materialov, ki jih doma niso imeli. Iz njih so izdelali razne kovinske izdelke, uporabne predmete in orodje. Razstava je bila v Parku vojaške zgodovine obiskovalcem na ogled do maja 2019.

GOSTUJOČA RAZSTAVA *ZDRAVLJENI V ZAVETJU GOZDA - PARTIZANSKE BOLNICE V KOČEVSKEM ROGU*

Marca 2019 je bila v Parku vojaške zgodovine v nizu novih gostovanj partnerskih muzejev odprta gostujoča razstava Dolenjskega muzeja Novo mesto *Zdravljeni v zavetju gozda: partizanske bolnice v Kočevskem rogu*. Razstava prinaša vpogled v ustroj partizanskega zdravstva med drugo svetovno vojno, v okviru katerega podrobneje obravnava tematiko partizanskih bolnic. Partizansko zdravstvo v Kočevskem rogu je predstavljalo ne samo višek partizanskega zdravstva med drugo svetovno vojno pri nas, ampak tudi vrh organizirane skrbi za ranjence med evropskimi odporišskimi gibanji druge svetovne

vojne. Slikovno in dokumentarno gradivo bogati tudi več kot 130 dragocenih predmetov iz obsežne zdravstvene zbirke Dolenjskega muzeja Novo mesto. Avtor razstave Matej Rifelj, profesor zgodovine in višji kustos Dolenjskega muzeja Novo mesto, je v muzejskem prikazu orisal razvoj partizanskih bolnic skupaj z vsemi izzivi, ki jih je prinašalo njihovo vzpostavljanje v težko dostopnih območjih. Posebej se je osredotočil tudi na prikaz vsakodnevnega utripa v bolnicah in njihovo humanitarno dejavnost.

OBČASNA FOTOGRAFSKA RAZSTAVA KRAS 1915–1917, FOTOGRAFIJE IZ ZAPUŠČINE ANDREASA MARASKEGA

V sodelovanju z Društvom soška fronta 1915–1917 smo v aprilu 2019 za obiskovalce odprli novo občasno fotografsko razstavo *KRAS 1915–1917, fotografije iz zapuščine Andreasa Maraskega*, avtorjev Davida Erika Pipana in Andreia Bivolana. Razstava je skozi objektiv amaterskega fotografa romunskih korenin iz prve svetovne vojne Andreasa Maraskega odstrla vpogled v vojaški vsakdan na kraškem bojišču in okoliških krajih med prvo svetovno vojno. Dragoceni prizori kraške vojne pokrajine in ujeti trenutki tovarštva med vojaki pri delu, oskrbi ranjencev, pripravi hrane in počitkom so predstavljali pomemben fragment iz njegove obsežne fotografske zbirke, s katero je podrobno dokumentiral svoja vojaška leta na soškem in drugih bojiščih. Njegov pravnuk Andrei Bivolan je za potrebe razstave ob strokovni pomoči soavtorja Davida Erika Pipana iz Društva soška fronta 1915–1917 izmed okoli 400 fotografij zbral in uredil ožji izbor fotografskega materiala ter s tem ohranil zapuščino Maraskega in obenem pomembno doprinesel k splošnemu vedenju o vojnih razmerah na bojiščih.

STALNA RAZSTAVA ZGODBA NAŠEGA SOSEDA: FRANČ ŽELE (1896–1971)

V sredini junija 2019, na predvečer Poletne muzejske noči, smo v Parku vojaške zgodovine odprli razstavo o Francu Želetu (1896–1971), pivškem rojaku, sicer pa mornariškem podčastniku avstro-ogrske mornarice, ki je junija 1918 preživel brodolom bojne ladje Szent István. Ta dogodek ga je močno zaznamoval za vse življenje in ima tudi v okviru razstave osrednje mesto. Razstava prinaša vpogled v razburljivo življenjsko zgodbo izjemne osebnosti, skrbno popisano v obliki spominov, ki jih je njegova vnukinja Flory Banovac Žele pred desetimi leti izdala v knjižni obliki. Življenje Franca Želeta tudi po koncu vojne ni bilo enostavno in enolično – pomemben del razstave je posvečen prikazu njegovih povojnih podjetniških preizkusov, emigraciji v Brazilijo, nato v Argentino, od tam pa na kitolovko na Južni Georgiji, kjer je v dveh letih zaslužil dovolj, da se je vrnil domov in družini omogočil dostojno življenje. Razstavo dopolnjuje tudi zbirka osebnih predmetov iz zapuščine Franca Želeta, ki jih je Parku vojaške zgodovine podarila njegova vnukinja.

ODPRTJE PRENOVLJENE MUZEJSKE VITRINE, POSVEČENE PADCU LETALA »DOUBLE TROUBLE«

V Parku vojaške zgodovine smo v ponedeljek, 11. novembra 2019, s krajšo slovesnostjo odprli prenovljeno muzejsko vitrino v okviru razstave *Do pekla in nazaj*. Stalna razstava že od leta 2017, ko je bila prvič na ogled, obiskovalce seznanja z zgodbo padlih ameriških letal v drugi svetovni vojni na slovenskem ozemlju. Gre za pomembno in obsežno zgodovinsko temo (na slovenskem ozemlju je v letih '44 in '45 padlo kar 140 ameriških letal), ki predstavlja prav posebno izhodišče za sodelovanje med Združenimi državami Amerike in Republiko Slovenijo.

Prenovljena vitrina je posvečena padcu letala B-24 »Double Trouble« pri Logatcu dne 25. februarja 1944. Vitrina je bila dopolnjena z dragocenimi predmeti iz zapuščine bombarderja podporočnika Georgea A. Evensa in strelca Salvatoreja P. Scafidijsa.

GOSTUJOČA RAZSTAVA PISATELJSKA ČETA

V Parku vojaške zgodovine smo na Ta veseli dan kulture, 3. decembra 2019, skupaj z Ruskim centrom znanosti in kulture odprli novo gostujočo razstavo *Pisateljska četa*. Razstava je na zanimiv način združila kulturno in vojaško zgodovino ter pokazala na prepletenost dogajanja, do katerega je prišlo ob totalni vojni, kakršna je bila druga svetovna vojna. Sovjetski pisatelji ob tem niso mogli stati križem rok. Med vojno so bili pripravljene odložiti peresa in se oprijeti orožja, a je kmalu postalo jasno, da domovina prav tako kakor njihovo kri potrebuje tudi njihovo črnilo. Potrebni so bili kot vojni dopisniki, ki so znali s kvalitetnimi poročili s fronte obveščati sodržavljane in soborce o stanju na frontah in hkrati dvigati borbenega duha ter preganjati vsako malodušje in pesimizem.

Razstava je obravnavala nabor sovjetskih pisateljev, članov t. i. Pisateljske čete, ki so bili po izbruhu druge svetovne vojne po sili razmer primorani opustiti literarno ustvarjanje in

postati vojni dopisniki. Predstavljeni so bili delo in usode sovjetskih pisateljev, pesnikov, umetnikov in fotografov, ki so svojo domovino branili tako s peresom kot orožjem. V času vojne je prebivalstvo v Sovjetski zvezi o aktualnih dogodkih na fronti in v zaledju obveščalo nekaj ducat časopisov. Tisoče poročil, zapiskov in plakatov je tvorilo razvejan informacijski sistem. Razstava je bila svojevrsten poklon tvorcem tega sistema, ki so se upirali nacistični propagandi, zapuščali svoje domove in tvegali svoja življenja v bitkah povsod, kjer je divjala vojna vihra. Skozi njihove oči so lahko obiskovalci dobili uvid v to tragično, a tudi junaško zgodovinsko poglavje.

4.3.6. NOVE MUZEJSKE PRIDOBITVE V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE

maj 2019	Prototip vojaške kupole slovenskega podjetja Valhalla
september 2019	Vojaško trenažno letalo UTVA Aero 3
september, oktober 2019	Razbitine letala Supermarine Spitfire F.IX MJ116 (umestitev v muzejsko postavitev skupaj s tematsko razstavo in muzejsko predstavitevijo arheoloških izkopavanj)
november 2019	Prihod vojaškega helikopterja Mil Mi-8

PROTOTIP VOJAŠKE KUPOLE DOMAČEGA PODJETJA VALHALLA

Zbirko vojaške tehnične dediščine v Parku vojaške zgodovine je maja 2019 dopolnil prototip vojaške kupole priznanega slovenskega podjetja Valhalla. Kupola je bila zasnovana kot osnova za različne oborožitvene sisteme srednjega kalibra, s katerimi je lahko enočlanska posadka zagotavljala podporni ogenj za lahka oklepna vozila ali

protiminsko zaščiteno oklepno vozilo. Dragoceno pridobitev je podjetje Valhalla Parku vojaške zgodovine podarilo z namenom umestitve v muzejsko postavitvev.

V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE NA OGLED RAZBITINE ZNAMENITEGA SPITFIREJA

V Parku vojaške zgodovine smo v minulem letu, ob stoletnici slovenskega vojaškega letalstva, na področju pridobivanja in umeščanja novih vsebin posebno skrb namenili širitvi muzejske letalske zbirke. Med novostmi jesenske sezone zbuja veliko zanimanje obiskovalcev razstavljene razbitine znamenitega britanskega letala Spitfire F.IX MJ116, padlega ob Ižanski cesti v Ljubljani 18. septembra 1944. Enosedezni lovec je bil del 73. eskadrilje zračnih sil Združenega kraljestva, takrat stacionirane na letališču Canne pri Foggii na južnoitalijanski obali Jadrana, in je tega dne s skupino letal poletel nad Ljubljano s ciljem obstreljevanja vojaškega letališča v Polju in železniške proge v Zalogu. Letalo, ki ga je pilotiral vodnik Peter J. Clark, Južnoafričan v službi RAF-a, je bilo v ostrem odzivu nemške protiletalske obrambe zadeto s strani. Nepoškodovanemu pilotu je uspelo še pravočasno odskočiti in varno pristati na obrobju Ljubljane, medtem ko je spitfire kmalu po usodnem zadetku strmoglavil in se z leti pogreznil v barjanska tla.

Ob 75-letnici sestrelitve kulturnega spitfireja je Arheološki raziskovalni konzorcij za Ljubljano po naročilu Muzeja in galerij mesta Ljubljane na podlagi predhodne arheološke terenske raziskave poleti uspešno izpeljal prvi del dviga ostankov letala. Izkopane razbitine so bile prepeljane v Park vojaške zgodovine, kjer so bile po ustreznih konservatorsko-restavratorskih posegih skupaj s tematsko razstavo in muzejsko predstavitvijo arheoloških izkopavanj umeščene v muzejsko postavitvev.

Projekt dviga ostankov spitfireja je ekipa Arheološkega raziskovalnega konzorcija sklenila v oktobru, ko so na Ižanski cesti iz barjanskih tal uspešno pridobili še letalski motor Rolls-Royce Merlin 63 skupaj z nekaterimi drugimi kosi. Skladno z dogovorom je bil v Park vojaške zgodovine prepeljan tudi letalski motor, ki pomembno dopolnjuje muzejski prikaz razbitin padlega spitfireja.

VOJAŠKO TRENAŽNO LETALO UTVA AERO 3

Letalsko zbirko Parka vojaške zgodovine je pomembno dopolnilo tudi vojaško trenažno letalo UTVA Aero 3, ki ga je Park vojaške zgodovine odkupil od Aerokluba Josip Križaj Ajdovščina. Letala Aero 3 so bila zasnovana kot neoborožena dvoseda letala lesene konstrukcije z repnim kolesom in neuvlačljivim podvozjem. V operativni rabi Jugoslovanskega vojnega letalstva so vse od leta 1956, ko so prvič poletela, pa do upokojitve v 60. letih služila kot standardna letala za osnovno šolanje vojaških pilotov, nočno letenje in osnovne akrobacije. Po uvedbi letal Utva 66 in Utva 75 v letalsko rabo je bila glavnina od skupno 110 izdelanih primerkov dodeljena letalskim klubom širom Jugoslavije, med drugim tudi v Slovenijo. Na njih so tako leteli in pridobivali znanje tudi številni slovenski piloti, zaradi česar predstavlja Aero 3 v Parku vojaške zgodovine dragoceno pridobitev. Tudi v luči dejstva, da gre za edini primerek tega tipa letala z originalno barvno shemo v Sloveniji, je to pomemben prispevek k ohranjanju bogate slovenske letalske dediščine.

ZBIRKA »XXL« EKSPONATOV PARKA VOJAŠKE ZGODOVINE BOGATEJŠA ZA HELIKOPTER Mi8 Mi-8

V soboto, 30. novembra 2019, se je zbirki »XXL« eksponatov v Parku vojaške zgodovine pridružil vojaški helikopter Mil Mi-8. Njegova umestitev v muzejsko postavitev je rezultat mednarodne izmenjave eksponatov, ki sta jo v sklopu zgledega sodelovanja izvedla Vojaški muzej Slovenske vojske in Muzej Poljske vojske (Muzeum Wojska Polskiego). Helikopter je po logistično zahtevnem prevozu iz Poljske s svojim prihodom v Park vojaške zgodovine pomembno dopolnil serijo muzejskih težkokategornikov, v katero sodi skupaj z lokomotivo in podmornico. Najnovejša muzejska pridobitev se ponaša z izjemnimi dimenzijami, saj meri v dolžino skupaj z rotorjem več kot 25 metrov in dosega dobrih 5 metrov višine. Med operativno rabo je helikopter navduševal tudi zaradi svojih zmogljivosti, v okviru katerih je lahko pri letu razvil hitrost do 250 km/h in letel na višinah do 4.500 metrov. Odlična zasnova helikopterja, prvič zasnovanega v Sovjetski zvezi v 60. letih prejšnjega stoletja za jurišno-transportne namene, je v naslednjih desetletjih botrovala množični proizvodnji, ki še vedno traja.

Najnovejši »mega« eksponat Parka vojaške zgodovine je obiskovalcem že na ogled na zunanji razstavnici ploščadi, kjer osuplja s svojim impozantnim videzom.

5. OBOGATENA PONUDBA PARKA VOJAŠKE ZGODOVINE

5.1. MUZEJSKA TRGOVINA MAGAZIN

Že od leta 2017 pod okriljem Zavoda za turizem Pivka deluje tudi muzejska trgovina Magazin. Muzejska trgovina Magazin je opremljena v videzu vojaških skladišč, po katerih nosi ime, in hkrati z novo in izboljšano podobo obiskovalcem Parka vojaške zgodovine ter drugim gostom kompleksa ponuja na izbiro še večjo in še bolj pestro ponudbo raznovrstnih artiklov. Obiskovalci lahko v Magazinu kupijo vse od novih in rabljenih vojaških oblačil ter pokrival do vojaškozgodovinske in domoznanske literature, nožev, daljnogledov, svetilk, setov za preživetje in druge opreme ter spominkov in igrač za najmlajše. Del muzejske trgovine je namenjen tudi prodaji lokalnih izdelkov.

V letu 2019 smo s trgovino gostovali tudi na več sejmskih predstavitvah.

5.2. LETNA VSTOPNICA ZA OGLED PARKA VOJAŠKE ZGODOVINE

Park vojaške zgodovine obišče iz leta v leto več novih obiskovalcev, medtem ko dopolnjene muzejske vsebine in odmevne pridobitve k vnovičnemu ogledu vse pogosteje pritegnejo tudi tiste obiskovalce, ki so si muzej predhodno že ogledali. Za čim bolj pozitivno izkušnjo za obiskovalce vsako leto pripravimo tudi več raznovrstnih akcij in popustov.

Posebno ugodnost smo v Parku vojaške zgodovine želeli ponuditi tudi tistim obiskovalcem, ki se odločajo za ponovni obisk ali pa se redno in večkrat letno vračajo na ogled. S tem namenom smo kot novost v muzejski ponudbi v letu 2019 tik pred nastopom osrednje turistične sezone vzpostavili tudi možnost nakupa letne vstopnice za obisk Parka vojaške zgodovine.

Letna vstopnica kot del akcijske ponudbe za redne obiskovalce zagotavlja posameznim imetnikom ali družinam neomejeno število vstopov v muzej v tekočem letu. Redni

obiskovalci si lahko tako odslej še ugodneje ogledajo muzejske zbirke in razstave, se med prvimi seznanijo z najnovejšimi pridobitvami ter se poglobljeno posvetijo predstavljenim vsebinam, ki jih še posebej zanimajo. Poleg tega si lahko imetniki ob vsakem muzejskem obisku po znižani ceni ogledajo tudi notranjost podmornice ali se preizkusijo na simulatorju letenja z letalom MiG-21, s posebnim popustom pa se lahko udeležijo tudi plačljivih dogodkov in pohodov, ki jih pripravljamo v Parku vojaške zgodovine.

5.3. ROJSTNODNEVNE ZABAVE ZA OTROKE

V Parku vojaške zgodovine smo v letu 2019 zaznali povečano povpraševanje po ponudbi otroških rojstnodnevni zabav. Otroci se v sklopu muzejske rojstnodnevne animacije podajo na nepozabno pustolovščino, kjer se pomerijo v raznovrstnih zabavnih in spretnostnih vajah, seznanijo s poučnimi napotki za preživetje na prostem ter spoznajo vse od osnov stezosledstva pa do načinov orientacije in tehnik za pripravo tabornega ognja. V letu 2019 smo pripravili tudi notranjo različico programa, saj je povpraševanja po tovrstni ponudbi največ v zimskem delu sezone.

V lanskem letu smo organizirali 14 rojstnodnevni zabav.

5.4. TEAMBUILDING PROGRAMI

Za obiskovalce smo v letu 2019 pripravili tri teambuilding programe, od lažjega 3-urnega orientacijskega pohoda z elementi teambuilding aktivnosti pa do zahtevnega 6-urnega družabno-aktivnega teambuilding programa.

Programne izvajamo v sodelovanju z zunanjimi strokovnjaki s tega področja.

Cene se gibljejo od 19,90 EUR do 69,90 EUR/udeleženca.

5.5. POHODNIŠTVO IN KROŽNA POT VOJAŠKE ZGODOVINE

Med pomembnejšimi cilji Parka je tudi obogatitev turistične ponudbe z vzpostavitvijo prepoznavne tematske poti v neposredni bližini muzejskega kompleksa. Okrog 15 kilometrov dolga Krožna pot vojaške zgodovine povezuje Park vojaške zgodovine, podzemno utrdbo Alpskega zidu na Primožu, Šilentabor nad Zagorjem in vas Narin. Zaradi vedno večjega zanimanja javnosti je naš cilj oživiti že obstoječi turistični produkt – varno in urejeno tematsko-rekreacijsko pot tako za zainteresirano lokalno skupnost kot za turiste in druge uporabnike tovrstne turistične ponudbe. V ta namen vsako leto

izvedemo čistilno akcijo poti. Prav tako več sredstev namenimo promociji omenjenega produkta, med drugim letno organiziramo dva pohoda, in sicer Spomladanski in Jesenski pohod po Krožni poti vojaške zgodovine, za katera si prizadevamo, da bi postala tradicionalna. V letu 2019 je zaradi dežja spomladanski pohod odpadel.

V letu 2019 je bila pot v okviru vseslovenskega tekmovanja Moja dežela – lepa in gostoljubna uvrščena v kategorijo najboljših tematskih pohodnih poti po Sloveniji, kjer je po ocenjevanju strokovne komisije zasedla tretje mesto.

5.6. MREŽA POSTAJALIŠČ ZA AVTODOME PO SLOVENIJI

Slovenske občine, ki jih družijo zavest, da so popotniki z avtodomi dragoceni gostje, ki si želijo raziskovati in doživeti Slovenijo od blizu, se že od leta 2014 povezujejo v projektu Mreža postajališč za avtodome po Sloveniji. Trenutno je včlanjenih 82 slovenskih občin, lani pa se je projektu priključila tudi Občina Pivka s postajališčem v Parku vojaške zgodovine. Glavni cilji projekta so v sodelovanju s strokovnjaki vzpostaviti mrežo postajališč za avtodome s standardizirano opremo ter ustaviti in zadržati popotnike z avtodomi v Sloveniji, da bi spoznali turistično-kulinarične lepote naše dežele od blizu, peš ali s kolesom, pa tudi skupno predstavljanje mreže in vanjo vključenih občin ter enotno nastopanje na evropski turistični borzi.

5.7. NEDELJSKA IN PRAZNIČNA VODENJA PO PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE

Obiskovalci Parka vojaške zgodovine se lahko udeležijo tudi nedeljskih in prazničnih vodenih ogledov po muzejskih zbirkah in razstavah. Tovrstna vodenja so organizirana ob nedeljah in praznikih ob 10.30 dopoldne, namenjena pa so predvsem individualnim obiskovalcem, ki želijo v spremstvu vodnika bolj poglobljeno spoznati z muzejsko tematiko. Obiskovalci se v slabih dveh urah vodenega ogleda seznanijo z vsemi muzejskimi zbirkami in razstavami, pri čemer je poseben poudarek namenjen največji in najbolj prepoznavni razstavi Parka *Pot v samostojnost*.

5.8. VODENI OGLEDI DEPOJEV DRŽAVNIH MUZEJEV

V Parku vojaške zgodovine je vrhunec poletne turistične sezone zaznamovala pestra in dopolnjena muzejska ponudba z nizom atraktivnih dogodkov, novih turističnih produktov in dodatnih ugodnosti za obiskovalce. Poletnemu muzejskemu utripu so v avgustu dala še posebej izrazit pečat tudi vsakodnevna vodenja (razen ob sredah) po depojih državnih muzejev, saj so slednji sicer obiskovalcem na ogled v omejenem obsegu in le ob predhodnem dogovoru oziroma v sklopu večjih dogodkov. Organizirani ogledi depojskega objekta v spremstvu izkušenih vodnikov so z izvedbo vodenj v slovenskem in angleškem jeziku k obisku pritegnili številne domače in tuje obiskovalce. Med svojim postankom v Parku vojaške zgodovine so si z zanimanjem ogledali predstavljene dragocene depojske zbirke, med katerimi so jih še posebej navdušili najstarejši, najtežji in največji računalnik v Sloveniji, legendarni stoli iz kolekcije Rex, prvi slovenski prenosni televizor v nekdanji Jugoslaviji, prvi slovenski roboti, naprava za varjenje optičnih vlaken, Marlesova kuhinja Cocktail variant, kakršnih je bilo izdelanih več kot pol milijona, in obilica drugih zanimivih predmetov. Depojska vodenja so bila izvedena v sodelovanju z Muzejem novejšje zgodovine Slovenije in Tehniškim muzejem Slovenije, pri čemer so bili obiski depoja za obiskovalce Parka brezplačni.

5.9. INOVATIVEN PROJEKT VZDRŽEVANJA ZELENIH POVRŠIN

V letu 2019 smo nadaljevali z inovativnim projektom vzdrževanja zelenih površin v turističnem kompleksu. V okviru projekta je bil že leto pred tem skupaj z lokalnim rejcem drobnice Gregom Česnikom z Ekološke kmetije Pod Kerinom na delu zelenih površin v kompleksu Parka vojaške zgodovine vzpostavljen pašnik, kjer se je tudi lani od spomladi do jeseni pasla čreda koz. S takšno trajnostno naravnano pobudo skušamo v Parku vojaške zgodovine doseči čim bolj sonaraven način vzdrževanja zelenih površin ter nenazadnje znižati stroške vzdrževanja. Na tak način smo obenem tudi povečali privlačnost Parka kot turističnega kompleksa, saj pašniki s čredo drobnice vnašajo med orožje in razstavljeni težki vojaški tehniki nekaj toplote in domačnosti.

6. PRIZNANJA PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE

6.1. KROŽNI POTI VOJAŠKE ZGODOVINE TRETJE MESTO NA TEKMOVANJU NAJ POT 2019

V sredini novembra je v Ljubljani potekala slovesna razglasitev zmagovalcev vseslovenskega tekmovanja Moja dežela – lepa in gostoljubna, med katerimi se je v kategorijo najboljših tematskih pohodnih poti po Sloveniji s tretjim mestom uvrstila tudi Krožna pot vojaške zgodovine.

Prestižni natečaj v izvedbi Turistične zveze Slovenije že vrsto let ocenjuje kakovost turistične ponudbe slovenskih mest in krajev, urejanje in skrb za lokalno okolje ter gostoljubje prebivalcev, s čimer promovira in spodbuja razvoj domačega turizma. Turistične destinacije so v okviru tekmovanja nominirane po tematskih sklopih, in sicer poteka poleg izbora za najbolj urejena mesta, najboljše turistične in izletniške kraje, kampe, prenočišča in ostale sklope tudi izbor za zmagovalca v kategoriji tematskih poti.

Tematska Krožna pot vojaške zgodovine, s katero upravljamo v Parku vojaške zgodovine, povezuje muzejski kompleks, podzemno utrdbo Alpskega zidu na Primožu, Šilentabor nad Zagorjem in turistično vas Narin. V zadnjih letih se je zaradi raznolikih vsebin, privlačne pokrajine in urejene infrastrukture s smerokazi, markacijami in informativnimi tablamami uveljavila kot priljubljena pohodniška destinacija.

Na pomemben doprinos Krožne poti vojaške zgodovine pri razvoju turistične ponudbe na Pivškem je opozorila tudi državna ocenjevalna komisija natečaja Moja dežela – lepa in gostoljubna. Iz široke mreže pohodnih poti po Sloveniji je strokovna komisija Krožno pot vojaške zgodovine letos umestila na listo 28 nominirancev v tekmovanju za izbor Naj pot 2019, kjer je bila v finalnem krogu uvrščena med tri najboljše aktualne pohodne tematske poti.

6.2. DIREKTOR PARKA MAG. JANKO BOŠTJANČIČ ZMAGOVALEC DRUGEGA ČETRTLETJA AKCIJE ONA ALI ON 2019

Poslušalci Radia 94 so tudi lani v okviru akcije Ona ali on 2019 sodelovali pri izboru osebnosti, ki je s svojim delovanjem v minulem letu izrazito zaznamovala dogajanje v regiji. Za laskavi naziv je bil zaradi pomembnih dosežkov na področju muzejske dejavnosti nominiran tudi direktor Parka vojaške zgodovine mag. Janko Boštjančič. Direktor Boštjančič na čelu Parka vojaške zgodovine kroji njegovo zgodbo že od samih začetkov, ko je muzejska zbirka štela le nekaj eksponatov, pa vse do danes, ko eno največjih muzejskih središč pri nas letno obišče blizu 60.000 obiskovalcev. V letu 2019 je z uspešnim vpisom Parka vojaške zgodovine v razvid muzejev pomembno doprinesel k prepoznavnosti muzejskega kompleksa in ga umestil ob bok slovenskim in svetovnim muzejem, zaradi česar so mu poslušalci v regiji namenili najvišje število glasov ter ga izglasovali kot najvplivnejšo osebnost drugega četrtertletja akcije Ona ali on 2019.

7. SPONZORSTVO IN DONATORSTVO

V letu 2019 smo veliko pozornosti namenili tudi iskanju sponzorjev in donatorjev. Kot že vrsto let velja na tem mestu izpostaviti naše velike podpornike, podjetje Cem-Tir d.o.o., kjer nam vsako leto zagotovijo vse potrebne prevoze eksponatov. Pri transportu eksponatov veliko pomaga tudi podjetje DVIG d.o.o., ki se vedno izkaže pri vseh izrednih transportih za potrebe Parka.

Kot sponzor voznega dela zbirke se odlikuje podjetje Orodja Prebil d.o.o., saj tako s finančnimi vložki kot z lastnim delom skrbi za vzdrževanje vozniških eksponatov.

Naš vsakoletni sponzor je Pivka perutninarstvo d.o.o., katerih sponzorska sredstva namenjamo razvoju in urejanju Parka.

Tudi v letu 2019 smo donacijo v obliki materiala dobili od podjetja Helios d.d., ki je tokrat doniralo barvo in premaze za obnovo lesenih ter kovinskih objektov.

Odprtje gostujoče razstave *Zgodba našega soseda* so finančno podprla podjetja Porsche Slovenija d.o.o., Inkaing d.o.o. in Kras d.o.o.

Razstavo *Življenje za c(es)arja*, ki je bila sicer postavljena v letu 2018, so podprle Slovenske železnice, pri čemer je bil donatorski prispevek nakazan v letu 2019.

Največ sponzorjev se je odločilo podpreti dogodke Parka vojaške zgodovine. Zavarovalnica Triglav d.d. je tako finančno podprla Spomladanske tematske vikende, glavni sponzor dogodka Europa Truck Trial je bilo podjetje MAN Truck & Bus Slovenija d.o.o., prireditelj pa sta podprli še podjetji Roiss d.o.o. (Red Bull) in Nomago d.o.o.

Festival vojaške zgodovine so podprli Godina gradbeništvo d.o.o, Roiss d.o.o, Infonet Media d.d., Nomago d.o.o., Abakos d.o.o., Grafična delavnica Bor s.p., Pos elektronček d.o.o., Grafist d.o.o., Vopex d.o.o., Les3 d.o.o. in številni drugi.

8. RAZVOJ IN KAKOVOST TURISTIČNE TER KULTURNE PONUDBE

8.1. PODROČJE DRUŠTVENIH DEJAVNOSTI

Zavod za turizem Pivka je tudi v letu 2019 svoje delovanje usmerjal v spodbujanje in koordinacijo dejavnosti turističnih, kulturnih idr. s turizmom in kulturo povezanih društev. Društvom smo nudili administrativno-tehnično in strokovno-organizacijsko pomoč. Društvom pri njihovi dejavnosti pomagamo na različne načine, največ pa pri pripravi dogodkov in prireditev ter pri pripravi projektov za različne razpise.

V letu 2019 smo sodelovali z:

- Društvom podmorničarjev Slovenije,
- Turističnim društvom Pivka,
- Območnim združenjem slovenskih častnikov Pivka,
- Čebelarskim društvom Pivka,
- Društvom Planika,
- Društvom za razvoj podeželja med Snežnikom in Nanosom,
- društvu Gasilske zveze Postojna,
- Kulturnim društvom Lipa,
- Klubom študentov občin Postojna in Pivka,
- Balinarskim klubom Košana,
- KUD-om Šmihel
- idr.

8.2. PRIPRAVA IN IZVAJANJE PROJEKTOV

Javni zavod za upravljanje dediščine in turizem Pivka (v nadaljevanju zavod) je v letu 2019 sodeloval pri izvedbi dveh operacij, prijavljenih na javni razpis za izbor operacij za uresničevanje ciljev Strategije lokalnega razvoja LAS Med Snežnikom in Nanosom:

1. **»STARE OBRTI ZA NOVE PODJETNIŠKE PRILOŽNOSTI«** je operacija štirih partnerjev (Občine Postojna kot vodilnega partnerja, Zavoda Znanje Postojna, Javnega zavoda za upravljanje dediščine in turizem Pivka in podjetja Izobraževanje Tamara Urbančič s.p.). Operacija je stremela k ustvarjanju novih delovnih mest na podeželju s spodbujanjem podjetniških aktivnosti. Osrednji namen operacije je bila promocija tradicionalnih obrti, ki so v preteklosti predstavljale vir zaslužka za prebivalce Postojne (brivstvo in frizerstvo, revitalizacija salona Ozbič), Pivke (žganjekuha) in Ilirske Bistrice (izdelava volne in volnenih izdelkov). Z izvajanjem projektnih aktivnosti smo začeli že junija 2018, zaključili pa v avgustu 2019. V okviru projekta smo pripravili dve delavnici, o pripravi žganja in o registraciji te dejavnosti. V okviru operacije je nastal tudi promocijski letak o tradiciji žganjekuhe na Pivškem. Vrednost operacije je znašala 75.566,56 eur z DDV, od tega naš delež 1658,91 eur z DDV (znesek sofinanciranja 1214,12 eur, lastna udeležba 444,79 eur). Operacija je bila izbrana na 2. javnem pozivu za izbor operacij za uresničevanje ciljev Strategije lokalnega razvoja

LAS Med Snežnikom in Nanosom v letih 2017–2019, financiranih iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj.

2. »**PROMOCIJA REJE DROBNICE KOT TURISTIČNI PRODUKT**«. Operacija združuje na eni strani inovativen projekt vzdrževanja zelenih površin ob javnih in turističnih objektih s pašo drobnice, na drugi strani pa promocijski pašnik, ki obiskovalce seznanja s tradicionalno rejo drobnice in izdelki, ki izhajajo iz nje, kot denimo mlečnimi izdelki, ki so naprodaj tudi v muzejski trgovini Parka vojaške zgodovine. Slednje pomembno prispeva k spodbujanju podjetniške iniciative na podeželju. S projektnimi aktivnostmi smo pričeli v aprilu 2019, zaključek operacije je predviden maja 2020. V letu 2019 je bil kupljen hladilnik za mlečne izdelke, ki je v muzejski trgovini, prav tako je bil postavljen prvi del pašnika v Parku vojaške zgodovine, drugi del bo postavljen spomladi 2020. V operaciji sodelujeta dva partnerja (Zavod za turizem Pivka kot vodilni partner in Grega Česnik, nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji, kot projektni partner). Vrednost operacije znaša 18.754,32 eur z DDV, od tega naš delež 16.954,32 eur z DDV (znesek sofinanciranja 12.236,01 eur, lastna udeležba 4.718,31 eur). Operacija je bila izbrana na 3. javnem pozivu za izbor operacij za uresničevanje ciljev Strategije lokalnega razvoja LAS Med Snežnikom in Nanosom v letih 2017–2019, financiranih iz sredstev Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja.

V letu 2019 je Zavod sodeloval tudi pri 4. javnem pozivu za izbor operacij za uresničevanje ciljev Strategije lokalnega razvoja LAS Med Snežnikom in Nanosom za programsko obdobje 2014–2020 v letih 2019–2020, financiranih iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj s prijavo treh operacij:

3. »**IGRA NAS POVEZUJE**« je operacija štirih partnerjev (podjetja DO-RE-MI življenja, Jerneja Sojer Smerdu s.p., kot vodilnega partnerja, Javnega zavoda za upravljanje dediščine in turizem Pivka, Zavoda Znanje Postojna in Športnega, kulturnega in izobraževalnega društva Gibalnice). V okviru operacije bodo postavljeni več otroških igral in športno igrišče ter razvite tematske poti. Projektne aktivnosti zavoda zajemajo ureditev »otroškega koticčka« oziroma »prostora za počitek« znotraj muzejskega kompleksa Parka vojaške zgodovine. Postavljeni bodo večje otroško igralo in miza s klopmi. Vrednost operacije znaša 68.530,14 eur z DDV, od tega naš delež 7.117,03 eur z DDV (znesek sofinanciranja 4.774,06 eur, lastna udeležba 2342,97 eur).
4. »**REVITALIZACIJA GRAJSKEGA PARKA HAASBERG**« je operacija petih partnerjev (Občine Postojna kot vodilnega partnerja, Javnega zavoda za upravljanje dediščine in turizem Pivka, Studia Proteus d.o.o., Foto kluba Sušec in Vrtca Postojna). Namen operacije je revitalizacija okolice grajskega poslopja Haasberg, oprema poslopja z urbano opremo in s tem osnovanje novega prireditvenega ter vzgojno-izobraževalnega prostora. V okviru operacije je načrtovan tudi razvoj treh inovativnih programov, in sicer kina na prostem, fotografske razstave *Gradovi Zelenega krasa* in

vzgojno-izobraževalnega programa Pravljični gozdovi. Zavod bo kot projektni partner prevzel organizacijo dogodka v okviru programa kina na prostem. Vrednost operacije znaša 77.294,13 eur z DDV, od tega naš delež 2.093,20 eur z DDV (znesek sofinanciranja 1.397,68 eur, lastna udeležba 695,52 eur).

5. »**KULINARIČNA DOŽIVETJA MED SNEŽNIKOM IN NANOSOM**« je operacija štirih partnerjev (Javnega zavoda za upravljanje dediščine in turizem Pivka kot vodilnega partnerja, Občine Pivka, Zavoda Znanje Postojna in Turistično-informacijskega centra Ilirska Bistrica). Operacija vzpostavlja podporno okolje za razvoj kulinaričnega turizma na našem območju. Cilj je povezati deležnike iz različnih sektorjev, vzpostaviti pogoje za krepitev podjetniških znanj in razviti sodobno turistično ponudbo, ki bo temeljila na osnovi tradicionalnih lokalnih živil, v novi obliki – z novimi turističnimi produkti (lokalni prehranski spominki) in storitvami (degustacije lokalne hrane). V okviru aktivnosti bo poskrbljeno za promocijo lokalne hrane, organizirane bodo različne delavnice in kulinarični dogodki, nastala bo promocijska trganka, izveden bo nakup degustacijske opreme, v Parku vojaške zgodovine pa bo vzpostavljena pripravljavnica hrane. Celotna vrednost operacije znaša 63.280,19 eur z DDV, od tega naš delež 17.777,27 eur z DDV (znesek sofinanciranja 12.654,06 eur, lastna udeležba 5.123,21 eur).

Vse tri operacije so bile odobrene, izvedene bodo v letu 2020.

V letu 2019 je Zavod kot projektni partner pričel tudi s projektnimi aktivnostmi v okviru strateškega projekta na programu Interreg V-A Italija-Slovenija za obdobje 2014–2020.

6. »Trajnostni razvoj dediščine prve svetovne vojne med Alpami in Jadranom« - **WALKofPEACE** (Prednostna os 3: Varstvo in spodbujanje naravnih in kulturnih virov; Specifični cilj: 3.1: Ohranjanje, varstvo, obnavljanje in razvoj naravne in kulturne dediščine) je projekt desetih partnerjev (Posoškega razvojnega centra kot vodilnega partnerja in partnerjev Regione del Veneto, Ustanova "Fundacija Poti miru v Posočju", Associazione Gal Venezia Orientale, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, PromoTurismo FVG, Mestna občina Nova Gorica, Ente regionale per il patrimonio culturale della Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia – ERPAC, Javni zavod za upravljanje dediščine in turizem Pivka, Občina Ragnona). Projekt bo prispeval k spremembi obstoječega stanja s skupnimi čezmejnimi aktivnostmi za dolgoročno ohranjanje dediščine prve svetovne vojne in krepitev njene uporabe za razvoj trajnostnega kulturnega turizma. Izvedene bodo študijske aktivnosti, pripravljene nove razstave, kulturni in spominski dogodki za krepitev splošnega znanja ter ozaveščenosti o dediščini prve svetovne vojne. Izvedene bodo aktivnosti usmerjenega izobraževanja in mreženja za turistične ponudnike, organizacije in druge deležnike, namenjene spodbujanju razvoja nove turistične ponudbe. Za okrepitev skupne promocije in trženja dediščine prve

svetovne vojne bodo uvedeni krovna destinacijska znamka Poti miru s smernicami za trženje, spletna stran in druga promocijska gradiva. Nadgrajeni in urejeni bodo nove tematske poti, informacijske točke in središča s sodobnimi inovativnimi in interaktivnimi predstavitvami dediščine. Zavod je v okviru projekta že pričel z izvajanjem raziskovalnih aktivnosti, na podlagi katerih bo pripravljena obsežna študija o transportu med prvo svetovno vojno. Študija se bo pri obravnavi prevoza vojakov, orožja, streliva in druge opreme za potrebe vojne osredotočila na različne oblike transporta na soški fronti, kar bo služilo kot osnova za postavitev nove muzejske razstave v Parku vojaške zgodovine. Kot del projektnih aktivnosti bo do zaključka projekta v letu 2021 v sodelovanju z zgodovinarji in logističnimi strokovnjaki na temo transporta med prvo svetovno vojno organiziran tudi simpozij, kjer bodo predstavljeni izsledki študije. V sklopu predvidenih izobraževalnih vsebin bo ob zaključku organizirana še strokovna študijska ekskurzija, namenjena seznanjanju s tematiko prevoza in logistike v prvi svetovni vojni. Projekt bo trajal med 1. 11. 2018 in 31. 10. 2021, njegova vrednost pa znaša 2.941.176,00 eur z DDV, od tega naš delež 118.000,00 eur z DDV (znesek sofinanciranja 100.300,00 eur, lastna udeležba 17.700,00 eur).

9. RAČUNOVODSKO POROČILO ZA LETO 2019

Računovodsko poročilo je namenjeno notranjim in zunanjim uporabnikom računovodskih izkazov. Vsebuje računovodske podatke, informacije in vsa potrebna razkritja, razlage ter pojasnila posameznih računovodskih postavk. Javni zavod za upravljanje dediščine in turizem Pivka (v nadaljevanju: zavod) je pričel s poslovanjem dne 1. 1. 2016.

Obvezni izkazi so naslednji:

1. **Bilanca stanja**, ki izkazuje stanje sredstev in obveznosti do njihovih virov na dan 31. 12. 2019 s prilogama:
 - 1a. **Stanje in gibanje neopredmetenih dolgoročnih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev** in
 - 1b. **Stanje in gibanje dolgoročnih kapitalskih naložb in posojil.**
2. **Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov**, kjer se izkazujejo prihodki in odhodki po računovodskih standardih.
3. **Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti**, kjer ločeno izkazujemo prihodke in odhodke iz javne službe in tiste, ki so ustvarjeni na trgu.
4. **Izkaz prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka**, kjer so prikazani prihodki in odhodki po Zakonu o računovodstvu s prilogama:
 - 4a. **Izkaz terjatev in naložb določenih uporabnikov**, ki je sestavni del izkaza po načelu denarnega toka in
 - 4b. **Izkaz računa financiranja določenega uporabnika**, ki je sestavni del izkaza po načelu denarnega toka.

Vsi zneski za leto 2019 so izkazani v evrih brez centov. Poslovno leto je enako koledarskemu in je trajalo od 1. 1. 2019 do 31. 12. 2019.

Javni zavod za upravljanje dediščine in turizem Pivka je po Zakonu o računovodstvu in v skladu s Pravilnikom o enotnem kontnem načrtu za proračun in proračunske uporabnike razvrščen med določene uporabnike enotnega kontnega načrta. Pri vodenju poslovnih knjig se upoštevajo določbe iz:

- Zakona o javnih financah (Ur. l. 79/99, 124/00, 79/01, 30/02, 56/02, 110/02, 127/06, 14/07, 64/08, 109/08, 49/09, 38/10, 11/11. pop. 14/13 in pop. 101/13, 55/15-ZFis, 96/15-ZIPRS1617 in 13/18),
- Zakona o računovodstvu (Ur. l. 23/99, 30/02 in 114/06 in 86/16),
- Pravilnika o računovodstvu,
- Pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in osebe javnega prava (Ur. l. 115/02, 21/03, 134/03, 126/04, 120/07, 124/08, 58/10, 60/10, 104/10 in 104/11, 86/16 in 80/19),
- Pravilnika o načinu usklajevanja terjatev in obveznosti po 37. členu Zakona o računovodstvu (Ur. l. 117/02 in 134/03, 108/13),
- Pravilnika o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Ur. l. 115/02, 21/03,

134/03, 126/04, 120/07, 124/08, 58/10, 60/10-popr., 104/10,104/11,8614/16 in 80/19),

- Pravilnika o opredelitvi pridobitne in nepridobitne dejavnosti (Ur. l. 109/07, 68/09),
- Pravilnika o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov oseb javnega prava (Ur. l. 134/03, 34/04, 13/05, 114/06, 138/06, 120/07, 112/09, 58/10 97/12,100/15,75/17 in 82/18),
- Pravilnika o pripravi konsolidirane premoženjske bilance države in občin (Ur. l. 26/03, 117/05, 120/07, 32/08 in 106/13, 94/14),
- Odredbe o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov,
- Navodila o spremembah in dopolnitvah Navodila o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna (Ur. l. 102/10),
- Navodila za uskladitev računovodskih evidenc za uporabnike enotnega kontnega načrta z Zakonom o računovodstvu (Ur. l. 110/99, 26/00, 27/00-popr.),
- Navodila o načinu odpisa neopredmetenih dolgoročnih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (Ur. l. 45/04, 114/06, 138/06, 120/07, 48/09 in 58/10),
- Slovenskih računovodskih standardov.

1. Pojasnila k bilanci stanja

AKTIVA

A.) Dolgoročna sredstva in sredstva v upravljanju

Opredmetena in neopredmetena sredstva se v poslovnih knjigah izkazujejo po nabavni vrednosti. Med dolgoročnimi sredstvi izkazujemo v tej postavki:

- neopredmetena sredstva in njihov popravek vrednosti in
- opremo in druga opredmetena osnovna sredstva ter njihov popravek vrednosti.

Med dolgoročnimi sredstvi in sredstvi v upravljanju so zajeta samo tista sredstva, ki so bila na zavodu nabavljena od 1. 1. 2016 dalje. Preostala sredstva, s katerimi razpolaga zavod, niso zajeta v poslovnih knjigah zavoda zaradi zahtev, ki izhajajo iz operacije pridobivanja sredstev za projekt »Celovita ureditev kompleksa Parka vojaške zgodovine« in projektov pred začetkom samostojnega poslovanja zavoda. Sredstva se bodo ustrezno prenesla v upravljanje v skladu s Pogodbo o upravljanju med Občino Pivka in Zavodom za turizem Pivka.

Neopredmetena sredstva predstavljajo premoženjske pravice in programsko opremo. Nabavna vrednost neopredmetenih sredstev znaša na dan 31. 12. 2019 8.372 eur, popravek vrednosti pa 3.363 eur.

Opredmetena osnovna sredstva predstavljajo zgradbe, oprema in drobni inventar. Na dan 31. 12. 2019 znaša nabavna vrednost opredmetenih osnovnih sredstev 86.570 eur, popravek vrednosti pa 34.596 eur.

V letu 2019 so bila v soglasju z ustanoviteljico iz sredstev po pogodbi o letnem financiranju zavoda nabavljena naslednja neopredmetena in opredmetena osnovna sredstva v skupni višini 8.939:

- pisarniški stol	331 eur
- pisarniški stol	212 eur
- ognjevarni omari za arhiv	1.545 eur
- računalnik PCP Plus	562 eur
- aparat za vodo za obiskovalce	783 eur
- motorna kosilnica Husquarna LC356	696 eur
- pihalec Stihl SH 86	385 eur
- konferenčna televizija Samsung 49NU7172	399 eur
- konferenčna televizija Samsung 4K-1	443 eur
- konferenčna televizija Samsung EE55RU	626 eur
- licenca za dograditev vstopn. sistema	2.957 eur

Eno osnovno sredstvo, in sicer hladilnik HOM180, je bilo nabavljeno iz sredstev projekta »Promocija reje drobnice«. Vrednost nabavljenega sredstva je bila 933 eur.

Osnovna sredstva se amortizirajo po metodi enakomernega časovnega amortiziranja. Pri obračunu amortizacije so bile upoštevane amortizacijske stopnje, ki so usklajene z Navodilom o načinu odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (Ur. l. 58/10). Med drobni inventar so zajeta sredstva, ki imajo dobo koristnosti daljšo od enega leta, vrednost posameznega sredstva pod 500 eur in ki so ob nabavi prenesena v uporabo s takojšnjim odpisom celotne vrednosti sredstva.

Osnovna sredstva v upravljanju se knjigovodsko vodijo ločeno od ostalih osnovnih sredstev, financiranih iz prejetih donacij ali iz projektov, kar je razvidno iz registra osnovnih sredstev.

Popis sredstev je potekal ročno in v skladu z navodili o popisu. Inventurna komisija ni predlagala nobenega sredstva za odpis.

B.) Kratkoročna sredstva in aktivne časovne razmejitve

Med kratkoročnimi sredstvi izkazujemo:

- denarna sredstva v blagajnah,
- dobroimetje pri bankah in drugih finančnih ustanovah,
- kratkoročne terjatve do kupcev,
- kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta,
- druge kratkoročne terjatve in
- aktivne časovne razmejitve.

Zavod ima na dan 31. 12. 2019 za 80.966 eur kratkoročnih sredstev ter aktivnih časovnih razmejitev in jih sestavljajo:

- denarna sredstva v blagajnah iz naslova blagajniških minimumov v višini 650 eur,
- denarna sredstva na računu, odprtem pri Upravi RS za javna plačila v višini 33.891 eur,
- denarna sredstva v blagajni na prehodnem kontu iz naslova vstopnin in prodaje v trgovini ter kinu v višini 1.221 eur,
- kratkoročne terjatve do kupcev v višini 2.054 eur,

- kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta v višini 2.712 eur,
- druge kratkoročne terjatve iz naslova vstopnega DDV ter kratkoročnih terjatev do poslovne banke iz naslova plačil s plačilnimi karticami za leto 2019 v višini 5.388 eur,
- aktivne časovne razmejitve v višini 35.050 eur.

Terjatve do kupcev in proračunskih uporabnikov so na dan 31. 12. 2019 usklajene in potrjene z obrazci IOP. Inventurna komisija za popis terjatev in obveznosti ni ugotovila nobenih spornih terjatev. Nobena terjatev ni bila predlagana za odpis. Zavod na dan 31. 12. 2019 ne izkazuje terjatev do tujine.

Aktivne časovne razmejitve predstavljajo nezaračunani prihodki, ki smo jih pripoznali v povezavi z odobrenimi sredstvi iz naslova projektov, ki pa še niso bila plačana. Za njihovo knjiženje obstaja namreč razumno zagotovilo, da jih bo zavod prejel, kar je razvidno iz ustreznih sklenjenih pogodb in drugih dokumentov. Ker smo kot določeni uporabniki izpolnili pogoje za pripoznavanje prihodkov, izkazujemo terjatev v obliki prehodno nezaračunanih prihodkov.

Na dan 31. 12. 2019 izkazuje zavod 7.579 eur nezaračunanih prihodkov iz projekta »Promocija reje drobnice« in 27.471 eur nezaračunanih prihodkov iz projekta »Walk of peace«.

C.) Zaloge

Zavod izkazuje na dan 31. 12. 2019 za 41.005 eur zalog trgovskega blaga v muzejski trgovini Magazin ter za 1.075 eur zalog trgovskega blaga v trgovini v Ekomuzeju. V postavki zalog so vsebovane zaloge na centralnih skladiščih, vrednost komisjskega blaga v skladiščih se vodi na izvenbilančnih kontih skupine 999. Zaloge v centralnih skladiščih se vodijo po nabavni ceni po metodi FIFO. Inventurno stanje je bilo na dan 31. 12. 2019 usklajeno s knjigovodskim stanjem zalog. Od ugotovljenega inventurnega primanjkljaja je bil odveden ustrezen davek na dodano vrednost.

PASIVA

D.) Kratkoročne obveznosti in pasivne časovne razmejitve

Med kratkoročnimi obveznostmi izkazujemo:

- kratkoročne obveznosti do zaposlenih,
- kratkoročne obveznosti do dobaviteljev,
- druge kratkoročne obveznosti iz poslovanja in
- kratkoročne obveznosti do uporabnikov enotnega kontnega načrta.

Zavod ima na dan 31. 12. 2019 za 89.148 eur kratkoročnih obveznosti in jih sestavljajo:

- kratkoročne obveznosti do zaposlenih iz naslova plač, prispevkov delojemalcev in dohodnine za plačo za mesec december v višini 19.558 eur,
- kratkoročne obveznosti do domačih dobaviteljev v višini 57.532 eur ter 1.394 eur obveznosti do tujih dobaviteljev,

- kratkoročne obveznosti za prispevke delodajalca za plačo za mesec december v višini 2.953 eur,
- kratkoročne obveznosti za davek na dodano vrednost za mesec december v višini 1.494 eur,
- kratkoročne obveznosti iz naslova davka od dohodkov pravnih oseb v višini 3.620 eur,
- kratkoročne obveznosti za premije dodatnega pokojninskega zavarovanja v višini 322 eur,
- kratkoročne obveznosti do uporabnikov enotnega kontnega načrta v višini 1.707 eur ter
- kratkoročne pasivne časovne razmejitev iz naslova vračunanih odhodkov za stroške zalog v višini 568 eur.

E.) Lastni viri in dolgoročne obveznosti

Med lastnimi viri in dolgoročnimi obveznostmi izkazujemo:

- dolgoročne pasivne časovne razmejitev in
- ugotovljeni presežek prihodkov nad odhodki tekočega poslovnega leta in preteklega poslovnega leta z upoštevanjem porabe presežka.

Zavod ima na dan 31. 12. 2019 za 90.881 eur lastnih virov in dolgoročnih obveznosti in jih sestavljajo:

- dolgoročne pasivne časovne razmejitev v skupni višini 87 eur iz naslova prejete donacije v obliki železniških tirov za postavitev lokomotive in vagonov, ki je ovrednotena, vendar neodplačna; vrednost donacije je ustrezno zmanjšana za znesek obračunanih amortizacij sredstev, ki se pokriva v breme postavke dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev,
- obveznosti za neopredmetena sredstva in opredmetena osnovna sredstva v višini 48.921 eur,
- ugotovljeni presežki prihodkov nad odhodki po izvzemu davka od dohodka v višini 41.873.

2. Pojasnila k izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov

Izkaz prihodkov in odhodkov je sestavljen na podlagi Odredbe o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov pravnih oseb javnega prava in Računovodskih standardov. Pri sestavitvi tega izkaza določeni uporabniki upoštevamo računovodsko načelo nastanka poslovnega dogodka.

V svojih poslovnih knjigah vodi zavod odhodke po naravni vrsti stroškov, in sicer:

- stroški materiala,
- stroški storitev,
- stroški dela,
- stroški amortizacije,
- drugi stroški,
- finančni odhodki in

- drugi odhodki.

Prihodki so razdeljeni na:

- prihodke iz poslovanja, kamor so vključeni prihodki proračunov, javne službe in prihodki od prodaje blaga in storitev na trgu,
- finančne prihodke in
- druge prihodke.

PRIHODKI

A.) Prihodki od poslovanja

Prihodki iz poslovanja znašajo za leto 2019 750.185 eur in so za 16 odstotkov višji kot preteklo poslovno leto. Sestavljajo jih:

1. prihodki iz občinskega proračuna v višini 123.061 eur, ki so namenjeni pokrivanju stroškov plač, stroškov materiala ter storitev in predstavljajo 17 odstotkov vseh doseženih poslovnih prihodkov,
2. prihodki Ministrstva za kulturo za financiranje operacije »Dediščina kot doživetje« v višini 4.000 eur (prihodki tudi izplačani),
3. prihodki Agencije RS za kmetijske trge za financiranje projekta »Hop on« v višini 935 eur (prihodki tudi izplačani),
4. prihodki Občine Postojna kot vodilnega partnerja v projektu »Etno podjetno« v višini 1.214 eur (prihodki tudi izplačani),
5. prihodki iz projekta »Walk of peace« v višini 27.470 eur (še niso bili izplačani),
6. prihodki iz projekta »Promocija reje drobnice« v višini 6.929 eur (še niso bili izplačani),
7. prihodki od prodaje storitev iz opravljanja javne službe v višini 368.825 eur, kjer so zajeti prihodki od vstopnin in prijavnin na dogodke, ki se nanašajo na javno službo po Odloku o ustanovitvi ter predstavljajo 50 odstotkov vseh poslovnih prihodkov,
8. prihodki od prodaje blaga v muzejski trgovini Magazin v višini 132.170 eur, prihodki od prodaje v trgovini v Ekomuzeju v višini 392 eur, prihodki od zaračunanih skupnih stroškov v objektu Komanda v višini 4.217 eur, ki predstavljajo 19 odstotkov vseh poslovnih prihodkov, ter
9. ostali prihodki, pridobljeni na trgu (sponzorska sredstva, prihodki od prodaje storitev na simulatorju letenja z letalom MiG-21, prihodki od nakupa vstopnic za Kino Pivka, najem plakatnih mest, vodenja izven muzeja, izvajanje promocije na dogodkih ter razne provizije), v višini 80.972 eur, ki predstavljajo 11 odstotkov vseh doseženih poslovnih prihodkov. Zavod je prevzel vodenje Kina Pivka z oktobrom 2019.

Med ostalimi prihodki, pridobljenimi na trgu (točka 9.), znašajo največje postavke:

- prihodki od ogleda dogodka Europa Truck Trial v višini 30.332 eur,
- prihodki od prodaje storitev uporabe simulatorja letenja z letalom MiG-21 v višini 19.263 eur,
- prihodki od ogleda kino predstav v višini 6.723 eur,
- prihodki od prijavnin na dogodke v višini 5.398 eur,
- prihodki od sponzorskih pogodb v višini 2.483 eur,

- ostali prihodki v višini 16.773 eur.

Tabela: Prihodki od storitev opravljanja javne dejavnosti po odloku o ustanovitvi za leta 2019, 2018, 2017 in 2016 (vrednosti v eur)

	2019	2018	2017	2016
vstopnine v PVZ (od tega samo podmornica)	363.297 (55.737)	326.515 (53.194)	295.353 (50.265)	245.730 (41.484)
prijavnine na dogodke v PVZ	115	17.154	13.974	2.572
dodatno vodenje po muzeju	1.319	797	592	200
vstopnine v Ekomuzej	3.594	4.615	4.556	4.144
dodatna ponudba	500	1.032	420	595
Skupaj	368.825	350.113	314.895	253.241

B.) Finančni prihodki

Zavod ni imel v letu 2019 nobenih finančnih prihodkov.

C.) Drugi prihodki

Zavod je imel v letu 2019 za 6.005 eur drugih prihodkov. V njih so zajete prejete donacije pravnih oseb ter izplačilo zavarovalne premije Zavarovalnice Triglav.

D.) Prevrednotovalni poslovni prihodki

Zavod je imel v letu 2019 za 3.637 eur drugih prevrednotovalnih prihodkov, ki izhajajo iz naslova dokončnega poročuna odbitnega deleža davka na dodano vrednost za leto 2019 ter ustreznih knjižb na popravku vrednosti osnovnih sredstev zaradi spremembe stopnje amortizacije pri dveh osnovnih sredstvih.

ODHODKI

E.) Stroški blaga, materiala in storitev

Stroški blaga, materiala in storitev znašajo za leto 2019 442.047 eur in so za 17 odstotkov višji kot preteklo poslovno leto. Sestavljajo jih:

1. nabavna vrednost prodanega materiala in blaga v višini 63.002 eur,
2. stroški materiala v višini 64.812 eur in
3. stroški storitev v višini 314.233 eur.

Tabela: Stroški materiala za leta 2019, 2018, 2017 in 2016 (vrednosti v eur)

	2019	2018	2017	2016
električna energija in omrežnina	24.016	23.413	24.096	19.736
gorivo za vozila, eksponate in kosilnice	2.908	1.951	1.371	1.674
kurivo za ogrevanje	5.358	5.471	6.379	5.043
nadomestni deli	949	1.203	242	
material za tekoče vzdrževanje	20.733	15.402	13.083	12.282
pisarniški material	2.086	1.982	2.221	1.811
strokovna literatura	363	411	207	
drugi stroški materiala	8.399	5.731	2.702	2.489
Skupaj	64.812	55.564	50.298	43.035

Tabela: Stroški storitev za leta 2019, 2018, 2017 in 2016 (vrednosti v eur)

	2019	2018	2017	2016
storitve čiščenja	1.594	166	2.542	11.009
prevozne storitve cestnega prometa	9.825	256	1.723	1.379
varnost pri delu	434	606	437	470
storitve v zvezi z delavnicami in razstavami	11.552	22.129	7.294	256
razne storitve ob dogodkih v PVZ	18.217	8.853	11.509	5.690
poštne storitve	995	784	993	780
stroški provizije pri najemu simulatorja	11.735	9.040		
telefon in optika	2.897	2.392	2.040	1.480
stroški udeležbe na sejnih, simpozijih	2.274	2.360	1.542	1.245
varovanje zgradb in prostorov	3.331	2.779	3.559	3.051
turistično vodenje zunanjih izvajalcev	7.624	1.504	1.280	4.444
tiskarske storitve	18.737	17.874	17.386	11.006
vzdrževanje poslovnih prostorov	16.402	18.180	20.705	17.872
vzdrževanje okolice	1.814	3.569	8.082	4.452
vzdrževanje programske opreme	13.505	10.837	12.680	13.269
vzdrževanje opreme in sredstev	10.323	8.932	9.204	2.999
najemnine računalniške opreme	1.959	1.551	1.041	1.068
najemnine poslovnih prostorov	812	799	622	
najemnine kinoprojektorja	1.800			
najemnine filmov	2.953			
provizije poslovne banke in UJP	4.212	3.440	2.984	870
zavarovalne premije za opremo	5.179	3.716	3.011	1.976
zavarovalne premije za obiskovalce	9.697	8.444	7.640	6.333

zavarovalne premije za vozila	3.472	322	1.408	
izobraževanje zaposlenih	458	1.615	495	253
pregled požarne varn., priprava ocene tv.		489		
svetovalne, revizorske, intelektualne stor.	3.891	4.953	11.930	5.403
stroški pogostitev ob dogodkih	6.873			
komunalne storitve - voda	5.127	5.258	4.668	3.253
komunalne storitve - odvoz odpadkov	1.657	1.497	1.425	1.479
povračila stroškov prevoza v državi	1.723	3.991	4.292	3.660
zdravstvene storitve	953	193	135	286
stroški nočitev tujina in doma	130	407		
prevozi oseb, letalske vozovnice		1.537		
stroški podjemnih pogodb	1.571	166		
storitve reprezentance	4.289	12.499	11.411	8.479
oglaševalske storitve	45.175	46.291	32.542	14.078
študentsko delo	74.714	63.215	51.938	38.033
dejavnost gasilcev na prireditvah	1.695	1.560	800	2.470
avtorski honorarji za projekt	3.000			
načrti in projektna dokumentacija	560			
stroški za službena oblačila	1.074	50	121	
Skupaj	314.233	272.365	237.502	167.097

F.) Stroški dela

Višina plač je usklajena z določili Kolektivne pogodbe za kulturne dejavnosti, Zakonom o sistemu plač javnih uslužbencev in Zakonom o urejanju javnih financ. Stroški dela zajemajo:

- bruto plače,
- prispevke delodajalca in
- druge stroške dela.

V letu 2019 je bilo na Zavodu doseženih za 274.228 eur stroškov dela in jih sestavljajo:

1. Plače in nadomestila plač v višini 227.248 eur. V znesku so zajete plače zaposlenih za redno delo, praznike, letni dopust, boleznine, nadure in delovno uspešnost zaradi povečanega obsega dela kot posledica nezasedenosti delovnih mest po sprejeti sistematizaciji delovnih mest.
2. Prispevki delodajalca za socialno varnost v višini 18.829 eur. Podatek zajema prispevke delodajalca za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.
3. Drugi stroški dela v višini 28.151 eur. Podatek zajema povračila stroškov za prevoz na delo, prehrano na delu, regres in premije KPZJU.

Stroški dela so se v letu 2019 povečali glede na preteklo poslovno leto za 6 odstotkov, predstavljajo pa 38 odstotkov vseh odhodkov zavoda. V letu 2019 sta bili realizirani dve novi zaposlitvi, in sicer za:

- delovno mesto Strokovni delavec za obdobje od 1. 4. 2019 do 31. 3. 2020 in
- delovno mesto Muzejski informator za obdobje od 1. 9. 2019 do 31. 1. 2020.

G.) Stroški amortizacije

Amortizacija je obračunana po metodi enakomerne časovne amortizacije, tako da so stopnje amortizacije enake ves čas uporabe sredstva. Amortizacija je obračunana v skladu z zakonskimi stopnjami, ki jih je potrdilo pristojno ministrstvo. Vključuje stroške takojšnjega odpisa drobnega inventarja in opreme, katere posamična nabavna vrednost ne presega 500 eur. Amortizacija se obračuna ločeno za sredstva v upravljanju in ločeno za sredstva, pridobljena iz drugih virov.

Stroški amortizacije znašajo za leto 2019 6.298 eur. Amortizacija v višini 5.603 eur se pokrije v breme ustreznih virov med lastnimi viri in dolgoročnimi obveznostmi, preostali del amortizacije v višini 695 eur pa ostaja kot odhodek v izkazu uspeha.

Na podano pripombo revizorja ob opravljeni reviziji poslovanja za leto 2018 se za dve osnovni sredstvi pri obračunu amortizacije za leto 2019 popravljata stopnja amortizacije, in sicer pri:

- skladiščnem objektu s ponjavo AS-D (inv. št. 0055) iz stopnje amortizacije 6 % na novo stopnjo 3 % ter
- rabljenem osebnem vozilu Dacia Duster 1.6 (inv. št.0123) iz stopnje amortizacije 20 % na novo stopnjo 12,5 %.

Vsi popravki bremenijo tekoče poslovno leto 2019 in so knjiženi kot zmanjšanje popravkov vrednosti omenjenih dveh osnovnih sredstev.

H.) Drugi stroški

Med drugimi stroški izkazujemo vplačane članarine združenjem, izplačila nagrad dijakom in študentom za obvezno prakso, stroške DDV-ja od ugotovljenih primanjkljajev pri inventuri, stroške poslovnih daril ter stroške zavarovanj pri opravljanju družbeno koristnega dela. Skupaj je bilo v letu 2019 za 3.724 eur drugih stroškov, kar znaša 1 odstotek vseh odhodkov.

I.) Finančni odhodki

Postavka finančnih odhodkov v skupnem znesku 2.289 eur zajema zamudne obresti od dobaviteljev in prevrednotovalne odhodke iz naslova priznanih provizij pri prodaji darilnih bonov podjetja Zvezdar d.o.o.

J.) Drugi odhodki

Zavod v letu 2019 ne izkazuje drugih odhodkov.

K.) Presežek prihodkov

Za leto 2019 je bil ugotovljen presežek prihodkov nad odhodki po načelu nastanka poslovnega dogodka v višini 36.174 eur. Zavod ima iz naslova ugotovljenega presežka za 5.990 eur obveznosti za davek od dohodkov pravnih oseb. Presežek prihodkov nad odhodki po odbitku davka od dohodkov pravnih oseb v višini 30.184 eur se prenaša med nerazporejeni presežek prihodkov nad odhodki med lastne vire in dolgoročne obveznosti Zavoda. Presežek se razporedi v skladu s sklepom sveta zavoda.

3. Pojasnila k izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po dejavnosti

Po 22. členu Zakona o zavodih se kot javne službe opravljajo z zakonom oz. odlokom občine ali mesta na podlagi zakona določene dejavnosti, katerih trajno in nemoteno opravljanje zagotavlja v javnem interesu republika, občina ali mesto. Tržna dejavnost se nanaša na prodajo storitev, opravljenih za trg. V poslovnih knjigah za leto 2019 zagotavljamo ločeno evidenco prihodkov (po izbranih kontih), ki so nastali z opravljanjem javne službe, in prihodkov, ki so nastali na trgu.

V letu 2019 je bilo ustvarjenih za 540.932 eur prihodkov iz naslova opravljanja javne službe in 218.895 eur prihodkov od prodaje blaga in storitev na trgu. Opravljanje dejavnosti na trgu predstavlja 29 odstotkov vseh ustvarjenih prihodkov zavoda.

Pri razporejanju odhodkov na tržno dejavnost smo uporabili sodilo, ki smo ga upoštevali pri pripravi finančnega načrta za leto 2019. Med odhodke iz tržne dejavnosti so neposredno uvrščeni odhodki iz naslova nabavne vrednosti prodanega materiala in blaga trgovine ter polovica zneska plače in vseh pripadajočih stroškov dela zaposlenega vodje trgovine.

Pri razporejanju ostalih stroškov materiala, storitev, amortizacije, drugih stroškov, finančnih odhodkov ter prevrednotovalnih odhodkov smo upoštevali sodilo deleža prihodkov na trgu v celotnih prihodkih zavoda.

V izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti izkazujemo za leto 2019 3.036 eur presežka prihodkov nad odhodki iz izvajanja javne službe po odbitku davka od dohodkov ter 27.148 eur presežka prihodkov nad odhodki od prodaje na trgu po odbitku davka od dohodkov.

4. Pojasnila k izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka

Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka je evidenčni izkaz, v katerega se vpisujejo podatki o prilivih in odlivih, ki jih določeni uporabniki izkazujejo v poslovnih knjigah po drugem odstavku 11. člena Odredbe o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov. Določeni uporabniki moramo izkazovati prihodke in odhodke po načelu denarnega toka – plačane realizacije. Takšno izkazovanje naj bi zagotavljalo primerljive podatke, ki so potrebni za spremljanje gibanja sredstev javnih financ na ravni države in občin. Pri evidenčnem izkazovanju podatkov se upoštevajo pravila, ki veljajo za druge uporabnike, ne pa pravila iz Slovenskih računovodskih standardov. Podatki, izkazani v tem izkazu, niso primerljivi s podatki, izkazanimi na kontih skupine 46 – zaračunani odhodki določenih uporabnikov in 76 – zaračunani prihodki določenih uporabnikov. Po načelu denarnega toka se prihodke pripozna, ko sta izpolnjena dva pogoja:

1. poslovni dogodek je nastal oz. storitev je bila opravljena in
2. prišlo je do prejema ali izplačila denarja oz. njegovega ekvivalenta.

Pri pripravi izkaza prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka smo upoštevali spremembo Pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračun,

proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava, ki so bila podana s strani RS Ministrstva za finance (410-11/2020-3).

V tem obrazcu izkazujemo sredstva, pridobljena iz občinskega proračuna in državnega proračuna za tekočo porabo po načelu denarnega toka, ločeno od lastnih pridobljenih sredstev, ustvarjenih z javno službo in tistih, ki so ustvarjena na trgu.

V letu 2019 je imel zavod 727.849 eur prilivov iz naslednjih virov:

- sredstev iz občinskega proračuna za tekočo porabo v višini 123.061 eur,
- sredstev iz občinskega proračuna za investicije v višini 8.939 eur
- sredstev iz državnega proračuna za sofinanciranje stroškov dela po projektu »Dediščina kot doživetje« v skupni višini 1.000 eur,
- sredstev iz javnih skladov za tekočo porabo v višini 93 eur,
- sredstev iz najemnin premoženja v upravljanju v višini 500 eur,
- sredstev iz naslova izvajanja javne službe (vstopnine, prijavnine na dogodke, vodenje po muzeju) v višini 369.491 eur,
- sredstev iz naslova prejetih donacij iz domačih virov v višini 4.861 eur,
- sredstev, prejetih iz drugih evropskih institucij po projektih v višini 2.149 eur in
- sredstev, pridobljenih s prodajo blaga in storitev na trgu v višini 217.755 eur.

Sredstva iz občinskega proračuna predstavljajo 19 odstotkov vseh prilivov, pridobljena sredstva iz naslova vstopnin in prijavnin na dogodke 50 odstotkov vseh prilivov, sredstva pridobljena na trgu 30 odstotkov vseh prilivov, vsi ostali prihodki pa predstavljajo skupaj 1 odstotek vseh prilivov zavoda.

V letu 2019 je imel zavod za 721.832 eur odlivov za naslednje izdatke:

- plače in druge izdatke zaposlenim v višini 224.671 eur,
- prispevke delodajalcev za socialno varnost v višini 36.113 eur,
- izdatke za blago in storitve za izvajanje javne službe v višini 260.006 eur,
- investicije v osnovna sredstva v višini 12.140 eur ter
- izdatke iz naslova prodaje storitev na trgu v višini 188.902 eur.

Zavod ima na dan 31. 12. 2019 ustvarjeni presežek prilivov nad odlivi v višini 6.017 eur. Z upoštevanjem stanja denarnih sredstev na računu dne 1. 1. 2019 in ustvarjenim presežkom prilivov v letu 2019 stanje denarnih sredstev na dan 31. 12. 2019 ustreza pozitivnemu denarnemu toku leta 2019.

Tabela: Primerjava doseženih prilivov in odlivov v letu 2019 s finančnim načrtom za leto 2019 (vrednosti v eur) – upoštevani denarni tok

Postavka	2019	Plan 2019	2019/Plan
Skupaj prihodki	727.849	701.000	1,04
1.Prihodki za izvajanje javne službe	510.094	565.000	0,91
- prihodki iz državnih proračunov			
- prihodki iz občinskih proračunov	132.000	160.000	0,83
- prihodki iz državnega proračuna iz sredstev EU	2.149	33.000	0,07
- prihodki iz javnih skladov/agencij	93		
- prihodki od najemnin	500		
- drugi prihodki za izvajanje javne službe	369.491	340.000	1,09
- prejete donacije	4.861		
- prejeta sredstva – projekti EU	1.000	32.000	0,04
2.Prihodki od prodaje blaga in storitev na trgu	217.755	136.000	1,61
Skupaj odhodki	721.832	701.000	1,03
3.Odhodki za izvajanje javne službe	532.930	565.000	0,95
- plače in drugi izdatki zaposlenim	224.671	232.670	0,97
<i>*plače in dodatki</i>	188.451	193.800	
<i>*regres za letni dopust</i>	9.104	8.880	
<i>*povračila in nadomestila</i>	14.254	15.860	
<i>*sredstva za druge izdatke</i>	178		
<i>*sredstva za nadurno delo</i>	12.684	14.130	
- prispevki delodajalcev za socialno varnost	36.113	37.130	0,98
- izdatki za blago in storitve	260.006	282.500	0,92
<i>*pisarniški in splošni material in storitve</i>	92.115	82.330	1,12
<i>*posebni material in storitve</i>	8.376	3.600	2,33
<i>*energija, voda, komunalne storitve, komunikacije</i>	29.432	31.380	0,94
<i>*prevozni stroški in storitve</i>	9.945	3.380	2,95
<i>*izdatki za službena potovanja</i>	1.390	4.900	0,29
<i>*tekoče vzdrževanje</i>	51.920	58.100	0,90
<i>*poslovne najemnine in zakupnine</i>	2.781	9.000	0,31
<i>*kazni in odškodnine</i>			
<i>*drugi operativni odhodki</i>	64.047	59.810	1,07
<i>*odhodki za izvajanje projektov</i>		30.000	
- investicijski odhodki	12.140	12.700	0,96
4.Odhodki iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu	188.902	136.000	1,39
- plače in izdatki zaposlenim	9.769	9.130	1,07
- prispevki delodajalcev za soc. varnost	1.587	1.470	1,08
- izdatki za blago in storitve	177.546	125.400	1,42
Presežek prihodkov nad odhodki	6.017		

5. Izračun presežka po Zakonu o fiskalnem pravilu

Posredni uporabniki proračuna morajo po Zakonu o fiskalnem pravilu (Ur. l. 55/15) in na podlagi 77. člena Zakona o izvrševanju proračuna RS za leti 2018 in 2019 (ZIPRS1819) izračunavati presežek, ki pa je drugačen kot presežek, izračunan po računovodskih

pravilih. Presežek se izračuna tako, da se presežek po denarnemu toku na dan 31. 12. 2019 zmanjša za neplačane obveznosti (konti skupine 21, 22, 23 in 24), neporabljena namenska sredstva, ki so namenjena za financiranje izdatkov v prihodnjem obdobju in so evidentirana na kontih časovnih razmejitev, ter za neporabljena sredstva za investicije. Izračunan presežek po fiskalnem pravilu za leto 2019 je negativen, zato se celoten presežek, izračunan po računovodskih pravilih, porabi v skladu s predpisi in akti o ustanovitvi zavoda.

6. Druga razkritja v skladu z 27. členom Pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava

Ob upoštevanju 27. člena Pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava, podajamo naslednja druga razkritja:

6.1 Sodilo za razmejevanje prihodkov in odhodkov na dejavnost javne službe ter dejavnost prodaje blaga in storitev na trgu

Pri razporejanju dela odhodkov na tržno dejavnost smo uporabili sodilo, ki smo ga upoštevali pri pripravi finančnega načrta za leto 2019. Med odhodke iz tržne dejavnosti so neposredno uvrščeni celotni stroški nabavne vrednosti prodanega blaga v trgovini (konto 466000) ter polovica celotnega zneska plače in vseh pripadajočih stroškov dela zaposlenega sodelavca, ki vodi trgovino. Poleg teh so na tržno dejavnost zavoda prerezporejeni ostali odhodki v deležu, ki smo ga izračunali na podlagi celotnih prihodkov iz tržne dejavnosti glede na celotne prihodke zavoda. Celotni tržni prihodki zavoda predstavljajo 29 odstotkov celotnih prihodkov zavoda. Po izračunanem deležu smo ustrezno preračunali stroške materiala, stroške storitev, stroške amortizacije, druge stroške, finančne odhodke ter druge odhodke in jih razporedili v tržno dejavnost zavoda.

Konto 46 (vrednosti v eur)	Skupni stroški	Stroški javne dejavnosti	Stroški tržne dejavnosti
460 – stroški materiala	64.812	46.017	18.795
461 – stroški storitev	314.233	223.106	91.127
462 – stroški amortizacije	695	493	202
464 – stroški plač	274.228	262.876	11.352
465 – drugi stroški	3.734	2.651	1.083
466 – str. nabavne vr. blaga	63.002		63.002
467 – finančni odhodki	2.289	1.626	663
468 – drugi odhodki	660	468	192
Skupaj	723.653	537.237	186.416

6.2 Nameni, za katere so bile oblikovane dolgoročne rezervacije, ter oblikovanje in poraba dolgoročnih rezervacij po namenih

Zavod nima oblikovanih dolgoročnih rezervacij za poslovno leto 2019.

6.3 Vzroki za izkazovanje presežka prihodkov nad odhodki v bilanci stanja ter izkazu prihodkov in odhodkov

V izkazu prihodkov in odhodkov zavoda za leto 2019 je bil izkazan presežek prihodkov nad odhodki v višini 36.174 eur pred obdavčitvijo davka od dohodkov pravnih oseb, ki znaša 5.990 eur. Čisti presežek prihodkov nad odhodki leta 2019 v višini 30.184 eur se prenaša na postavko presežka v bilanci stanja (konto 985). Presežek se bo ustrezno prerazporedil v skladu s sklepom sveta zavoda.

6.4 Rezultati poslovanja za enoti Ekomuzej Pivških presihajočih jezer in Kino Pivka po načelu nastanka poslovnega dogodka

Postavka (vrednosti v eur)	Ekomuzej	Kino Pivka
Stroški:		
460 – stroški materiala	799	6
461 – stroški storitev	5.621	6.283
462 – stroški amortizacije		
464 – stroški plač		
465 – drugi stroški		
466 – str. nabavne vr. blaga	319	
467 – finančni odhodki		
468 – drugi odhodki		
Skupaj stroški	6.739	6.289
Prihodki:		
Skupaj prihodki	3.594	6.723
Rezultat poslovanja	-3.145	+434

Tabela vsebuje poslovne dogodke, ki so neposredno vezani na posamezno stroškovno mesto. V prihodnjem poslovnem letu bo potrebno oblikovati sodila za razporejanje posrednih stroškov (kot so stroški plač in tudi drugih) na stroškovni mesti Ekomuzeja in Kina Pivka.

6.5 Metoda vrednotenja zalog gotovih izdelkov v trgovini ter postavke na izvenbilančnih kontih

Zaloge v centralnih skladiščih (trgovina Magazin in trgovina Ekomuzej) se vodijo po nabavni ceni po metodi FIFO. Nabavna vrednost v obeh centralnih skladiščih (konto 363000) je podana v bilanci stanja med postavko zalog. Zaloge v komisijskih skladiščih (trgovina Magazin in trgovina Ekomuzej) so knjižene izvenbilančno na kontih 999.

Centralno skladišče	Konto na dan 31. 12. 2019	Vrednost v eur
	363000 – Zaloga	42.080
Komisijsko skladišče		
	999000 – blago v komisijski prodaji po prodajnih cenah	-23.357
	999001 – obveznost do lastnika blaga	13.870
	999002 – vrednost marže v prodajni vrednosti zaloge	6.290
	999003 – vrednost 22 % DDV v prodajni vrednosti zaloge	2.256
	999003 – vrednost 9,5 % DDV v prodajni vrednosti zaloge	941

6.6 Podatki o stanju neporavnanih terjatev ter ukrepih za njihovo poravnavo oziroma razlogih neplačila

Zavod izkazuje na dan 31. 12. 2019 za 2.054 eur terjatev do domačih kupcev.

Postavka na dan	Vrednost v eur
nezapadle	1.421
zapadle nad 90 dni	330
zapadle do 90 dni	
zapadle do 60 dni	190
zapadle do 30 dni	113
Skupne terjatve (konto 120000)	2.054

Pri terjatvah do kupcev deluje zavod v skladu s skrbnostjo dobrega gospodarja. S kupci, ki zamujajo s plačili preko valute, se takoj vzpostavi kontakt in se jim pošlje pisni opomin. Pri pregledu terjatev na dan 31. 12. 2019 je inventurna komisija presodila, da nobena terjatev ni neizterljiva in potrebna odpisa, tako da se pri kupcih nadaljuje s postopki izterjave. V januarju 2020 je bila poravnana večina odprtih terjatev iz izkazov na dan 31. 12. 2019.

Kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta znašajo na zadnji bilančni dan 2.712 eur.

Postavka na dan	Vrednost v eur
nezapadle	2.712
zapadle nad 90 dni	
zapadle do 90 dni	
zapadle do 60 dni	
zapadle do 30 dni	
Skupne terjatve (konto 14)	2.712

Druge kratkoročne terjatve v višini 5.388 eur se nanašajo na terjatve iz naslova refundacij bolniške odsotnosti pri plači za december, terjatve za vstopni DDV (DDV od prejetih faktur v januarju, po vsebini pa predmet poslovnega leta 2019) ter terjatve do poslovne banke za unovčenje poslovnih kartic in so v celoti nezapadle na dan 31. 12. 2019. V celoti so bile poravnane v začetku leta 2020.

6.7 Podatki o obveznostih, ki so zapadle v plačilo do konca poslovnega leta, oziroma razlogih za neplačilo

Zavod izkazuje na dan 31. 12. 2019 za 57.532 eur obveznosti do domačih dobaviteljev.

Postavka na dan 31. 12. 2019	Vrednost v eur
nezapadle	57.420
zapadle nad 90 dni	
zapadle do 90 dni	
zapadle do 60 dni	
zapadle do 30 dni	112
Skupne obveznosti (konto 220000)	57.532

Zavod izkazuje na dan 31. 12. 2019 za 1.394 eur obveznosti do tujih dobaviteljev.

Postavka na dan	Vrednost v eur
nezapadle	789
zapadle nad 90 dni	
zapadle do 90 dni	
zapadle do 60 dni	44
zapadle do 30 dni	561
Skupne obveznosti (konto 221000)	1.394

V začetku poslovnega leta 2020 so bile poravnane vse obveznosti, ki so bile na postavki obveznosti do tujih dobaviteljev na dan 31. 12. 2019.

Zavod izkazuje na dan 31. 12. 2019 za 8.389 eur drugih kratkoročnih obveznosti iz poslovanja.

Postavka na dan	Vrednost v eur
Nezapadle	8.389
zapadle nad 90 dni	
zapadle do 90 dni	
zapadle do 60 dni	
zapadle do 30 dni	
Skupne obveznosti (konto 23)	8.389

Vse druge kratkoročne obveznosti, ki zajemajo obveznost za prispevke delodajalca na plačo, obveznosti za DDV ter obveznosti za premije kolektivnega prostovoljnega zavarovanja javnih uslužbencev na zadnji bilančni dan, so v celoti nezapadle.

Zavod izkazuje na dan 31. 12. 2019 za 1.707 eur obveznosti do uporabnikov enotnega kontnega načrta.

Postavka na dan	Vrednost v eur
nezapadle	1.707
zapadle nad 90 dni	
zapadle do 90 dni	
zapadle do 60 dni	
zapadle do 30 dni	
Skupne obveznosti (konto 24)	1.707

Vse obveznosti do uporabnikov enotnega kontnega načrta so na dan 31. 12. 2019 nezapadle in poravnane na dan zapadlosti v plačilo.

6.8 Viri sredstev, uporabljeni za vlaganje v opredmetena osnovna sredstva, neopredmetena sredstva ter dolgoročne finančne naložbe (kapitalske naložbe)

V letu 2019 je bilo nabavljenih za 9.872 eur osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev.

Nabava sredstev po viru	Vrednost v eur
sredstva ustanovitelja po Pogodbi o financiranju delovanja zavoda za leto 2019 ter sklenjenem aneksu k pogodbi	8.939
- <i>neopredmetena sredstva</i>	2.957
- <i>oprema in druga opredmetena osnovna sredstva</i>	5.982
sredstva iz projekta »Promocija reje drobnice«	933
- <i>neopredmetena sredstva</i>	
- <i>oprema in druga opredmetena sredstva</i>	933
Skupaj	9.872

Sredstva se v registru osnovnih sredstev vodijo ločeno glede na vir nabave.

6.9 Naložbe prostih denarnih sredstev

Na dan 31. 12. 2019 izkazuje zavod za 35.762 eur prostih denarnih sredstev.

Postavka na dan 31. 12. 2019	Vrednost v eur
denarna sredstva v blagajni iz naslova blagajniškega minimuma (konto 100001)	650
- <i>blagajna vstopnine PVZ</i>	200
- <i>blagajna trgovina Magazin</i>	200
- <i>blagajna Ekomuzej vstopnine</i>	50
- <i>blagajna Ekomuzej trgovina</i>	50
- <i>blagajna Kino Pivka</i>	150
sredstva v blagajni, pripravljena za polog (konto 110990)	1.221
- <i>blagajna vstopnine PVZ</i>	825
- <i>blagajna trgovina Magazin</i>	381

- blagajna Ekomuzej vstopnine	5
- blagajna Ekomuzej trgovina	6
- blagajna Kino Pivka	4
sredstva na računu UJP (konto 110000)	33.891
Skupaj	35.762

6.10 Razlogi za pomembnejše spremembe stalnih sredstev

Med stalnimi sredstvi zavoda je za 56.983 eur dolgoročnih sredstev in sredstev v upravljanju. Vsa stalna sredstva zavoda so nabavljena v poslovnih letih 2016, 2017, 2018 in 2019. Inventurna komisija ni ugotovila nobenih sredstev, ki bi bila uničena ali poškodovana in potrebna odpisa. Zmanjšanje vrednosti sredstev je zato posledica obračunane amortizacije sredstev.

Sredstva po registrih (vrednosti v eur)	Sedanja vrednost 1.1.2019	Nove nabave	Amortizacija 2019	Popravki Vrednosti	Sedanja vrednost 31.12.2019
lastna sredstva	22.090		2.395	1.172	20.867
sredstva v upravljanju	28.832	8.939	3.561	86	34.296
drobni inventar					
sredstva iz donacij	136		49		87
sredstva iz projektov	1.093	933	293		1.733
Skupaj	52.151	9.872	6.298	1.258	56.983

7. Predlog razporeditve presežka prihodkov nad odhodki iz izkaza prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov

Svetu zavoda predlagamo, da se presežek prihodkov nad odhodki leta 2019 v skupni višini 30.184 eur nameni za pokrivanje investicij v naslednjih letih.

PRILOGE

- **Priloga 1:** Bilanca stanja na dan 31. 12. 2019
- **Priloga 2:** Stanje gibanja neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstev
- **Priloga 3:** Stanje in gibanje dolgoročnih kapitalskih naložb in posojil
- **Priloga 4:** Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov
- **Priloga 5:** Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti
- **Priloga 6:** Izkaz prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka
- **Priloga 7:** Izkaz terjatev in naložb določenih uporabnikov
- **Priloga 8:** Izkaz računa financiranja določenega uporabnika

Priloga 1: Bilanca stanja na dan 31. 12. 2019

Skupine kontov	Naziv skupine kontov	Oznaka za AOP	Znesek	
			Tekočega leta	Prejšnj. leta
1	2	3	4	5
	A) DOLGOROČNA SREDSTVA IN SREDSTVA V UPRAVLJANJU (002-003+004-005+006-007+008+009+010+011)	001	56.983	52.151
00	NEOPREDMETENA SREDSTVA IN DOLGOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	002	8.372	5.415
01	POPRAVEK VREDNOSTI NEOPREDMETENIH SREDSTEV	003	3.363	2.228
02	NEPREMIČNINE	004	0	0
03	POPRAVEK VREDNOSTI NEPREMIČNIN	005	0	0
04	OPREMA IN DRUGA OPREDMETENA OSNOVNA SREDSTVA	006	86.570	79.655
05	POPRAVEK VREDNOSTI OPREME IN DRUGIH OPREDMETENIH OSNOVNIH SREDSTEV	007	34.596	30.691
06	DOLGOROČNE FINANČNE NALOŽBE	008	0	0
07	DOLGOROČNO DANA POSOJILA IN DEPOZITI	009	0	0
08	DOLGOROČNE TERJATVE IZ POSLOVANJA	010	0	0
09	TERJATVE ZA SREDSTVA DANA V UPRAVLJANJE	011	0	0
	B) KRATKOROČNA SREDSTVA; RAZEN ZALOG IN AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE (013+014+015+016+017+018+019+020+021+022)	012	80.966	38.317
10	DENARNA SREDSTVA V BLAGAJNI IN TAKOJ UNOVČLJIVE VREDNOSTNICE	013	650	500
11	DOBROIMETJE PRI BANKAH IN DRUGIH FINANČNIH USTANOVAH	014	35.112	29.229
12	KRATKOROČNE TERJATVE DO KUPCEV	015	2.054	2.642
13	DANI PREDUJMI IN VARŠČINE	016	0	0
14	KRATKOROČNE TERJATVE DO UPORABNIKOV ENOTNEGA KONTNEGA NAČRTA	017	2.712	916
15	KRATKOROČNE FINANČNE NALOŽBE	018	0	0
16	KRATKOROČNE TERJATVE IZ FINANCIRANJA	019	0	0
17	DRUGE KRATKOROČNE TERJATVE	020	5.388	3.321
18	NEPLAČANI ODHODKI	021	0	0
19	AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	022	35.050	1.709
	C) ZALOGE (024+025+026+027+028+029+030+031)	023	42.080	34.097
30	OBRAČUN NABAVE MATERIALA	024	0	0
31	ZALOGE MATERIALA	025	0	0
32	ZALOGE DROBNEGA INVENTARJA IN EMBALAŽE	026	0	0
33	NEDOKONČANA PROIZVODNJA IN STORITVE	027	0	0
34	PROIZVODI	028	0	0

35	OBRAČUN NABAVE BLAGA	029	0	0
36	ZALOGE BLAGA	030	42.080	34.097
37	DRUGE ZALOGE	031	0	0
	I. AKTIVA SKUPAJ (001+012+023)	032	180.029	124.565
99	AKTIVNI KONTI IZVENBILANČNE EVIDENCE	033	0	0
	D) KRATKOROČNE OBVEZNOSTI IN PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE (035+036+037+038+039+040+041+042+043)	034	89.148	67.854
20	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI ZA PREJETE PREDUJME IN VARČINE	035	0	0
21	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI DO ZAPOSLENIH	036	19.558	17.882
22	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI DO DOBAVITELJEV	037	58.926	39.302
23	DRUGE KRATKOROČNE OBVEZNOSTI IZ POSLOVANJA	038	8.389	5.605
24	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI DO UPORABNIKOV ENOTNEGA KONTNEGA NAČRTA	039	1.707	3.266
25	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI DO FINANCERJEV	040	0	0
26	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI IZ FINANCIRANJA	041	0	0
28	NEPLAČANI PRIHODKI	042	0	0
29	PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	043	568	1.799
	E) LASTNI VIRI IN DOLGOROČNE OBVEZNOSTI (045+046+047+048+049+050+051+052-053+054+055+056+057+058-059)	044	90.881	56.711
90	SPLOŠNI SKLAD	045	0	0
91	REZERVNI SKLAD	046	0	0
92	DOLGOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	047	87	984
93	DOLGOROČNE REZERVACIJE	048	0	0
940	SKLAD NAMENKEGA PREMOŽENJA V JAVNIH SKLADIH	049	0	0
9410	SKLAD PREMOŽENJA V DRUGIH PRAVNIH OSEBAH JAVNEGA PRAVA, KI JE V NJIHOVI LASTI, ZA NEOPREDMETENA SREDSTVA IN OPREDMETENA OSNOVNA SREDSTVA	050	0	0
9411	SKLAD PREMOŽENJA V DRUGIH PRAVNIH OSEBAH JAVNEGA PRAVA, KI JE V NJIHOVI LASTI, ZA FINANČNE NALOŽBE	051	0	0
9412	PRESEŽEK PRIHODKOV NAD ODHODKI	052	0	0
9413	PRESEŽEK ODHODKOV NAD PRIHODKI	053	0	0
96	DOLGOROČNE FINANČNE OBVEZNOSTI	054	0	0
97	DRUGE DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	055	0	0
980	OBVEZNOSTI ZA NEOPREDMETENA SREDSTVA IN OPREDMETENA OSNOVNA SREDSTVA	056	48.921	44.038
981	OBVEZNOSTI ZA DOLGOROČNE FINANČNE NALOŽBE	057	0	0
985	PRESEŽEK PRIHODKOV NAD ODHODKI	058	41.873	11.689
986	PRESEŽEK ODHODKOV NAD PRIHODKI	059	0	0

	I. PASIVA SKUPAJ (034+044)	060	180.029	124.565
99	PASIVNI KONTI IZVENBILANČNE EVIDENCE	061	0	0

Priloga 2: Stanje in gibanje neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstev

Naziv	Oznaka za AOP	Nabavna vrednost (1.1.)	Popravek vrednost (1.1.)	Povečanje nabavne vrednosti	Povečanje popravka vrednosti	Zmanjšanje nabavne vrednosti	Zmanjšanje popravka vrednosti	Amortizacija	Neodpisana vrednost (31.12.)	Prevrednotenje zaradi okrepitve	Prevrednotenje zaradi oslabitve
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 (3-4+5-6-7+8-9)	11	12
I. Neopredmetena sredstva in opredmetena osnovna sredstva v upravljanju (701+702+703+704+705+706+707)	700	29.924	0	9.872	3.853	0	87	0	36.030	0	0
A. Dolgoročno odloženi stroški	701	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B. Dolgoročne premoženjske pravice	702	1.837	0	2.957	530	0	0	0	4.264	0	0
C. Druga neopredmetena sredstva	703	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D. Zemljišča	704	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E. Zgradbe	705	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
F. Oprema	706	28.087	0	6.915	3.328	0	87	0	31.766	0	0
G. Druga opredmetena osnovna sredstva	707	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II. Neopredmetena sredstva in opredmetena osnovna sredstva v lasti (709+710+711+712+713+714+715)	708	22.226	0	0	2.444	0	1.171	0	20.953	0	0
A. Dolgoročno odloženi stroški	709	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B. Dolgoročne premoženjske pravice	710	1.349	0	0	605	0	0	0	744	0	0
C. Druga neopredmetena sredstva	711	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

D. Zemljišča	712	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E. Zgradbe	713	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
F. Oprema	714	20.877	0	0	1.839	0	1.171	0	20.209	0	0
G. Druga opredmetena osnovna sredstva	715	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
III. Neopredmetena sredstva in opredmetena osnovna sredstva v finančnem najemu (717+718+719+720+721+722+723)	716	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A. Dolgoročno odloženi stroški	717	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B. Dolgoročne premoženjske pravice	718	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C. Druga neopredmetena sredstva	719	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D. Zemljišča	720	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E. Zgradbe	721	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
F. Oprema	722	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
G. Druga opredmetena osnovna sredstva	723	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Priloga 3: Stanje in gibanje dolgoročnih kapitalskih naložb in posojil

v EUR (brez centov)

Naziv	Oznaka za AOP	Znesek naložb in danih posojil (1.1.)	Znesek popravkov naložb in danih posojil (1.1.)	Znesek povečanja naložb in danih posojil	Znesek povečanj popravkov naložb in danih posojil	Znesek zmanjšanja naložb in danih posojil	Znesek zmanjšanja popravkov naložb in danih posojil	Znesek naložb in danih posojil (31.12.)	Znesek popravkov naložb in danih posojil (31.12.)	Knjigovodska vrednost naložb in danih posojil (31.12.)	Znesek odpisanih naložb in danih posojil
1	2	3	4	5	6	7	8	9 (3+5-7)	10 (4+6-8)	11 (9-10)	12
I. Dolgoročne finančne naložbe (801+806+813+814)	800	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A. Naložbe v delnice (802+803+804+805)	801	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1. Naložbe v delnice v javna podjetja	802	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Naložbe v delnice v finančne institucije	803	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Naložbe v delnice v privatna podjetja	804	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Naložbe v delnice v tujini	805	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B. Naložbe v deleže (807+808+809+810+811+812)	806	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1. Naložbe v deleže v javna podjetja	807	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Naložbe v deleže v finančne institucije	808	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Naložbe v deleže v privatna podjetja	809	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Naložbe v deleže državnih družb, ki imajo obliko d.d.	810	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5. Naložbe v deleže državnih družb, ki imajo obliko d.o.o.	811	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6. Naložbe v deleže v tujini	812	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

C. Naložbe v plemenite kovine, drage kamne, umetniška dela in podobno	813	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D. Druge dolgoročne kapitalске naložbe (815+816+817+818)	814	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1. Namensko premoženje, preneseno javnim skladom	815	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Premoženje, preneseno v last drugim pravnim osebam javnega prava, ki imajo premoženje v svoji lasti	816	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Druge dolgoročne kapitalске naložbe doma	817	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Druge dolgoročne kapitalске naložbe v tujini	818	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II. Dolgoročno dana posojila in depoziti (820+829+832+835)	819	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A. Dolgoročno dana posojila (821+822+823+824+825+826+827+828)	820	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1. Dolgoročno dana posojila posameznikom	821	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Dolgoročno dana posojila javnim skladom	822	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Dolgoročno dana posojila javnim podjetjem	823	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Dolgoročno dana posojila finančnim institucijam	824	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5. Dolgoročno dana posojila privatnim podjetjem	825	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6. Dolgoročno dana posojila drugim ravnem države	826	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7. Dolgoročno dana posojila državnemu proračunu	827	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8. Druga dolgoročno dana posojila v tujino	828	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

B. Dolgoročno dana posojila z odkupom vrednostnih papirjev (830+831)	829	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1. Domačih vrednostnih papirjev	830	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Tujih vrednostnih papirjev	831	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C. Dolgoročno dani depoziti (833+834)	832	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1. Dolgoročno dani depoziti poslovnim bankam	833	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Drugi dolgoročno dani depoziti	834	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D. Druga dolgoročno dana posojila	835	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
III. Skupaj (800+819)	836	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Priloga 4: Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov

Členitev podskupin kontov	Naziv podskupine konta	Oznaka za AOP	Znesek v EUR (brez centov)	
			Tekočega leta	Prejšnjega leta
1	2	3	4	5
	A) PRIHODKI OD POSLOVANJA (861+862-863+864)	860	750.185	648.722
760	PRIHODKI OD PRODAJE PROIZVODOV IN STORITEV	861	613.406	537.330
	POVEČANJE VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE	862	0	0
	ZMANJŠANJE VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE	863	0	0
761	PRIHODKI OD PRODAJE BLAGA IN MATERIALA	864	136.779	111.392
762	B) FINANČNI PRIHODKI	865	0	0
763	C) DRUGI PRIHODKI	866	6.005	3.282
	Č) PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI PRIHODKI (868+869)	867	3.637	1.134
del 764	PRIHODKI OD PRODAJE OSNOVNIH SREDSTEV	868	0	0
del 764	DRUGI PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI PRIHODKI	869	3.637	1.134
	D) CELOTNI PRIHODKI (860+865+866+867)	870	759.827	653.138
	E) STROŠKI BLAGA, MATERIALA IN STORITEV (872+873+874)	871	442.047	380.273
del 466	NABAVNA VREDNOST PRODANEGA MATERIALA IN BLAGA	872	63.002	52.344
460	STROŠKI MATERIALA	873	64.812	55.564
461	STROŠKI STORITEV	874	314.233	272.365
	F) STROŠKI DELA (876+877+878)	875	274.228	260.529
del 464	PLAČE IN NADOMESTILA PLAČ	876	227.248	215.002
del 464	PRISPEVKI ZA SOCIALNO VARNOST DELODAJALCEV	877	18.829	17.824
del 464	DRUGI STROŠKI DELA	878	28.151	27.703
462	G) AMORTIZACIJA	879	695	2.166
463	H) REZERVACIJE	880	0	0
465	J) DRUGI STROŠKI	881	3.734	2.194
467	K) FINANČNI ODHODKI	882	2.289	914
468	L) DRUGI ODHODKI	883	0	0
	M) PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI ODHODKI (885+886)	884	660	26

del 469	ODHODKI OD PRODAJE OSNOVNIH SREDSTEV	885	0	0
del 469	OSTALI PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI ODHODKI	886	660	26
	N) CELOTNI ODHODKI (871+875+879+880+881+882+883+884)	887	723.653	646.102
	O) PRESEŽEK PRIHODKOV (870-887)	888	36.174	7.036
	P) PRESEŽEK ODHODKOV (887-870)	889	0	0
del 80	Davek od dohodka pravnih oseb	890	5.990	2.586
del 80	Presežek prihodkov obračunskega obdobja z upoštevanjem davka od dohodka (888-890)	891	30.184	4.450
del 80	Presežek odhodkov obračunskega obdobja z upoštevanjem davka od dohodka (889+890) oz. (890-888)	892	0	0
	Presežek prihodkov iz prejšnjih let, namenjen pokritju odhodkov obračunskega obdobja	893	0	0
	Povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju (celo število)	894	11	10
	Število mesecev poslovanja	895	12	12

Priloga 5: Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti

Členitev podskupin kontov	Naziv podskupine konta	Oznaka za AOP	Znesek v EUR (brez centov)	
			ZNESEK-Prihodki in odhodki za izvajanje javne službe	ZNESEK-Prihodki in odhodki od prodaje blaga in storitev na trgu
1	2	3	4	5
	A) PRIHODKI OD POSLOVANJA (661+662-663+664)	660	532.434	217.751
760	PRIHODKI OD PRODAJE PROIZVODOV IN STORITEV	661	532.434	80.972
	POVEČANJE VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE	662	0	0
	ZMANJŠANJE VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE	663	0	0
761	PRIHODKI OD PRODAJE BLAGA IN MATERIALA	664		136.779
762	B) FINANČNI PRIHODKI	665	0	0
763	C) DRUGI PRIHODKI	666	4.861	1.144
	Č) PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI PRIHODKI (668+669)	667	3.637	0
del 764	PRIHODKI OD PRODAJE OSNOVNIH SREDSTEV	668	0	0
del 764	DRUGI PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI PRIHODKI	669	3.637	0
	D) CELOTNI PRIHODKI (660+665+666+667)	670	540.932	218.895
	E) STROŠKI BLAGA, MATERIALA IN STORITEV (672+673+674)	671	269.123	172.924
del 466	NABAVNA VREDNOST PRODANEGA MATERIALA IN BLAGA	672	0	63.002
460	STROŠKI MATERIALA	673	46.017	18.795
461	STROŠKI STORITEV	674	223.106	91.127
	F) STROŠKI DELA (676+677+678)	675	262.876	11.352
del 464	PLAČE IN NADOMESTILA PLAČ	676	217.845	9.403
del 464	PRISPEVKI ZA SOCIALNO VARNOST DELODAJALCEV	677	18.054	775
del 464	DRUGI STROŠKI DELA	678	26.977	1.174
462	G) AMORTIZACIJA	679	493	202
463	H) REZERVACIJE	680	0	0
465	J) DRUGI STROŠKI	681	2.651	1.083
467	K) FINANČNI ODHODKI	682	1.626	663

468	L) DRUGI ODHODKI	683	0	0
	M) PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI ODHODKI (685+686)	684	468	192
del 469	ODHODKI OD PRODAJE OSNOVNIH SREDSTEV	685	0	0
del 469	OSTALI PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI ODHODKI	686	468	192
	N) CELOTNI ODHODKI (671+675+679+680+681+682+683+684)	687	537.237	186.416
	O) PRESEŽEK PRIHODKOV (670-687)	688	3.695	32.479
	P) PRESEŽEK ODHODKOV (687-670)	689	0	0
del 80	Davek od dohodka pravnih oseb	690	659	5.331
5.331 del 80	Presežek prihodkov obračunskega obdobja z upoštevanjem davka od dohodka (688-690)	691	3.036	27.148
del 80	Presežek odhodkov obračunskega obdobja z upoštevanjem davka od dohodka (689+690) oz. (690-688)	692	0	0
	Presežek prihodkov iz prejšnjih let, namenjen pokritju odhodkov obračunskega obdobja	693	0	0

Priloga 6: Izkaz prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka

Členitev kontov	Naziv konta	Oznaka za AOP	Znesek v EUR (brez centov)	
			Tekočega leta	Prejšnjega leta
1	2	3	4	5
	I. SKUPAJ PRIHODKI (402+431)	401	727.849	681.422
	1. PRIHODKI ZA IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE (403+420)	402	510.094	538.548
	A. Prihodki iz sredstev javnih financ (404+407+410+413+418+419)	403	133.093	178.000
	a. Prejeta sredstva iz državnega proračuna (405+406)	404		0
del 7400	Prejeta sredstva iz državnega proračuna za tekočo porabo	405		0
del 7400	Prejeta sredstva iz državnega proračuna za investicije	406		0
	b. Prejeta sredstva iz občinskih proračunov (408+409)	407	132.000	167.000
del 7401	Prejeta sredstva iz občinskih proračunov za tekočo porabo	408	123.061	140.240
del 7401	Prejeta sredstva iz občinskih proračunov za investicije	409	8.939	26.760
	c. Prejeta sredstva iz skladov socialnega zavarovanja (411+412)	410		0
del 7402	Prejeta sredstva iz skladov socialnega zavarovanja za tekočo porabo	411		0
del 7402	Prejeta sredstva iz skladov socialnega zavarovanja za investicije	412		0
	d. Prejeta sredstva iz javnih skladov in agencij (414+415+416+417)	413	93	0
del 7403	Prejeta sredstva iz javnih skladov za tekočo porabo	414	93	0
del 7403	Prejeta sredstva iz javnih skladov za investicije	415		0
del 7404	Prejeta sredstva iz javnih agencij za tekočo porabo	416		0
del 7404	Prejeta sredstva iz javnih agencij za investicije	417		0
del 740	e. Prejeta sredstva iz proračunov iz naslova tujih donacij	418		0
741	f. Prejeta sredstva iz državnega proračuna iz sredstev proračuna Evropske unije	419	1.000	11.000
	B) Drugi prihodki za izvajanje dejavnosti javne službe (421+422+423+424+425+426+427+ 428+429+430)	420	377.001	360.548
del 7102	Prejete obresti	422	0	0
del 7100	Prihodki od udeležbe na dobičku in dividend ter presežkov prihodkov nad odhodki	423	0	0
7103	Prihodki od najemnin, zakupnin in drugi prihodki od premoženja	487	500	0
7141	Drugi tekoči prihodki iz naslova izvajanja javne službe	424	369.491	347.521
72	Kapitalski prihodki	425	0	0

730	Prejete donacije iz domačih virov	426	4.861	3.189
731	Prejete donacije iz tujine	427	0	0
732	Donacije za odpravo naravnih nesreč	428	0	0
782	Prejeta sredstva iz proračuna EU iz strukturnih skladov	488	0	0
783	Prejeta sredstva iz proračuna EU iz Kohezijskega sklada	489	0	0
784	Prejeta sredstva iz proračuna EU za izvajanje centraliziranih in drugih programov EU	490	0	0
786	Ostala prejeta sredstva iz proračuna Evropske unije	429	2.149	0
787	Prejeta sredstva od drugih evropskih institucij in iz drugih držav	430	0	9.838
	2. PRIHODKI OD PRODAJE BLAGA IN STORITEV NA TRGU (432+433+434+435+436)	431	217.755	142.874
7130	Prihodki od prodaje blaga in storitev na trgu	432	217.755	142.878
del 7102	Prejete obresti	433	0	0
	II. SKUPAJ ODHODKI (438+481)	437	721.832	685.988
	1. ODHODKI ZA IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE (439+447+453+464+465+466+467+468+469+470)	438	532.930	532.946
	A. Plače in drugi izdatki zaposlenim (440+441+442+443+444+445+446)	439	224.671	212.877
del 4000	Plače in dodatki	440	188.451	176.683
del 4001	Regres za letni dopust	441	9.104	8.635
del 4002	Povračila in nadomestila	442	14.254	14.486
del 4003	Sredstva za delovno uspešnost	443	0	129
del 4004	Sredstva za nadurno delo	444	12.684	12.944
del 4005	Plače za delo nerezidentov po pogodbi	445	0	0
del 4009	Drugi izdatki zaposlenim	446	178	0
	B. Prispevki delodajalcev za socialno varnost (448+449+450+451+452)	447	36.113	33.886
del 4010	Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	448	17.909	16.883
del 4011	Prispevek za zdravstveno zavarovanje	449	14.321	13.504
del 4012	Prispevek za zaposlovanje	450	150	141
del 4013	Prispevek za starševsko varstvo	451	201	190
del 4015	Premije kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, na podlagi ZKDPZJU	452	3.532	3.168
	C. Izdatki za blago in storitve za izvajanje javne službe (454+455+456+457+458+459+460+461+462+463)	453	260.006	260.469

del 4020	Pisarniški in splošni material in storitve	454	93.115	97.446
del 4021	Posebni material in storitve	455	8.376	5.669
del 4022	Energija, voda, komunalne storitve in komunikacije	456	29.432	32.098
del 4023	Prevozni stroški in storitve	457	9.945	3.118
del 4024	Izdatki za službena potovanja	458	1.390	4.296
del 4025	Tekoče vzdrževanje	459	51.920	56.612
del 4026	Poslovne najemnine in zakupnine	460	2.781	1.731
del 4027	Kazni in odškodnine	461	0	0
del 4028	Davek na izplačane plače	462	0	0
del 4029	Drugi operativni odhodki	463	64.047	59.499
403	D. Plačila domačih obresti	464	0	0
404	E. Plačila tujih obresti	465	0	0
410	F. Subvencije	466	0	0
411	G. Transferi posameznikom in gospodinjstvom	467	0	0
412	H. Transferi neprofitnim organizacijam in ustanovam	468	0	0
413	I. Drugi tekoči domači transferji	469	0	0
	J. Investicijski odhodki (471+472+473+474+475+476+477+ 478+479+480)	470	12.140	25.714
4200	Nakup zgradb in prostorov	471	0	0
4201	Nakup prevoznih sredstev	472	0	6.900
4202	Nakup opreme	473	5.192	18.814
4203	Nakup drugih osnovnih sredstev	474	3.990	0
4204	Novogradnja, rekonstrukcija in adaptacije	475		0
4205	Investicijsko vzdrževanje in obnove	476		0
4206	Nakup zemljišč in naravnih bogastev	477		0
4207	Nakup nematerialnega premoženja	478	2.958	0
4208	Študije o izvedljivosti projektov, projektna dokumentacija, nadzor, investicijski inženiring	479		0
4209	Nakup blagovnih rezerv in intervencijskih zalog	480		0
	2. ODHODKI IZ NASLOVA PRODAJE BLAGA IN STORITEV NA TRGU (482 + 483+ 484)	481	188.902	153.042

del 400	A. Plače in drugi izdatki zaposlenim iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu	482	9.769	9.311
del 401	B. Prispevki delodajalcev za socialno varnost iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu	483	1.587	1.501
del 402	C. Izdatki za blago in storitve iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu	484	177.546	142.230
	III/1 PRESEŽEK PRIHODKOV NAD ODHODKI (401-437)	485	6.017	0
	III/2 PRESEŽEK ODHODKOV NAD PRIHODKI (437-401)	486	0	4.566

Priloga 7: Izkaz terjatev in naložb določenih uporabnikov

Členitev kontov	Naziv konta	Oznaka za AOP	Znesek v EUR (brez centov)	
			Tekočega leta	Prejšnjega leta
1	2	3	4	5
750	IV. PREJETA VRAČILA DANIH POSOJIL (501+502+503+504+505+506+507+508+509+510+511)	500	0	0
7500	Prejeta vračila danih posojil od posameznikov in zasebnikov	501	0	0
7501	Prejeta vračila danih posojil od javnih skladov	502	0	0
7502	Prejeta vračila danih posojil od javnih podjetij in družb, ki so v lasti države ali občin	503	0	0
7503	Prejeta vračila danih posojil od finančnih institucij	504	0	0
7504	Prejeta vračila danih posojil od privatnih podjetij	505	0	0
7505	Prejeta vračila danih posojil od občin	506	0	0
7506	Prejeta vračila danih posojil-iz tujine	507	0	0
7507	Prejeta vračila danih posojil-državnemu proračunu	508	0	0
7508	Prejeta vračila danih posojil od javnih agencij	509	0	0
7509	Prejeta vračila plačanih poroštev	510	0	0
751	Prodaja kapitalskih deležev	511	0	0
440	V. DANA POSOJILA (513+514+515+516+517+518+519+520+521+522+523)	512	0	0
4400	Dana posojila posameznikom in zasebnikom	513	0	0
4401	Dana posojila javnim skladom	514	0	0
4402	Dana posojila javnim podjetjem in družbam, ki so v lasti države ali občin	515	0	0
4403	Dana posojila finančnim institucijam	516	0	0
4404	Dana posojila privatnim podjetjem	517	0	0
4405	Dana posojila občinam	518	0	0
4406	Dana posojila v tujino	519	0	0
4407	Dana posojila državnemu proračunu	520	0	0
4408	Dana posojila javnim agencijam	521	0	0
4409	Plačila zapadlih poroštev	522	0	0
441	Povečanje kapitalskih deležev in naložb	523	0	0

VI/1 PREJETA MINUS DANA POSOJILA (500-512)	524	0	0
VI/2 DANA MINUS PREJETA POSOJILA (512-500)	525	0	0

Priloga 8: Izkaz računa financiranja določenega uporabnika

Členitev kontov	Naziv konta	Oznaka za AOP	Znesek v EUR (brez centov)	
			Tekočega leta	Prejšnjega leta
1	2	3	4	5
50	VII. ZADOLŽEVANJE (551+559)	550	0	0
500	Domače zadolževanje (552+553+554+555+556+557+558)	551	0	0
5001	Najeti krediti pri poslovnih bankah	552	0	0
5002	Najeti krediti pri drugih finančnih institucijah	553	0	0
del 5003	Najeti krediti pri državnem proračunu	554	0	0
del 5003	Najeti krediti pri proračunih lokalnih skupnosti	555	0	0
del 5003	Najeti krediti pri skladih socialnega zavarovanja	556	0	0
del 5003	Najeti krediti pri drugih javnih skladih	557	0	0
del 5003	Najeti krediti pri drugih domačih kreditodajalcih	558	0	0
501	Zadolževanje v tujini	559	0	0
55	VIII. ODPLAČILA DOLGA (561+569)	560	0	0
550	Odplačila domačega dolga (562+563+564+565+566+567+568)	561	0	0
5501	Odplačila kreditov poslovnim bankam	562	0	0
5502	Odplačila kreditov drugim finančnim institucijam	563	0	0
del 5503	Odplačila kreditov državnemu proračunu	564	0	0
del 5503	Odplačila kreditov proračunom lokalnih skupnosti	565	0	0
del 5503	Odplačila kreditov skladom socialnega zavarovanja	566	0	0
del 5503	Odplačila kreditov drugim javnim skladom	567	0	0
del 5503	Odplačila kreditov drugim domačim kreditodajalcem	568	0	0
551	Odplačila dolga v tujino	569	0	0
	IX/1 NETO ZADOLŽEVANJE (550-560)	570	0	0
	IX/2 NETO ODPLAČILO DOLGA (560-550)	571	0	0
	X/1 POVEČANJE SREDSTEV NA RAČUNIH (485+524+570)-(486+525+571)	572	6.017	
	X/2 ZMANJŠANJE SREDSTEV NA RAČUNIH (486+525+571)-(485+524+570)	573		4.566

Datum in kraj nastanka letnega poročila: Pivka, 18. 2. 2020

Datum sprejetja letnega poročila: 24. 2. 2020

Podpisi oseb, ki so odgovorni za sestavo letnega poročila:

Poslovno poročilo so pripravili mag. Janko Boštjančič, Lorena Iskra, Andreja Požar in Teja Morelj.

Računovodsko poročilo je pripravila računovodkinja Marta Penko.

Pivka, 18. 2. 2020

Direktor: mag. Janko Boštjančič

